

Poštnina plačana pri pošti
1315 Velike Lašče

TROBLA

GLASILO OBČINE VELIKE LAŠČE

**KONCERT PERPETUUM JAZZILE
OB OBČINSKEM PRAZNIKU**

foto: Boštjan Podlogar

NAVODILA ZA PISANJE PRISPEVKOV V OBČINSKO GLASILO TROBLA

Zaradi lažjega urejanja prosimo vse avtorje člankov, da pošiljajo ustrezno pripravljena besedila. Ta lahko dopolnijo tudi s fotografijami, ki so povezane z vsebino prispevka. Fotografije morajo biti primerne kakovosti: visoke ločljivosti in velikosti vsaj 1 MB. Fotografije pošljite ločeno od besedila, vsako v svoji priponki. Pri končni grafični obdelavi prispevka si uredništvo dovoljuje izbor primernih fotografij po strokovni oceni ter popravke besedila v skladu z zahtevami lektorja.

Prispevke pošljite na elektronski naslov **trobla@velike-lasce.si** do objavljenega roka za oddajo prispevkov v tekoči številki občinskega glasila.

Objavljeni članki ne izražajo uradnega stališča Občine Velike Lašče. Uredništvo si pridržuje pravico, da poslano gradivo preoblikuje v skladu s celotno podobo Troble.

Letnik 28, številka 4, 29. junij 2022.
Izhaja sedemkrat letno; gospodinjstva v občini prejmejo glasilo brezplačno.

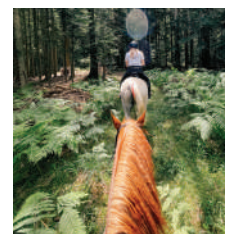
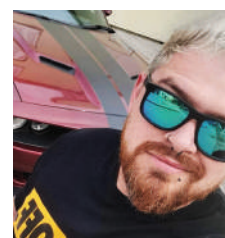
Naklada: 1.615 izvodov.
Izdajatelj: Občina Velike Lašče.
Odgovorna urednica: Angelca Petrič.
Uredniški odbor: Dragica Heric, Jože Starič in Andrej Perhaj.
Lektoriranje: Jezični dohtarček, s. p. (razen že oblikovanih prispevkov).
Prelom: Špela Andolšek, s. p.
Foto na naslovnici: Boštjan Podlogar
Tisk: Luart, d. o. o.

Naslov uredništva: Trobla,
Levstikov trg 1, 1315 Velike Lašče.
Tel.: 01 781 03 70
E-pošta: trobla@velike-lasce.si.
Prispevke za Troblo lahko oddate tudi v nabiralnik, ki se nahaja v hodniku pritličja občinske stavbe.

Naslednja Trobla izide 14. septembra 2022; prispevke je treba oddati do 31. avgusta 2022.

KAZALO

Županova stran	3
Občinski praznik	4
Prejemniki priznanj	8
Trški dan	11
Trubarjev dan	12
Občinske strani	16
S sej občinskega sveta	16
Gradnja vodohrana	21
Material iz Poslovne cone Ločica	23
Intervju: Franc Dejak, Zavod za gozdove	24
Kmetijstvo	28
Volkovi raztrgali ovce	30
Intervju: Danijel Novak, tatu mojster	32
Šola in vrtec	36
Aktivnosti drugošolcev	36
Sprejem odličnjakov pri županu	37
Tek trojk 2022	39
Kultura	41
Velikolaški žandarji	41
Pesem si	42
Predstavitev monografije Grad Turjak	44
Mednarodni muzejski dan	45
Knjižnica – Novosti na naših policah	48
Dediščina	50
Iz velikolaškega kraja: Kogar kača piči, se zvite vrvi boji	50
Spreminjanje podnebja kot stalnica	52
Društva	54
Upokojenski kotiček	54
Smrečje 2022	56
Ženska konjenica	58
Šport	64
Adl o tem in onem: O blagostanju	65
Oglasi	66
Zahvale	68
Razvedrilo	71

V Velikih Laščah pa dogaja

Slovnično pravilno bi bilo seveda, če bi imel uvodnik naslov: »V Velikih Laščah se dogaja«, vendar si dovoljujem možnost uporabe še dopustnega slenga, ki ga uporablja mlajša generacija. Pa še res je! V naši občini je s pričetkom poletja resnično veliko družabnih, kulturnih, glasbenih, delovnih, političnih in stresnih dogodkov. Najverjetneje je vse skupaj kompleksna kombinacija poletja, postkovidnega časa, entuziazma organizatorjev in na drugi strani pričakovanj in potreb ljudi. Čisto mogoče je, da so določeni proaktivni ljudje zadnji dve leti živeli v precej neudobnem času, saj se niso mogli izraziti, kot je v njihovi naravi. Letos imajo po moji oceni šanse, a nekje zadaj, v intuiciji imam občutek, da bo proti koncu leta svetovni red zopet pogruntal nekaj, kar nas bo tako ali drugače omejilo.

Vsekakor so letos zopet zaživele gasilske veselice in z njimi povezana praznovanja raznih okroglih obletnic. Veselice so na polno obiskane, sploh če se jih dobro promovira. Huda zagata pri nekaterih teoretično nastane zaradi koncentracije »veselicovabil«, saj se marsikdo ne zna odločiti, kam naj ga vodi pot – kot v trgovini z oblačili, kjer je na razpolago zajetna polička poletnih cunjic, finance pa ti dovoljujejo nabavo le ene! Rajanja pod taktirko PGD poleg starostno inventarne populacije obiskuje vse več najstnikov in mladostnikov. Rado pa se zgodi, da po prevozu na kraj zabave na veselici neplanirano ostanejo tudi starši. Zanimivo je, da se sčasoma populaciji prilagaja tudi veselična kulinarčna ponudba, kjer so pogosto vertikalno vrtečega odojka ali janjca že zamenjali pomes frites (po domače pomfrit, hrustljavi

krompirček), palačinke ali ocvrte piščančje paličke. Še dobro, da ostajata kulinarčna stalnica čevapčiči s pivom in gospodarsko ključna nabirka za novi gasilski avto. Del obvezne folklorne seveda ostaja standardno opazovanje in šimfanje sovaščanov ter kajpada župana, kot tudi nepisano pravilo, da na vsako veselico s krajevno pristojnostjo se pa zaradi prazgodovinskih prepričanj enostavno ne hodi, če si z mikrokrajevnega področja pod jurisdikcijo drugega PGD. Na veselici se sem ter tja vendarle najde tudi kakšen, ne samo od opojih hlapov, ampak od dela utrujen gost, ki je pred prihodom v vročici poletnega dne intenzivno skrbel za jesensko pomladansko-prehrano svojih prežvekovalcev. Spravilo sena je namreč v teh dneh v naši občini po moje eno bolj pomembnih profesionalnih ali obslužbenih gospodarskih dogajanj. Vsi ti agronomski entuziasti, ki si mimogrede zaslužijo častno pohvalo, skrbijo za svoje kmetije, s čimer dodatno prispevajo k še bolj idiličnemu videzu in urejenosti naše Velikolaške. Ob podrobnem opazovanju potem na veseljačenju zaznaš tudi take modele, ki imajo členaste štrline desne roke obarvane vijolično. Ne gre za pojav, ki se ga lahko spominjamo iz knjige ali filma »Ime rože«, temveč so to borovničarji, ki te dni upognjeni intenzivno prečesavajo borovničevo podrast. Tudi oni se na nek način pripravljajo na jesen, saj bodo v velikem deležu svoje vijolično zlato pretopili v žlahtne borovničke, popularno razvedrilno žganjico. »Pa še ene borovničke prosim«! Borovničarji ob vsem trudu za vijoličnim zlatom v svoji zagnanosti vznemirjajo prenekatero lastnike obcestnih parcel. Nezavedajoč se, v navalu nabiral-

ne strasti parkirajo štirikolesna prevozna sredstva na obcestnih angleških travicah in s tem, če ne drugega, vznemirjajo lastninsko pravico prizadetih gospodarjev. No, tudi take nevšečnosti naj bi reševali na naši občini, čeprav je za to potreben le en klic čustveno oškodovanega masterja na Medobčinski inšpektorat. V bistvu bi borovničarji lastnikom lahko na mestu parkiranega vozila po odhodu pustili eno merico vijoličnih jagod. Tako za lon! Ja, še to! Kaj dogaja z gradnjo infrastrukture v občini ne smem omenjati, ker mi skriti obtoževalci očitajo, da se pred volitvami hvalim.

V eni od naših poznanih gostiln so se na ogled pojavili že prvi poletni gobani in kostanjevke. Torej, ponekod že rastejo »ta prave« gobe. Če jih greste nabirati, potem res ni odveč skrb proti klopom. Ti zajedavci prenašajo bakterije, viruse ter tudi parazite in so zato notorični krivec za bakterijsko okužbo z borelijo ali virusom klopnega meningoencefalitisa. Pred klopi se lahko delno zaščitimo z repelenti; dobro je da gozdno obleko čim prej operemo ali jo vsaj damo na pripekajoče sonce; najučinkovitejši pa je temeljit pregled telesa ter takojšnje odstranjevanje nevarnega parazita. Poznan je celo primer, da je mlad zakonski par devet mesecev po temeljitem pregledu proti klopom dobil otroka ...

Dr. Tadej Malovrh,
vaš župan

Občinski praznik 2022

Slavnostna akademija s podelitvijo občinskih priznanj in koncertom Perpetuum Jazzile

Nika Perovšek, občinska uprava | foto: Boštjan Podlogar

Letošnji občinski praznik so po nekaj letih ponovno zaznamovale že znane, uveljavljene prireditve. 8. junij, dan Primoža Trubarja, je državni praznik in praznik občine ter praznik dneva knjige in kulture. Tradicionalne prireditve so prijetno osvežile in nadgradile nove vsebine. V programu prazničnega tedna je lahko prav vsak našel nekaj zase.

Osrednja prireditev ob letošnjem občinskem prazniku je bila poleg spomina na Primoža Trubarja letos posvečena tudi 70. obletnici odkritja njegovega spomenika na Rašici.

Trubarjev spomenik na Rašici je nastal ob 400-letnici izdaje prve slovenske tiskane knjige. Temelji so bili položeni septembra 1951, slavnostno pa so ga odkrili leto kasneje, 8. junija 1952. Avtorja spomenika, arhitekt Vinko Glanz in medaljer Vladimir Štoviček, sta Trubarju oblikovala obeležje, dostojno njegovi veličini in pomembnosti.

Dolg do Trubarja je bil tako poplačan. Spomeniku na pot lepo sodijo besede Antona Slodnjaka, ki je v času odkritja pred 70. leti zapisal:

»Trubar in njegovi sodelavci so pred več stoletji dvignili zaničevano materino besedo v knjigo, na propovednico in na kor ter celo na oltar slovenske cerkve, od koder je našla pot (kljub naglemu in nasilnemu koncu naše reformacije) v vse panoge javnega in državnega življenja.«

Naša naloga je, da je ne pustimo okrniti v tem veličastnem uspehu (o katerem niso mogli Trubar, Dalmatin, Bohorič in drugi niti sanjati), temveč da jo nadalje dvigamo v širokem umetniškem in znanstvenem delu, v katerega morajo biti čustveno in miselno vpleteni vsi člani našega naroda.

Naj nas ta »slovenska materina beseda« tudi v prihodnje budi na boj s temnimi silami v nas samih in okolju ter tako družijo z drugimi narodi v višje kulturne in družbene enote.

(iz scenarija Matjaža Grudna ob občinskem prazniku)

Slavnostna akademija s podelitvijo občinskih priznanj in koncertom skupine Perpetuum Jazzile je potekala na igrišču pred OŠ Primoža Trubarja v Velikih Laščah. Program sta povezovala Alenka Matjašič in Matjaž Gruden.

Prireditvev se je pričela s sprevodom praporščakov gasilskih in drugih društev ter se ob častnem pozdravu nadaljevala z državno himno. Tokrat jo je v solo izvedbi zapel Bine Devjak ob klavirski spremljavi Blaža Podobnika. Po uvodnih besedah voditeljev je zbrane nagovoril

župan dr. Tadej Malovrh. Izpostavil je dosežke in pomembnejše investicije, ki so v zadnjih letih oblikovale razvoj naše občine. Poudaril je eno večjih investicij – gradnjo nove podružnične šole in vrtca v Turjaku ter skorajšnji začetek gradnje nove kotlovnice pri OŠ v Velikih Laščah. Med pomembnejšimi projekti so tudi načrtovano povečanje in prenova kuhinje v OŠ, gradnja objekta v zbirnem centru, razvoj poslovne cone Ločica ter ne nazadnje tudi nadaljevanje asfaltiranja cest v občini in širitev mreže javne razsvetljave.

S svojim obiskom so občinski praznik počastili tudi gostje iz Občine Puconci ter častna občana g. Milan Tekavec in g. Milan Greiner.

Nagovoru župana je sledila podelitev pohval župana, zlate plakete občine in priznanj občine. Pohvale župana so prejeli Maja Štrukelj, Anita Jaklič in Jožica Zabuvec. Zlati plaketi občine Velike Lašče sta prejela Franci Modic in PGD Veliki Osolnik. Priznanje občine Velike Lašče je prejelo PGD Turjak.

Borut Vasič priznanja na prireditvi ni prevzel. Občinski svet je sprejel sklep, da se častno občanstvo podeli Antonu Zakrajšku, župan dr. Tadej Malovrh pa je zadržal objavo tega sklepa in zahteval razpis naknadnega referenduma o uveljavitvi sklepa o podelitvi častnega občanstva Antonu Zakrajšku. Večina občinskih svetnikov je na podlagi zahteve župana za razpis referenduma zahtevala sklic izredne seje Občinskega sveta Občine Velike Lašče.

PERPETUUMJAZZILE
Vocal Ecstasy

Po koncu uradnega dela so se zbrani družili ob pogostitvi in tako lažje počakali na koncert.

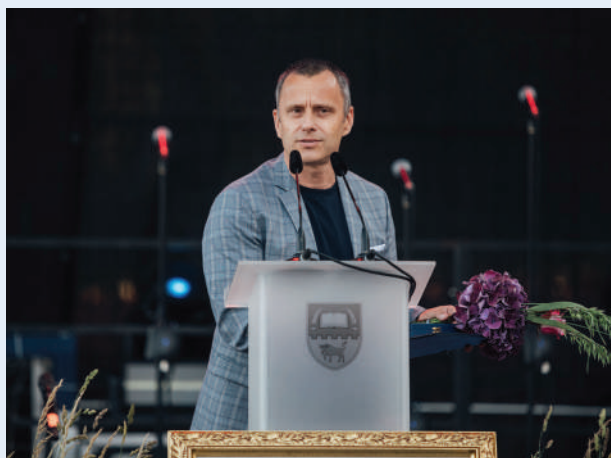
Perpetuum Jazzile je poznana kot ena najbolj spektakularnih in največjih vokalnih skupin na svetu. Priljubljeni so po zaslugi svojih močnih ritmov, bogatih harmonij, pozitivne energije, neprimerljive kreativnosti in posebne mešanice najrazličnejših žanrov glasbe, ki jo poustvarjajo samo s človeškim glasom – ljudske, popularne, jazzovske glasbe, gospela, bluesa, bossa nove, diska, funka in drugih. Glasba Perpetuum Jazzile vključuje tudi vokalna tolkala, tako imenovani človeški beat-box (human beatbox) z neverjetnim naborom z usti poustvarjenih bobnov in ritmov. Poleg tega pevci skupine uporabljajo tudi roke in dele teles, s katerimi ponazarjajo dež, nevihte in druge, najrazličnejše okoljske pojave, od vzleta letala do zvokovne interpretacije izvira vode.

Zasedba 30 pevcev in pevk je navdušila tudi občinstvo v Velikih Laščah in s svojim nastopom pričarala nepozaben večer.

Prejemniki letošnjih občinskih priznanj

Pohvalo župana prejme MAJA ŠTRUKELJ za izjemne uspehe v Osnovni šoli Primoža Trubarja Velike Lašče

Učenka Maja Štrukelj je za najboljšo devetošolko izbrana zaradi vsestranske nadarjenosti in številnih priznanj.

Maja je ustvarjalna; njeni likovni izdelki so pogosto izraz raznolikih interesov na področju filma in sodobne kulture nasploh. Izjemno je nadarjena tudi za tuje jezike. Je edina učenka šole, ki ji je uspelo osvojiti dve zlati priznanji na državnem tekmovanju iz angleščine.

Maja se odlično znajde tudi pri naravoslovnih predmetih. Osvojila je namreč kar 7 državnih priznanj na področju logike in matematike, in sicer dve zlati (zlato Vegovo priznanje in zlato priznanje na tekmovanju Matemček) ter 5 srebrnih priznanj.

Kreativnost, razgledanost, sposobnost logičnega sklepanja in vedoželjnost so tiste lastnosti, za katere si želimo, da bi jih Maja razvijala in uspešno uporabljala tudi v prihodnosti. Ker je bila na dan slovesnosti odsotna, je pohvalo prevzel njen oče.

Pohvalo župana prejme JOŽICA ZABUKOVEC za dolgoletno delo v društvu in njen prispevek na področju turizma in ohranjanja dediščine.

Jožica Zabukovec je članica Društva za ohranjanje dediščine vse od njegovega nastanka v letu 2004. Več mandatov je članica upravnega odbora društva in v zadnjih dveh mandatih opravlja tudi naloge podpredsednice društva. Za društvo in tudi za TD Turjak in KUD Marij Kogoj opravlja brezplačne računovodske storitve.

Je lokalna turistična vodnica. Njeno delo koordinatori- ce ob obiskih turističnih skupin je nepogrešljivo, saj zanje skrbno pripravi vsakokratni načrt obiska kulturnih in naravnih znamenitosti na območju naše občine.

Že vrsto let koordinira sušenje sadja v sušilnici na Gra- dežu tudi za zunanje uporabnike ter skrbi za nakup sadja za potrebe društva. Delo organizira natančno, saj je treba skrbeti, da sadje prispe na točno določen dan ter ob tem organizirati podporo članic društva, da skupaj prispelo sadje ustrezno pripravijo za sušenje.

Pohvalo župana prejme ANITA JAKLIČ za izjemen prispevek na področju ozaveščanja o pomenu gibanja in zdravega načina življenja.

Anita Jaklič se z vodenjem telesne vadbe ukvarja že od študentskih let, ko je na Fakulteti za šport Univerze v Ljubljani opravila izobraževanje za vaditeljico aerobike.

Najbolj so jo navdušili prav učinki redne telesne aktivnosti na zdravje posameznika. Zaveda se pomena strokovno vodene vadbe, zato se še vedno dodatno izobražuje in izpopolnjuje. V vseh letih delovanja je pridobila številna strokovna znanja za vodenje različnih vrst vadb, kot so na primer pilates, funkcionalni trening, metabolična vadba, vadba za bolnike z osteoporozo, vadba za koronarne bolnike, nordijska hoja.

Glavni izziv Anite Jaklič še vedno ostaja, kako prepričati za redno telesno aktivnost tiste ljudi, ki sploh nič ne gibljejo in mislijo, da to enostavno ni za njih.

Aktiven in zdrav življenjski slog vpliva na manjšo verjetnost za razvoj bolezni. Na naše zdravje poleg kakovostne prehrane vpliva prav telesna aktivnost, ki je strokovno vodena in redna. In Anita Jaklič srčno in z nasmehom skrbi prav za to. Njeno vodilo je: »Niso pomembna le leta, ki jih doživimo, ampak kako kvalitetno smo vsa ta leta živeli!«

V skladu z občinskim odlokom o priznanjih in nagradah je Občinski svet Občine Velike Lašče na 25. redni seji dne 19. maja 2022 sprejel sklep:

Priznanje Občine Velike Lašče na predlog Gasilske zveze Velike Lašče prejme PROSTOVOLJNO GASILSKO DRUŠTVO TURJAK za 50-letno delovanje društva.

Ob ustanovitvi je društvo razpolagalo z motorno brizgalno, 200 m cevi, dvojakom, ročnikom in nekaj vrvmi za reševanje, kar jim je podarilo PGD Rašica. Začetno skladiščenje opreme so imeli v priročnem prostoru (lahko rečemo kar v dvarnici) in kasneje v garaži Kmetijske zadruge Velike Lašče na Turjaku. Prostor ni nudil potrebne zaščite in vlaga je načenjela gasilsko opremo od oblek do ostalih stvari.

S kmetijsko zadrugo so v letu 1987 stopili na skupno pot gradnje trgovskega dela in obstoječega (zdajšnjega) doma gasilcev. S skupnimi napori in prostovoljnimi delom je dom dobil pravo podobo in funkcionalnost. Tudi pri opremi je viden napredek; zadnja pridobitev je bila nakup gasilskega vozila v letu 2017.

Društvo aktivno sodeluje tudi z lokalno skupnostjo in osnovno šolo. Veliko časa posvetijo vzgoji mladine, za kar so bili nagrajeni z dobrimi rezultati na tekmovanjih. Imajo pa tudi aktivno veteransko sekcijo, tako da so pri delu društva udeležene vse generacije.

Njihovi člani se redno izobražujejo in se odrekajo svojemu prostemu času, da lahko s svojim znanjem uspešno opravljajo zahtevno delo.

V skladu z občinskim odlokom o priznanjih in nagradah je Občinski svet Občine Velike Lašče na 25. redni seji dne 19. maja 2022 sprejel sklep:

Priznanje Občine Velike Lašče na predlog skupine svetnikov prejme BORUT VASIČ za dolgoletno uspešno delo kot mladi kmet ter vsestransko aktivnost na področju prostovoljstva

Borut Vasič poklic kmeta doje in živi kot poslanstvo. Ne glede na to, kako težko je, ali si utrujen, kateri dan v tednu ali praznik je, kmet nima dopusta ali bolniške odsotnosti. Ker pa v svojem delu uživa in ker ima zares rad slovensko zemljo, z delom dan za dnem nadaljuje in ga nadgrajuje.

Odraščal je na kmetiji v eni manjših velikolaških vasi, na Prhajevem. Po končanem šolanju za kmetijskega tehnika je nekaj let ob redni službi s pomočjo staršev skrbel za kmetijo; nato se je odločil, da se posveti le enemu poklicu – poklicu slovenskega kmeta. Pred približno 20 leti je kot mladi prevzemnik prevzel, povečal in nadgradil kmetijo svojih prednikov in sedaj obdeluje 30 hektarjev obdelovalnih površin. Ukvarja se z govedorejo. V hlevu ima od 40 do 50 glav goveda, pretežno rjave pasme; glavni prihodek prejema od prodaje mleka.

Od leta 2014 je predsednik Govedorejskega društva Velike Lašče; že vrsto let je v okviru Kmetijske zadruge Velike Lašče član upravnega odbora in njen podpredsednik.

Poleg tega je tudi član Prostovoljnega gasilskega društva Velike Lašče in Strojnega krožka Urban. Vpet je v najrazličnejše družbeno dogajanje na podeželju in je ponosen občan naše občine. Borut Vasič priznanja na prireditvi ni prevzel.

V skladu z občinskim odlokom o priznanjih ima župan možnost podeliti zlato plaketo občine Velike Lašče in pohvale župana.

Zlato plaketo prejme PGD Veliki Osolnik za 70-letno delovanje društva.

PGD Veliki Osolnik je bilo ustanovljeno leta 1952 kot posledica velikega požara na Velikem Osolniku tri leta prej. Ustanovili so ga dotodajni člani PGD Rob in napredni učitelji na Velikem Osolniku Lovrenc Mrak. Društvo pokriva vasi Veliki Osolnik, Laze, Škamevec in Srnjak.

Trenutno je v društvo včlanjenih 82 članov, od tega je 20 aktivnih gasilcev.

Prvo ročno gasilsko brizgalno so kupili leta 1953; dve leti kasneje so zgradili poslopje gasilskega doma in šole. Postopoma so se opremljali. Njihova še aktivna motorna brizgalna sega v daljne leto 1954, gasilsko vozilo pa v leto 2003.

Društvo je od začetka negovalo delo z mladino. Rezultati so bili odlični, saj so bili v nekaterih disciplinah v vrhu regije. Dve uvrstitvi na državno prvenstvo sami po sebi govorita o kvaliteti dela z mladino.

Njihovo vodstvo ima smele načrte. Čakajo jih posodobitev voznega parka, obnova dvorane v šoli, v kateri so nameščeni, in seveda poslanstvo izobraziti čim več gasilcev.

Zgledno pa je tudi njihovo sodelovanje z lokalno skupnostjo, saj vsako leto organizirajo dan odprtih vrat, na katerega povabijo prav vse občane z njihovega območja delovanja.

V skladu z občinskim odlokom o priznanjih ima župan možnost podeliti zlato plaketo občine Velike Lašče in pohvale župana.

Zlato plaketo prejme FRANCI MODIC za uspešno delo na področju gasilstva.

Franci Modic je član PGD Velike Lašče že več kot 36 let in delovanja osrednjega občinskega gasilskega društva ter tudi delovanja gasilske zveze si brez njega ne znamo predstavljati. Predsednik društva je od leta 2000; prav toliko časa je tudi član upravnega odbora Gasilske zveze Velike Lašče in njen podpredsednik. Udeležuje se večine intervencij, katerih osrednje društvo nima malo; na večini sodeluje kot strojnik; po intervencijah vedno poskrbi tudi za administrativno podporo.

Na tekmovanjih v gasilsko-športnih tekmovalnih disciplinah in na tekmovanjih gasilske mladine redno sodeluje kot sodnik, tako na zveznem kot tudi na regijskem nivoju. Doma kot dober gospodar skrbi za gasilski dom in vso pripadajočo opremo. Pri svojem delu je vesten, natančen in odgovoren.

S svojim delom v gasilski organizaciji (in tudi zunaj nje) je veliko pripomogel k razvoju naše občine. Ponosno je opravljal funkcijo občinskega svetnika; dejaven je tudi kot podpoveljnik občinskega štaba civilne zaščite.

Števila prostovoljnih ur, ki jih je Franci v svojem življenju že namenil gasilstvu, se ne da prešteti. Gasilec si s srcem, zato ur pač ne šteješ in po tem načelu živi tudi Franci Modic.

Trški dan 2022

Sara Košir,
Javni zavod Trubarjevi kraji
foto: Boštjan Podlogar

V okviru občinskega praznika je v soboto, 11. 6., potekal Trški dan na trgu v Velikih Laščah. Od 8. do 13. so potekali druženje in številne aktivnosti za ljudi vseh starosti.

Na stojnicah so se predstavili številni ponudniki (DPŽ Velike Lašče, DOD Gradež, kmetija Škerjanc, ponudnik sadja in zelenjave, kmetija Mavrič, kmetija Peček, ekološka kmetija Kocjančič, mesarstvo Lah, Trubarjeva domačija, Tadeja Nemček, Radina Kozina, Boris Kočevar in Slovenska vojska). David Kastelec je poskrbel za sladoled, kokice in sladkor-no peno, Big bear burger pa za burgerje in drugo ponudbo iz žara.

Prostovoljci Rdečega križa Ljubljana so izvajali različne meritve, prikazali postopke oživiljanja in ljudi osveščali o zdravem načinu življenja, pomenu krvodajalstva in podobno. Z vadbo 1000 gibov se je predstavilo Društvo Šola zdravja, ki vsak delovnik izvaja vadbe po različnih lokacijah po občini. Knjižnica Frana Levstika je ta dan ponudila brezplačen prvi vpis in pravljično uro s pravljičarko Slavo Petrič.

Izjemno veliko pozornosti s strani obiskovalcev je požela razstava pasemskih malih živali, ki so jo pripravili člani Društva gojiteljev pasemskih malih živali. Z razstavo ročnih del v glasbeni šoli se je predstavilo tudi Društvo upokojencev Velike Lašče. Najmlajši so se udeležili predstave Dino in čarobni Toni v izvedbi KUKUC gledališča. Dogajanje na trgu je povezoval Jože Starič, ki je organiziral in vodil tudi tekmovanje v zabijanju žebeljev.

Nastopili so tudi učenci glasbene šole Ribnica iz enote Velike Lašče in mlade velikolaške mažoretke, ki delujejo v okviru KUD Primož Trubar. Odlični so bili.

Za Trški dan smo za avtomobilski promet zaprli Stritarjevo cesto; prostor na njej smo namenili pešcem in kolesarjem, stojnicam, mizam in klopem za oddih ter razstavi pasemskih malih živali. Stritarjeva cesta je tako za en dan postala Odprta ulica. To je ukrep odpiranja javnega prostora za ljudi tako, da pešci in kolesarji dobijo prednost, motorni promet pa je omejen. Na ulici postane bolj prijetno; več je prostora, manj je prometnega hrupa in zrak je bolj čist. Odprta ulica je preizkus, kaj se s prostorom zgodi, če se z ulice umakne promet. Aktivnosti Odprte ulice so prijavljene na sofinanciranje s strani Ministrstva za infrastrukturo, ki občine finančno podpira pri izvedbi aktivnosti v okviru Evropskega tedna mobilnosti. Ta bo letos pod sloganom »Trajnostno povezani« potekal od 16. do 22. septembrom, ko bomo ponovno za en dan zaprli Stritarjevo cesto.

Trški dan je privabil lepo število obiskovalcev; vzdušje na trgu je bilo zelo prijetno; sonce nas je božalo s svojimi žarki. Najbolj pa smo veseli, da je bilo videti veliko nasmejanih obrazov. Se vidimo zopet drugo leto.

Na Trubarjevi domačiji smo praznovali Trubarjev dan

Barbara Pečnik, Javni zavod Trubarjevi kraji | foto: Boštjan Podlogar

8. junija, na dan rojstva Primoža Trubarja, v občini Velike Lašče praznujemo občinski praznik »Dan knjige in kulture«, od leta 2010 pa tudi državni praznik, ki je bil sprejet na pobudo tržaškega pisatelja Borisa Pahorja. Praznik je namenjen obeležbi osrednje osebnosti slovenskega protestantizma v 16. stoletju in hkrati najpomembnejše osebnosti v razvijanju temeljev za oblikovanje slovenskega naroda Primoža Trubarja, ki naj bi se po določenih virih rodil 8. junija 1508. Ob tej priložnosti na Trubarjevi domačiji že vsa leta pripravljamo dogodke, ob katerih se spominjamo našega velikega rojaka. Tako je bilo tudi letos.

Dom v jeziku

Ana Porenta

Devetič zapored se je na Trubarjev rojstni dan, 8. junija 2022, ob 18. uri dogajal tradicionalni literarni večer Društva slovenskih pisateljev, imenovan Dom v jeziku. Prireditev je sad sodelovanja DSP s Trubarjevo domačijo, Občino Velike Lašče in Programom Ars. Oddajo so pripravili številni sodelavci DSP, KUD Primož Trubar in Radio Ars ter znova pričarali zvočni most med Trubarjevo domačijo in vso Slovenijo. Na večeru, ki so ga lahko poslušalci spremljali v neposrednem prenosu preko programa ARS na Radiu Slovenija, so se, kot je v navadi na ta dan, predstavili dobitniki slovenskih literarnih nagrad v preteklem letu.

V uvodnem pozdravu je velikolaški župan dr. Tadej Malovrh izrazil dobrodo-

šlico in zadovoljstvo nad takim praznovanjem Trubarjevega dne ter se zavzel za to, da Trubarjeva domačija postane spomenik državnega pomena in pozval vse k dejavnemu prizadevanju za to. Predsednik Društva slovenskih pisateljev Dušan Merc se je med drugim ozrl na številne lege slovenščine, ki smo jo ustvarili po Trubarju, in ne pomenijo le jezikovne dediščine, ampak tudi bistvo identitete in demokracije. Razvoj jezika, ki ga vzpostavljajo slovenski pesniki in pisatelji, pomembno vpliva tudi na jezik v najbolj preprostih ali pa strokovnih in znanstvenih krogih. Poudaril je, da Trubarja danes lahko beremo in razumemo, naši nasledniki pa bodo imeli po zaslugi programa Ars tudi zvočno podobo današnjega jezika.

Po uvodnih verzih iz Aškerčeve zgodovinske epske pesnitve Primož Trubar so nastopili avtorji, ki so brali odlomke iz svojih nagrajenih del. Nastopajoče in

njihovo delo sta predstavila voditeljja oddaje Eva Logyka Marušič in Igor Velše. Borut Kraševc je prebral odlomek iz svojega s Kresnikom nagrajenega romana Agni. Simona Semenič je predstavila odlomek iz dramskega dela Tri igre za punce, za katero je prejela Cankarjevo nagrado. Sledila je interpretacija odlomka iz zbirke Nezakonita melanholija Carlosa Pascuala, za katero je prejel nagrado Novo mesto. Nina Dragičević, prejemnica Jenkove nagrade, je prebrala pretresljiv odlomek iz svoje pesniške zbirke To telo, pokončno. Sledila je Prešernova nagrajenka za literarno ustvarjanje Anja Štefan, ki je poslušalce pobožala in osvetlila s svojimi pesmi. Sebastijan Pregelj se je predstavil s poglavjem iz svoje zadnje (šeste) knjige Vrtnitev iz zbirke Zgodbe s konca kame- ne dobe, za katero je prejel nagrado Večernica za mladinsko književnost.

Po literarnem večeru sem prisled-

la k Nini, Sebastjanu in Anji ter jih vprašala, kako se počutijo na srečanju Dom v jeziku na Trubarjev rojstni dan.

Sebastijan Pregelj je povedal, da se mu Dom v jeziku zdi pomembna prireditve, most med preteklostjo in sedanjostjo; opomni nas na pomen Trubarja in je hkrati stik sodobnih pisateljic in pisateljev z bralci. Za ustvarjalce so srečanja z bralci dragocena. Verjame, da je tudi za bralce zanimivo slišati nekoga, ki so ga že brali in spoznati koga novega. Prav tako so dobrodošla tudi srečanja avtorjev. »Živimo v negotovih časih, najbrž bolj podobnih Trubarjevim, kot si mislimo. Ne tako daleč od nas je še vedno (bolje rečeno ponovno) nevarno povedati, kaj misliš. Marsikateri pisatelj ali pisateljica se znajde na kakšnem seznamu, za katere smo še pred kratkim verjeli, da so stvar preteklosti. Zato je pomembno, da nismo tihi. Kaj bi si danes misli Trubar? Hm, verjetno bi nas okaral, kakšno slovenščino govorimo ... In nam rekel, naj vztrajamo.«

Nina Dragičević je poudarila pomen srečanja za avtorje in avtorice, ki sicer ustvarjajo v svojih sobah – tako med avtorji samimi kot

tudi s poslušalci in bralci. Všeč ji je, ker oddaja ni žanrsko opredeljena. Tu se srečajo pisci in piske vseh zvrsti in si pozorno prisluhnejo. Želi si, da bi se imeli čas dotakniti ne le literarnega ustvarjanja, pač pa tudi življenja, položaja ustvarjalcev in samozaposlenih, ki dandanes delujejo v revščini.

Anja Šfetan je dejala: »Danes je ta kraj res lep. Šla sem čez vse te vaše mostičke ob reki. Hiša je lepa, lep je mlin. Nenavadno sem se počutila, ker je bilo vse pred mano s področja književnosti za odrasle in so bila dela temačna. Spraševala sem se, kako bo to moje padlo zraven? Po drugi strani pa vem, da je pomembno, da zdržimo in uveljavljamo to različnost. Današnje srečanje mi je dragoceno tudi zato, ker nam avtorjem, ki delamo vsak zase, omogoča, da se vidimo, pogovorimo in si omogočimo vpogled v to, kako kdo od nas dela. Tako zdaj zadovoljna odhajam domov.«

Zadovoljni pa smo bili tudi obiskovalci prireditve, saj smo na najboljši možni način – s slovensko knjižno besedo in njenimi najpomembnejšimi sodobnimi ustvarjalci – počastili spomin na Primoža Trubarja.

Literarni akademiji je sledil poklon 70. obletnici Trubarjevega spomenika na Rašici ob vznožju spomenika.

70. obletnico spomenika praznujemo dve leti. Temelji spomenika so bili položeni 9. septembra 1951 ob praznovanju 400. obletnice prve slovenske tiskane knjige; slavnostno je bil spomenik odkrit 8. junija 1952.

Avtorja spomenika, arhitekt Vinko Glanz in medaljer in portretist Vladimir Štoviček, sta mu oblikovala obeležje, dostojno njegovi veličini in pomembnosti.

Nagovor Mateja Polzelnika, predsednika KUD Primož Trubar Velike Lašče

40. srečanje likovnih ustvarjalk in ustvarjalcev »Trubarjevi kraji« na Rašici: Domačnost v globalnosti

Marjana Dolšina Delač | foto: Marjana Dolšina Delač, Damjan Delač, Špela Peterlin, Boštjan Podlogar

V vsakem obdobju preteklosti je skrito seme sedanjosti in zmotno bi bilo razmišljati o zgolj ključnih prelomnicah, ki so spremenile naš svet, saj so vendar tudi te vzklije v kontekstu drobnih vsakodnevnih dogodkov, ki so kumulativno ustvarili pogoje za spremembe. »Zrno na zrno pogača«, »iz majhnega zraste veliko« in kar je še teh ljudskih modrosti, vse govori v prid kompleksnosti velikih dejanj, ki pa jih gradi množica preprostejših odločitev, hipnih prebliskov in skoraj neznatnih razmislekov.

Tej ugotovitvi navkljub lahko 16. stoletje izpostavimo kot čas, v katerem se je intenzivneje kot kdaj prej (in tudi pozneje – vse do industrijske revolucije) preoblikovala zahodnoevropska kultura – iz fatalistične v transcendenco zazrte rutinske cikličnosti življenja brezimnega srednjeveškega človeka proti kritičnemu, sekulariziranemu opazovanju in tuhanju, ki je novoveškega individua obsedlo z nenehnim napredkom (in ta obsedenost nas še kar ni izpustila). Marshall McLuhan v kultni knjigi Gutenbergova galaksija (The Gutenberg Galaxy: The Making of Typographic Man, Toronto: University of Toronto, 1962) pojasnjuje, kako sta pismenost in tisk z roko v roki spremenila odnos zahodnega Evropejca do sebe in stvarnosti, ki ga obdaja. Jezik zdaj obravnava kot metaforo, ki ni namenjena le shranjevanju naših izkušenj, ampak jih prevaja v drugovrstne izkušnje (McLuhan, 1962, str. 5). V tem kontekstu McLuhan kot prvi uporabi celo izraz globalna vas (na str. 31), s katerim opredeli enotni prostor našega razmišljanja in delovanja ne glede na dejansko prostorsko lokacijo. Globalizacijo, ki jo je kot družbeni pojav sicer prvi analitično predstavil sociolog Roland Robertson na začetku devetdesetih let prejšnjega stoletja, danes dojemamo kot vseskozi prisoten in samoumeven proces, ki je dodobra zmanjšal (pa tudi zasmetil, zapackal, skregal in onesrečil) naš modri planet. Njene začetke lahko

iščemo prav v Gutenbergovem izumu tiska, ki je omogočil hitrejšo razširjanje informacij, in pismenosti, ki je v stoletju humanizma in renesanse postala visoko cenjena vrednota.

Globalizacija je v naše kraje prišla prav s Primožem Trubarjem oziroma bolje rečeno, vzklija je s Trubarjevim odhodom na tuje. Reka, Salzburg, Trst, Dunaj, Ljubljana in južnonemška mesta so v njem pustila širino, ki jo je vnesel v vse vidike svojega dela, od prevajanja Biblije v različne južnoslovanske jezike pod okriljem biblijskega zavoda v Uraču in upoštevanja različnih narečij pri oblikovanju slovenskega knjižnega jezika do nenavadnega zanimanja za islamsko vero in njegovo sveto knjigo Koran. Svojo izkušnjo tega spoznanja je v kratkem zapisu na ovitku platnic opisal Jožko Humar, avtor biografskega romana Primož Trubar: Rodoljub ilirski (Koper: Lipa, 1980): »Čim več sem bral Trubarjeve spise ter predgovore in posvetila k njegovim in drugim protestantskim knjigam, tem bolj se je v meni utrjeval občutek, da Slovenci le nismo povsem dojeli Trubarjeve veličine, predvsem ne njegove južnoslovanske misli«.

Udeleženke in udeleženci
likovnega srečanja 2022

Podobno svetovljanski sloves si je na Dunaju prislužil Josip Stritar, saj je veljal za enega najbistrejših, najbolj razgledanih intelektualcev, ki jih je iz dežele pod Alpami na Spodnjeavstrijsko prinesla neizmerna lakota po učenosti. »Stritarjevo znanje in izkušnje so bile osnova za izvirno presojo takratnega kulturnega in družabnega življenja, ker pa je imel tudi fascinantno sposobnost sobesednika in govornika, je skoraj postal središče slovenskega kulturnega življenja med dunajsko visokošolsko mladino.« (Jože Pogačnik, Znameniti Slovenci: Josip Stritar, Ljubljana: Partizanska knjiga, 1985, str. 14).

Tudi v zadnjih letih je bilo tovrstnega izpostavljanja našega prostora v širšem evropskem kar nekaj: lani je bil na beneškem bienalu v okviru projekta Skupno v skupnosti omenjen Levstikov dom v Velikih Laščah; letos našo državo zastopa Marko Jakše, ki živi in deluje v zavetju velikolaškega podeželja. Na letošnjem jubilejnem srečanju Trubarjevi kraji smo na to odgovorili s tematskim naslovom Domačnost v globalnosti, s katerim smo prevpraševali pomen likovnih srečanj v velikolaškem lokalnem okolju, ki funkcionira oziroma je prisotno na dveh ravneh: kot okvir za kulturno življenje lokalne skupnosti in kot kamenček v mozaiku globalne slovenske in tudi evropske slike. Da bi se lahko neobremenjeno odzivali na vse, kar se dogaja okrog nas, smo se morali od tega najprej distancirati in osamiti ter komentirati svet z nekoliko bolj nevtralne pozicije. Umaknili smo se v domačnost posesti Beehouse Maya (v prostem prevodu Majin čebelnjak) v vasi Strletje in Krvave Peči. Srečanje smo iz enodnevnega druženja razširili na dvodnevni dogodek, ki je potekal 4.

in 5. junija. Poleg profesionalnih in prijateljskih vezi je v ustvarjalnem procesu nastalo nekaj novih likovnih del v različnih tehnikah. K sodelovanju smo letos prvič povabili tudi študentke in študente Akademije za likovno umetnost in oblikovanje v Ljubljani in odzvalo se je pet študentk smeri slikarstva, kiparstva, grafike in ilustracije.

Skupinsko razstavo sodelujočih, na kateri najdemo kar sedemindvajset del, smo v galeriji Skedenj na Trubarjevi domačiji na Rašici odprli na praznični dan, 8. junija. O izbrani temi so avtorice in avtorji razmišljali na zelo različne načine. Razstavljenih je presenetljivo veliko domačijskih motivov oziroma motivov, ki dobesedno izvirajo iz Trubarjevih krajev: barvni linorez Lidije Plestenjak z naslovom Neumne krave, oljna slika na platnu Janeza Kovačiča Ilijev kozolec, akvarel Pogled po Trubarjevih krajih Martine Starc, pastel Suzane Komel Se dobimo pr' gradiškem gank, akvarel Lidije Vilar Maki, lavirano risbo Gaje Lapajne Stanič Piknik pod krošnjo, fuziji stekla Tadeje Nemček Večerna simfonija in Ogenj, tri jedkanice Svitlane Ryabischuk Dekle z jabolkom, V polju in Kupalo, pastel Janeza Suhadolca sv. Lenart v Krvavi Peči in triptih Silva Kretiča z naslovom Čebelnak.

Dušan Zekovič – HAZE je iz žice in mavca ustvaril Ples, Pavle Ščurk pa literarni motiv Martina Krpana. Made in China Mihe Edija Juvanca in Brez naslova Draga Petroviča sta izrazito konceptualni deli, Saša Sever pa v akrilnih slikah 1 O L A C R Z in 2 O L A C R Z konceptualnost kombinira z nagovorom likovnih prvin. Abstraktna so dela Erike Železnik Dolga pot domov v akrilu, Mojce Borko v mešani tehniki Balonček #29 – Vodi me pot v daljave, Bernardke

Petrovič Mager Bombe življenja, ljubezni in smrti padajo v akrilu in kamnita skulptura Skendra Bajroviča Zrcalo neba. Nežna in subtilna dela so nas nagovorila z jezikom tradicionalnih estetiziranih podob: akvarel Nostalgija Alenke Klemenčič, oljna slika na platnu Glorija Lojzeta Adamljeta, grafika v slepem tisku Rože v prostoru Skendra Bajroviča, akvatinta in jedkanica Viharno morje Petje Novak ter unikatna serigrafija Prehodi Katarine Marov. Postavitev pomensko in likovno zaokroža akrilna slika Veljka Tomana z naslovom Omaž za Cento, ki je posvečena začetniku likovnih srečanj, akademskemu slikarju Jožetu Centi ob njegovem poslednjem slovesu.

Odprtje razstave je povezoval Matjaž Gruden; tematsko zasnovo in postavitev sem zbranim predstavila Marjana Dolšina Delač. Za glasbeni program smo k sodelovanju povabili Glasbeno šolo Ribnica. Slišali smo tudi pesem Vprašaji, ki jo je leta 1989 spesnil pokojni Jože Centa in jo je z deklamacijo predstavila njegova vnukinja Pina Centa. Razstavo je slavnostno odprl župan Občine Velike Lašče Tadej Malovrh; na ogled bo do konca avgusta 2022.

K organizaciji in izvedbi likovnega srečanja in skupinske razstave so prispevali mnogi in za konec so na mestu zahvale: Heleni Grebenc Gruden in Matjažu Grudnu za sodelovanje skozi celoten proces, Sreču Knafelcu za sprejem v Krvavi Peči in vodenje po biserih lokalne dediščine, Martinu Grudnu in Damjanu Delaču za izvedbeno podporo, ekipi posesti Beehouse Maya za gostoljubno nastanitev, Špeli Peterlin in Boštjanu Podlogarju za fotografiranje, Margareti Damjanič iz gostilne Pri Kuklju in Špeli Purkart za posvetne dobrote in postrežbo, Špeli Košmrlj in Hani Adamič za glasbeno popestritev odprtja razstave, Urbanu Centi z družino za udeležbo na odprtju in načelno podporo, Barbari Pečnik in Javnemu zavodu Trubarjevi kraji za pomoč pri organizaciji, Mateju Polzelniku in KUD-u Primož Trubar Velike Lašče ter županu Tadeju Malovrhu in Občini Velike Lašče za finančno in vsebinsko okrilje.

**Razstava bo
na ogled vse do
konca avgusta 2022.**

S 24. redne seje občinskega sveta

Nina Tekavec, občinska uprava

Občinski svet Občine Velike Lašče se je v četrtek, 7. aprila 2022, sestal na 24. redni seji. Po ugotovitvi sklepčnosti je župan predlagal v potrditev naslednji dnevni red:

1. Potrditev zapisnika 23. redne seje
2. Predstavitve projekta Izgradnja kotlovnice OŠ Primoža Trubarja s pripadajočim toplovodnim omrežjem
3. Poročilo odborov
4. Sklep o določitvi cene oskrbe s pitno vodo v Občini Velike Lašče za uporabnike, ki se oskrbujejo s pitno vodo iz vodovodnega sistema Velike Lašče
5. Finančno poročilo koncesionarja za pokopališko dejavnost za leto 2021 in plan dela za leto 2022
6. Letno poročilo skupne občinske uprave »Medobčinski inšpektorat in redarstvo občin Dobrepolje, Loški Potok, Ribnica, Sodražica in Velike Lašče za leto 2021
7. Poročilo direktorja Javnega zavoda Trubarjevi kraji o poslovanju zavoda v letu 2021
8. Zaključni račun proračuna občine za leto 2021
9. Sklep št. 2 o spremembi proračuna Občine Velike Lašče za leto 2022
10. Pobude, vprašanja in predlogi svetnikov
11. Poročilo župana

Župan je zbrane seznanil, da se na prošnjo šole pod točko 3 doda nova točka o soglasju ustanovitelja pri določanju delovne uspešnosti v. d. ravnateljic in se ostale točke pomaknejo za eno mesto navzdol ter da se po predlogu svetnika Rudolfa Ruparja preimenuje naslov 9. točke »Sklep št. 2 o spremembi proračuna Občine Velike Lašče za leto 2022« v »Sklep o 2. spremembi proračuna Občine Velike Lašče za leto 2022«.

Po potrditvi dnevnega reda so potrdili zapisnik 23. redne seje.

Občinski svet je v nadaljevanju sprejel naslednje sklepe:

Ad 2. Predstavitve projekta Izgradnja kotlovnice OŠ Primoža Trubarja s pripadajočim toplovodnim omrežjem

Tomaž Kalan, predstavnik družbe Kalkem d. o. o., ki pripravlja projektno dokumentacijo za navedeni projekt, je zbranim povedal, da se šola, vrtec in športna dvorana v Velikih Laščah trenutno ogrevajo na kurilno olje. Staba, v kateri deluje glasbena šola, pa se ogreva na plin (UNP), ki je trenutno eden najdražjih energentov. V iskanju okolju bolj prijazne energetske rešitve je Občina Velike Lašče pristopila k novemu projektu in pridobila gradbeno dovoljenje za kotlovnico, prilagojeno za potrebe ogrevanja na lesne sekance. Kotlovnica bo delovala v obstoječem objektu pri igrišču. Pričetek gradbenih del je predviden za poletno obdobje. Kotlovnica naj bi pričela delovati v naslednji ogrevalni sezoni. Glede na gozdove, ki obkrožajo naše kraje, si Občina želi lokalno preskrbo s sekanci.

Ad 3. Soglasje ustanovitelja pri določanju delovne uspešnosti ravnateljice in v. d. ravnateljice

Andreja Svetičič, predsednica sveta zavoda OŠ Primoža Trubarja Velike Lašče, je predstavila ugotovitve delovne uspešnosti ravnateljic za lansko koledarsko leto. Mesto ravnateljice je od 1. 1. do 31. 8. 2021 opravljala mag. Metoda Kolar, od 1. 9. do 31. 12. 2021 pa je bila v. d. ravnateljice Anja Lovšin. Delovna uspešnost se je ugotavljala za obe ravnateljici za posamezno obdobje njunega delovanja. Na kratko je pojasnila, kako se ugotavlja delovna uspešnost. Zbrane je še seznanila,

da bo v kratkem potekala izbira novega ravnatelja. Občinski svet Občine Velike Lašče je podal soglasje pri določanju delovne uspešnosti obeh ravnateljic.

Ad 4. Poročilo odborov

Pred sejo občinskega sveta sta se sestala odbor za finance ter odbor za komunalo, varstvo okolja in urejanje prostora. Predsednika navedenih odborov sta podala kratki poročili o sejah.

Ad 5. Sklep o določitvi cene oskrbe s pitno vodo v Občini Velike Lašče za uporabnike, ki se oskrbujejo s pitno vodo iz vodovodnega sistema Velike Lašče

Predstavnik koncesionarja Vodokomunalni sistemi d. o. o., Marko Belaj, je pripravil Elaborat o oblikovanju cen storitev oskrbe s pitno vodo v Občini Velike Lašče. Občina je na podlagi Zakona o varstvu okolja dolžna izvajati gospodarsko javno službo oskrbe s pitno vodo. Koncesionar mora skladno z zakonodajo enkrat letno pripraviti elaborat o oblikovanju cen izvajanja storitev javne službe in ga predložiti občinskemu svetu v potrditev. Obračunska cena oskrbe s pitno vodo v letu 2021 je za 9,46 % nižja od predračunske. Obračunski stroški materiala so za 5 % nižji od načrtovanih, prav tako stroški storitev. Stroški dela so za 3 % višji od predračunskih, stroški vodnega povračila pa so manjši za 23 %. Pri splošnih stroških pa so obračunski stroški višji za 1 % od predračunskih. Na veliko stroškov upravljalec ne more vplivati in zato prihaja tudi do tovrstnih razlik med načrtovanimi in dejansko obračunanimi stroški. Cena VODARINE za gospodinjstva in izvajalce nepridobitnih dejavnosti je 0,9709 EUR/m³. Cena VODARINE za gospodarstvo

je 1,4757 EUR/m³. Občina Velike Lašče bo storitev obvezne gospodarske javne službe oskrbe s pitno vodo od uveljavitve novih cen naprej subvencionirala v višini 0,5048 EUR/m³ brez DDV. Za gospodinjstva in izvajalce nepridobitnih dejavnosti bo cena oskrbe s pitno vodo ostala nespremenjena, za gospodarstvo pa se bo nekoliko znižala. Občinski svet je navedeni sklep sprejel soglasno.

Ad 6. Finančno poročilo koncesionarja za pokopališko dejavnost za leto 2021 in plan dela za leto 2022

Koncesionar Marko Zakrajšek s. p. je pripravil finančno poročilo za pokopališča Velike Lašče, Rob, Turjak, Zgonče, Lužarji in Dvorska vas za leto 2021 in plan dela za leto 2022. Povedal je, da je bil prenos iz leta 2020 v višini 855,30 EUR. Prihodki so znašali 24.336,96 EUR, odhodki pa 25.340,55 EUR. Razlika med prihodki in odhodki je -148,29 EUR. Naštel je izvedena dela v preteklem letu ter kratko opisal načrtovane investicije za leto 2022. Občinski svet je soglasno potrdil finančno poročilo za leto 2021 in plan investicij za leto 2022 za zgoraj našeta pokopališča.

Ad 7. Letno poročilo skupne občinske uprave »Medobčinski inšpektorat in redarstvo občin Dobrepolje, Loški Potok, Ribnica, Sodražica in Velike Lašče« za leto 2021

Mag. Stojan Rovan, vodja Medobčinskega inšpektorata in redarstva je povedal, da je njihovo delo v letu 2021 potekalo skladno s programom dela. V letu 2022 bodo sprejeli vse potrebne dokumente za spremembo imena organa zaradi izstopa občine Dobrepolje. Na področju inšpekcijskega nadzora je bilo uvedenih 79 postopkov, od tega 34 rednih in 45 izrednih nadzorov. Na območju Občine Velike Lašče je bilo uvedenih 20 inšpekcijskih postopkov, največ v zvezi s kršitvami Zakona o cestah. Občinski redar je izvajal pooblastila nadzora nad mirujočim prometom; izdal je 56 opozoril, 124 obvestil in 37 plačilnih nalogov. V naši občini pa je bilo od tega izdanih 9 opozoril, 17 obvestil in 7 plačilnih nalogov, skupaj 26 prekrškov. Izvedenih je bilo 18 meritev najvišje dovoljene hitrosti in izdanih 1185 plačilnih nalogov, od tega 413 v občini Velike Lašče. Vse

kršitve s področja inšpekcije in redarstva so v vseh občinah, članicah MIR-a, podobne. Glede deleža voznikov, ki so prekorali hitrost, je vrstni red občin naslednji: Občina Ribnica: 4,86 %, Občina Loški Potok: 5,20 %, Občina Velike Lašče: 6,24 % in Občina Sodražica: 8,56 %. V letu 2021 je bil sprejet proračun v višini 159.311,84 EUR; končna realizacija znaša 114.476,72 EUR oz. 71,9 % glede na veljavni proračun. Razlika med tema dvema zneskoma je zaradi zaposlitve vodje medobčinskega inšpektorata šele v mesecu decembru 2021. V občini Velike Lašče je bilo v letu 2021 skupaj izrečenih denarnih kazni, glob, stroškov postopka v znesku 64.960,00 EUR; znesek plačanih sredstev je bil 26.682,04 EUR, znesek terjatev pa 4.914,88 EUR.

Ad 8. Poročilo direktorja Javnega zavoda Trubarjevi kraji (JZTK) o poslovanju zavoda v letu 2021

Direktor JZTK je zbranim povedal, da mora na podlagi 10. člena Odloka o ustanovitvi Javnega zavoda za kulturo in turizem Trubarjevi kraji (odlok) JZTK enkrat letno o svojem delu poročati ustanovitelju. Poročilo je pripravljeno za mesece oktober, november in december 2021, ker javni zavod od 1. 10. 2021 sam opravlja naloge; pred tem jih je opravljal občinska uprava. Zavod je prevzel koordinacijo celotne kulture in turizma v občini Velike Lašče (razen občinskega praznika, ki je še vedno v domeni občinske uprave). JZTK se aktivno ukvarja s pridobitvijo statusa spomenika državnega pomena za Trubarjevo domačijo. Za status muzeja pa lahko zaprosijo šele po dveh letih delovanja in pričakujejo, da bo to leta 2023. Izobraževalni programi na Trubarjevi domačiji tečejo normalno; malo omejeno je bilo le zaradi epidemije covid-19. V teku je programska galerijska dejavnost (razne predstavitve knjig, razstave slik). JZTK pripravlja osnove za nove turistične produkte v občini. Glavna pridobitev lanskega leta je skupna vstopnica za Turjaški grad in Trubarjevo domačijo. JZTK ni uspel pridobiti financiranja s strani ministrstva za kulturo po 67. členu Zakona o uresničevanju javnega interesa za kulturo. Nadalje je še predstavil aktualne projekte. V lanskem letu je ostalo nekaj neporabljenih sredstev, ki bi jih prenesli v leto 2022. Občinski svet

je soglasno sprejel sklep o prenosu presežka prihodkov nad odhodki v letu 2021 v leto 2022.

Ad 9. Zaključni račun proračuna občine za leto 2021

Župan je predstavil večje investicije v letu 2021: gradnjo podružnične osnovne šole in vrtca na Turjaku, poslovno cono Ločica, asfaltiranje po občini, obnovo in opremo kozolca na Trubarjevi domačiji, sanacijo vodovoda Rute, energetska sanacija fasade glasbene šole v Velikih Laščah, prenovu stanovanj na Šolski ulici, vrtino na Turjaku, vodohran Podstrmec, ureditev sanitarij v Domu krajanov Turjak in vhoda v Zdravstveno postajo Velike Lašče. Občinski svet je soglasno sprejel zaključni račun proračuna Občine Velike Lašče za leto 2021.

Ad 10. Sklep o 2. spremembi proračuna Občine Velike Lašče za leto 2022

Občina je konec lanskega leta pričela z gradnjo večjega, 100 m³ velikega vodohrana v naselju Podstrmec, ki bo pripomogel predvsem k večji požarni varnosti celotne doline Karlovice. Za projekt je občina v proračunu predvidela 70.000 EUR. Vodohran bo glede na pridobljene ponudbe dokončan po precej nižji ceni (30.000 EUR) od predvidevanj in priklop bi lahko bil izveden že letos.

Na območju Turjaka so ogromne težave z vodooskrbo. Zaradi priseljevanja se število porabnikov ter skupna poraba pitne vode zelo povečujeta. Podoben problem se utegne v kratkem obdobju pojaviti na območju celotne občine, saj so očitno podzemne zaloge čedalje manjše. Lani ter letos v začetku leta je potekalo vrtanje in analize podzemne vode v bližini stare podružnične osnovne šole v Turjaku, kjer žal ni dovolj vode. Strokovnjaki s področja hidrogeologije so predlagali novo vrtino na lokaciji pod naseljem Gradež v smeri proti Škocjanu.

Za dokončanje igrišča v Robu v letu 2022 je potrebna zagotovitev finančnih sredstev iz proračuna občine v znesku 10.000 EUR.

Občinski svet je sprejel sklep o 2. spremembi proračuna za leto 2022 in NRP za obdobje 2022–2025.

S 25. redne seje občinskega sveta

Nina Tekavec, občinska uprava

Občinski svet Občine Velike Lašče se je v četrtek, 19. maja 2022, sestal na 25. redni seji. Po ugotovitvi sklepčnosti je župan predlagal v potrditev naslednji dnevni red:

1. Potrditev zapisnika 24. redne seje in 10. dopisne seje
2. Poročilo odborov
3. Poročilo energetskega menedžmenta 2021
4. Sklep o imenovanju občinske volilne komisije Občine Velike Lašče
5. Sklep o podelitvi priznanj občine v letu 2022
6. Sklep o ceni pomoči na domu
7. Letni program športa v občini Velike Lašče za leto 2022
8. Sklep o 3. preračunu proračuna Občine Velike Lašče za leto 2022
9. Vloge občanov za odkup/menjavo zemljišč
10. Sklep o ukinitvi javnega dobra
11. Dopolnitev letnega načrta razpolaganja s premoženjem Občine Velike Lašče za leto 2022
12. Pobude, vprašanja in predlogi svetnikov
13. Poročilo župana

Po potrditvi dnevnega reda so potrdili zapisnika 24. redne seje in 10. dopisne seje.

Občinski svet je v nadaljevanju sprejel naslednje sklepe:

Ad 2. Poročilo odborov

Pred sejo občinskega sveta so se sestali komisija za mandatna vprašanja, volitve in imenovanja, odbor za družbene dejavnosti ter odbor za komunalno, varstvo okolja in urejanje prostora. Predsedniki navedenih odborov so podali kratka poročila o sejah.

Ad 3. Poročilo energetskega menedžmenta 2021

Metod Ivančič iz družbe Energomen d. o. o. je predstavil poročilo energetskega menedžmenta za leto 2021. V skladu s sprejetim Lokalnim energetskim konceptom občine Velike Lašče (LEK) je energetski upravitelj dolžan enkrat letno pripraviti poročilo o izvajanju ukre-

pov iz akcijskega načrta, ga predstaviti občinskemu svetu in posredovati Ministrstvu za infrastrukturo. Člane Občinskega sveta je seznanil z rezultati in učinki izvajanja LEK ter pohvalil občino za odločitve za izgradnjo kotlovnice na lesno biomaso.

Ad 4. Sklep o imenovanju občinske volilne komisije Občine Velike Lašče

Občinski volilni komisiji Občine Velike Lašče bo na začetku junija 2022 potekel štiriletni mandat, zato je za izvedbo lokalnih volitev 2022 potrebno imenovati novo občinsko volilno komisijo. Člani občinskega sveta so v občinsko volilno komisijo imenovali:

- predsednica: Barbara Petrič, Veliki Osolnik 12, 1314 Rob,
- namestnica predsednice: Blažka Marolt, Stritarjeva c. 6, 1315 Velike Lašče,
- članica: Dušica Rupar, Poznikovo 11, 1315 Velike Lašče,
- namestnica članice: Petra Košir, Mala Slevica 53, 1315 Velike Lašče,
- članica: Nataša Čeč Gruden, Male Lašče 126, 1315 Velike Lašče,
- namestnica članice: Anamarija Rigler, Trubarjeva c. 57, 1315 Velike Lašče,
- članica: Urška Vesel, Velika Slevica 6, 1315 Velike Lašče,
- namestnik članice: Klemen Pečnik, Podlog 5, 1315 Velike Lašče.

Ad 5. Sklep o podelitvi priznanj občine v letu 2022

V Uradnem listu RS, št. 52/22 z dne 15. 4. 2022 in na občinski spletni strani je bil objavljen razpis za podelitev priznanj Občine Velike Lašče v letu 2022. Rok za oddajo obrazloženih predlogov je bil 16. maj 2022. Komisija za mandatna vprašanja, volitve in imenovanja, ki opravlja tudi delo komisije za priznanja in odlikovanja, je prejete predloge obravnava na svoji seji in predlaga občinskemu svetu glasovanje o podelitvi priznanj Občine Velike Lašče. Matjaž Hočevar je povzel ugotovitve komisije mandatna vprašanja, volitve in imenovanja in pojasnil, kako poteka glasovanje. Občinski svet Občine Velike Lašče je sprejel, da se častno občanstvo v letu 2022 podeli Antonu Zakrajšku, priznanje Občine Ve-

like Lašče v letu 2022 pa se podeli Prostovoljnemu gasilskemu društvu Turjak in Borutu Vasiču.

Ad 6. Sklep o ceni pomoči na domu

Občina Velike Lašče je skladno z veljavno zakonodajo dolžna za svoje občane zagotavljati storitev pomoči na domu. Zavod Pristan izvaja pomoč družini na domu na območju občine Velike Lašče kot koncesionar od 1. 9. 2019. Trenutno veljavna cena storitve je bila potrjena leta 2019 in za delo ob delavnikih znaša 20,06 EUR/uro. Subvencija Občine Velike Lašče k tej ceni znaša 14,56 EUR/uro (69,65 %). Uporabnik storitve plača 5,50 EUR/uro. Cilj sprejetja nove cene storitve pomoči na domu je uskladitev cene storitve z dvigom stroškov, na katere nima vpliva ne izvajalec in ne Občina. Občinski svet je sprejel sklep, da ekonomska cena socialno varstvene storitve pomoči na domu znaša na delovnik 23,12 EUR/uro. Od tega zneska cena storitve pomoči na domu za uporabnika znaša 5,50 EUR/uro in za Občino Velike Lašče 17,62 EUR/uro.

Ad 7. Letni program športa v občini Velike Lašče za leto 2022

Letni program športa v občini Velike Lašče sprejme občinski svet po predhodnem mnenju občinske športne zveze. Vključuje tiste programe športa in dejavnosti, ki so pomembni in perspektivni za občino ter predstavljajo že uveljavljeno tradicijo športnih panog v občini. Z letnim programom športa se opredeli, katere programe bo občina sofinancirala v letu 2022. Občina Velike Lašče je za leto 2022 za programe in investicije na področju športa zagotovila sredstva v znesku 91.500 EUR.

Ad 8. Sklep o 3. preračunu proračuna Občine Velike Lašče za leto 2022

Občina potrebuje dodatna sredstva za obnovo igrišča v Robu. Zemeljska in asfalterna dela pri sanaciji igrišča Rob so bila izvedena kot donacija podjetja Komunalne Gradnje d. o. o. Igrišče je potrebno še opremiti in zaščititi z ograjo. V sklopu izvajanja del so PGD Rob in nekateri svetniki predlagali, naj se dodatno asfaltira še del zemljišča pred gasilskim domom. Dodatna dela so ocenjena na 11.436 EUR. Poleg tega je potrebno postaviti še gole, koše za

košarko, varovalno ograjo, zarisati talne označbe, postaviti klop ter koše za odpadke. V proračunu je za igrišče Rob namenjenih 10.000 EUR. Ponudbena vrednost 5-metrške ograje okrog igrišča je 10.559 EUR, košev in golov 3.748 EUR, talnih označb pa 1.098 EUR. Okoli 6.000 EUR je namenjenih še za delno povračilo stroškov za nepredvidena oziroma dodatna dela okrog gasilskega doma ter zgoraj naštetu opremo. Občinski svet je sprejel sklep, da se sredstva za igrišče iz trenutnih 10.000 EUR poveča na 22.000 EUR; denar bi vzeli s področja zimske službe, kjer so nam ta sredstva zaradi bolj mile zime ostala.

Ad 9. Vloge občanov za odkup/menjava zemljišč

1. Pošta Slovenije ima na zemljišču poslovalnice v Velikih Laščah dve parkirni mesti in bi zaradi dodatnih potreb na zemljišču poleg kupili še dve parkirni mesti. Lastnik parkirišča pri Poštni poslovalnici je Občina Velike Lašče. Občinski svet se s predlogom ni strinjal.

2. Lastnica zemljišča v k. o. Osolnik, po katerem poteka odmerjena in kategorizirana javna pot, je predlagala zamenjavo oz. odstop svojega zemljišča, ki predstavlja javno pot, v zameno za zemljišče v k. o. Osolnik, ki je javno dobro in je v naravi pri objektu njene sestre. Občinski svet se

je s predlogom strinjal in dodal, da se na nepremičnini ukine javno dobro.

3. Lastnica zemljišča v k. o. Osolnik, na katerem stoji njen pomožni objekt – garaža, je predlagala odkup dela javnega dobra, ki neposredno meji na ta objekt. Z odkupom dela navedenega javnega dobra bi si olajšala dostopnost in uporabnost pomožnega objekta ter lažjo in enostavnejšo prenovo le-tega. Občinski svet se je s predlogom strinjal in dodal, da občina proda del zemljišča v širini 2,5 m ob pomožnem objektu in da stroške parcelacije krije vlagateljica; na novonastalem zemljišču pa se ukine status javnega dobra.

4. Vlagatelj je podal vlogo za odkup dela javnega dobra v k. o. Osolnik, ki meji na vlagateljev stanovanjski objekt in gospodarsko poslopje. Zemljišče, ki ga vlagatelj želi kupiti, že sedaj uporablja kot dvorišče. Občinski svet se je s prodajo strinjal. Občina proda del zemljišča površine 96 m²; stroške parcelacije krije vlagatelj; na novonastalem zemljišču se ukine status javnega dobra.

Ad 10. Sklep o ukinitvi javnega dobra

Občinski svet je sprejel sklep, da se na nepremičninah parc. št. 3674/33 k. o. Dvorska vas, št. 1470/8 k. o. Osolnik in št. 1267/10 k. o. Krvava Peč ukine javno dobro in nepremičnine preidejo v last Občine Velike Lašče.

sredstev. Ministrstvo za zdravje je v sklepu o določitvi sredstev za sofinanciranje investicije navedlo, da mora občina v roku 15 dni od prejema sklepa posredovati ministrstvu noveliran zadnji investicijski dokument, kjer bo v virih financiranja upoštevan znesek dodeljenega financiranja. Noveliran DIIP se od predhodno sprejetega razlikuje samo glede višine virov financiranja (proračun občine in sredstva Ministrstva za zdravje) predvidene investicije. Vire financiranja investicije je potrebno popraviti tudi v veljavnem načrtu razvojnih programov.

Občinski svet Občine Velike Lašče je sprejel oba sklepa.

Ad 11. Dopolnitev letnega načrta razpolaganja s premoženjem Občine Velike Lašče za leto 2022

Občinski svet Občine Velike Lašče je ob sprejemu proračuna za leto 2022 na 22. redni seji dne 16. decembra 2021 sprejel tudi letni načrt razpolaganja s premoženjem Občine Velike Lašče za leto 2022. Predmet dopolnitve Letnega načrta razpolaganja s premoženjem Občine Velike Lašče za leto 2022 je prodaja nepremičnine parc. št. 3674/33 k. o. Dvorska vas, za katere nakup je občanka izrazila interes, saj nanjo meji njeno zemljišče. Občinski svet je sprejel sklep, da se navedeni načrt dopolni, saj občina nepremičnine ne potrebuje.

Zapisniki sej občinskega sveta in posnetki sej so objavljeni na občinski spletni strani:

<https://www.velike-lasce.si/obcinske-strani/obcinski-svet/>

Vabila z gradivom so objavljena na spletni strani v katalogu informacij javnega značaja:

<http://www.lex-localis.info>

Uradni list
Republike Slovenije

V Uradnem listu RS, št. 53/2022 je bil objavljen:

- Sklep o določitvi višine subvencioniranja cene storitve obvezne občinske gospodarske javne službe oskrbe s pitno vodo in o cenah oskrbe s pitno vodo na območju Občine Velike Lašče

V Uradnem listu RS, št. 54/2022 je bil objavljen:

- Zaključni račun proračuna Občine Velike Lašče za leto 2021

V Uradnem listu RS, št. 74/2022 je bil objavljen:

- Sklep o ceni pomoči na domu

V Uradnem listu RS, št. 79/2022 so bili objavljeni:

- Sklep o ukinitvi statusa javnega dobra,
- Letni program športa v Občini Velike Lašče za leto 2022,
- Sklep o podelitvi priznanj Občine Velike Lašče,
- Sklep o imenovanju Občinske volilne komisije Občine Velike Lašče

Z 11. dopisne seje občinskega sveta

Nina Tekavec, občinska uprava

Občinski svet Občine Velike Lašče je imel od 6. do 9. junija 2022 11. dopisno sejo.

Dnevni red dopisne seje je bil naslednji:

1. Potrditev novelacije DIIP za investicijo Zdravstvena postaja Velike Lašče – ureditev mansarde
2. Sklep o 4. spremembi proračuna za leto 2022 in NRP za obdobje 2022–2025

Občina Velike Lašče je bila na razpisu Ministrstva za zdravje uspešna in za investicijo Zdravstvena postaja Velike Lašče – ureditev mansarde pridobila 102.747,05 EUR sofinancerskih

Dotacija Občine Velike Lašče za nakup šolskih potrebščin

Klara Varga, občinska uprava

Občina Velike Lašče šoloobveznim otrokom s stalnim prebivališčem na območju Občine Velike Lašče tudi v šolskem letu 2022/2023 zagotavlja denarna sredstva v višini 25,00 evrov na šoloobveznega otroka v posameznem šolskem letu. Otroci, ki obiskujejo OŠ Primoža Trubarja Velike Lašče, vlogo za uveljavljanje pravic prejmejo v šoli. Za druge šoloobvezne otroke s stalnim prebivališčem na območju Občine Velike Lašče je vloga dostopna na spletni strani. Za tekoče šolsko leto se vloga lahko odda do konca septembra.

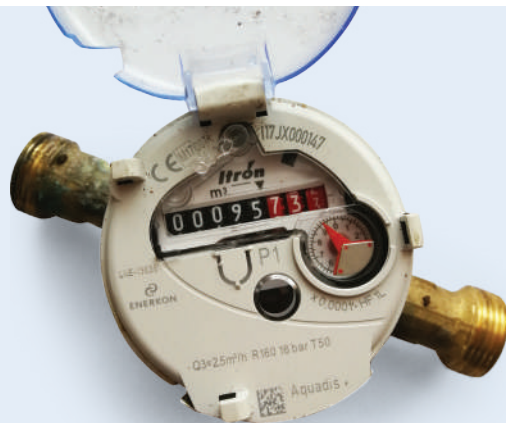
Postani prostovoljni šofer - PROSTOFER

Kdo je lahko prostofer?

Prostovoljni šofer je lahko vsak, ki ima veljavno vozniško dovoljenje in je v svojem prostem času pripravljen pomagati tistim, ki prevoz potrebujejo.

Kako postati prostofer?

Vozniki, ki želijo postati prostoferji, to sporočijo na Občino Velike Lašče na telefon 01 781 03 70 ali po elektronski pošti obcina@velike-lasce.si.

Obvestilo o popisu vode v letu 2022

Roman Viršek, občinska uprava

V mesecu maju, ko je bil izveden poračun za oskrbo s pitno vodo, smo zaradi višjega računa pri posameznikih prejeli nekaj vprašanj s tega področja. Koncesionarja smo prosili za obrazložitev, ki je podana v nadaljevanju. Če so še kakšne nejasnosti, se obrnite na spodnje kontakte in z veseljem vam bodo dali dodatna pojasnila. Vsem uporabnikom priporočamo, da občasno malce spremljate svojo porabo na vodomeru in se tako izognete morebitnim stroškom ob okvarah hišne vodovodne napeljave.

Obveščamo vas, da v letu 2021 zaradi razmer covid-19 ni bilo popisa vode.

Vsem gospodinjstvom je bil poslan dopis, da sporočijo stanje vode. Poleg tega je bilo obvestilo objavljeno na naši spletni strani ter v občinskem glasilu Trobla. Prav tako je na vsakem mesečnem računu priloženo obvestilo o spremljanju mesečne porabe vode in drugih spremembah.

Stanje vode lahko sporočite:

- na telefonsko številko: 01/7889219, vsak dan od 8. do 12. ure;
- preko e-mail: info@vks-belaj.si;
- preko spletnega obrazca na naši spletni strani www.vks-belaj.si.

Tako ne bo prihajalo do nevšečnosti pri poročanju (velikih zneskih)

V primeru suma, da voda izteka vode (okvara), nas nemudoma obvestite.

Hvala za razumevanje

Vodokomunalni sistemi d. o. o.

Območje Karlovice kmalu bolj varno

Roman Viršek, občinska uprava

V pomladnih mesecih smo pričeli s težko pričakovano gradnjo vodohrana nad naseljem Podstrmec. Vodohran je primarno namenjen izboljšanju požarne varnosti vseh okoliških naselij; v sušnih mesecih, ko se lahko pojavijo motnje v vodooskrbi, bo lahko znatno pripomogel tudi pri dobavi pitne vode. Zgrajen je v betonski izvedbi; njegova prostornina je okrog 100 kubičnih metrov. Gradnja takšnega vkopanega objekta je zahtevala veliko zemeljskih del; na zelo težko dostopnem terenu je bilo potrebno pripraviti tudi povsem novo dovozno cesto. Dela zaenkrat potekajo po načrtih; priklop na vodovodno omrežje pričakujemo še v letošnjem letu.

Novo otroško igrišče v Robu

Roman Viršek, občinska uprava

Še pred iztekom šolskega leta smo uspeli dokončati celostno prenovo šolskega otroškega igrišča v Robu. Igrišče je opremljeno za igro košarke in nogometa; narisali smo tudi talne označbe za zimzeleno igro »med dvema ognjema«. Visoka 5-metrška varovalna ograja ločuje peščen del z igrali, ki je namenjen našim najmlajšim. Na prošnjo PGD Rob je bilo izvedeno dodatno asfaltiranje ob gasilskem domu; sanirano je bilo tudi odvodnjavanje. Investicija je bila v pretežni meri izvedena kot donacija podjetja Komunalne gradnje d. o. o.; zanjo pa smo se izpogajali zaradi zamud pri izvedbi izkopa mineralnega materiala v poslovni coni Ločica. Igrišče so otroci iz podružnične osnovne šole Rob že preizkusili in njihovi široki nasmehi ob igri nazorno kažejo, da je bilo novo, večje, varnejše in modernejše igrišče zagotovo dobra naložba.

Avtobusna postajališča

Roman Viršek, občinska uprava

V zadnjem obdobju smo prejeli kar precej predlogov za postavitev novih avtobusnih postajališč v naseljih v naši občini. Ker je teh pobud verjetno še nekaj, se obračamo na vas, da predlagate tudi morebitno lokacijo v svojem kraju. Dejstvo je namreč, da če k investiciji pristopimo celostno, bomo zagotovo dosegli nižjo ceno in postajališča v občini pa lahko tudi vizualno poenotimo. Vaše predloge lahko pošljete na roman.virsek@ve-like-lasce.si ali sporočite na tel. 01 7810 363 v času uradnih ur.

Asfaltirati novo ali obnavljati staro

Roman Viršek, občinska uprava

Glede na odzive občanov in krajevnih odborov je asfaltiranje cest vsako leto znova daleč najbolj pričakovana investicija na področju komunalne infrastrukture.

Zavedamo se, da ima naša občina žal še kar nekaj krajših, manj prometnih odsekov, ki še niso obarvani v sivo. Ob tem ne smemo prezreti dejstva, da so obstoječi asfali mestoma že v zelo nezavidljivem stanju in kot takšni za promet niso več varni. Kot je nazorno razvidno iz fotografij, bo tem odsekom v bodoče nujno potrebno namenjati več pozornosti in finančnih sredstev. V letošnjem letu bomo v skladu s tem najprej asfaltirali odseka na Hrustovem ter v naselju Hlebče. Sledila bo zamenjava asfaltne površine nad Škamevcem, nato pa še dva odseka v Uzmanih ter na cesti Rob-Krvava Peč. S preostalimi sredstvi bomo z novim asfaltom preplastili še del ceste proti Škrlovcu, ki je prav tako nujno potrebna obnova. Izvajalec je bil na podlagi javnega razpisa že izbran, tako da bomo z deli pričeli takoj po

zaključku šolskega leta, ko so cestne zapore zaradi del praviloma manj moteče.

Ker je odsekov, kjer se bodo dela izvajala precej, bo prav toliko tudi cestnih zapor. Potrudili se bomo, da bodo le-te čim krajše; občane ob tem lepo prosimo za razumevanje. V zvezi s tem se lahko za informacije kadarkoli obrnete na elektronski naslov roman.virsek@velike-lasce.si ali na tel. **01 7810 363** v času uradnih ur.

Uspešni na razpisu za sofinanciranje

Barbara Pečnik

Občina Velike Lašče je bila uspešna na javnem razpisu Ministrstva za zdravje RS za sofinanciranje investicij na primarni ravni zdravstvenega varstva za leti 2022 in 2023, in sicer za investicijo »Zdravstvena postaja Velike Lašče – ureditev mansarde«. Državni proračun bo financiral investicijo v znesku 102.747,05 EUR izvedena pa bo v letu 2023.

Podjetniški zajtrk Območno obrtno-podjetniška zbornica Ljubljana Vič

Na Območni obrtno-podjetniški zbornici Ljubljana Vič vsak petek ob 8.30 pripravimo podjetniški zajtrk, na katerem se nam pridruži tudi gost. Srečanje je priložnost za medsebojno izmenjavo informacij in reševanje podjetniških problemov. Podrobnejše informacije so pred srečanjem na voljo na spletni strani naše zbornice.

Podjetniški zajtrk je namenjen podjetnikom in tudi drugim zainteresiranim. Pridržujemo si pravico do spremembe teme in gosta v posameznem terminu. Potrjene teme boste prejeli po elektronski pošti pred posameznim srečanjem.

Vsa srečanja bodo na sedežu OOO Ljubljana Vič, Tržaška cesta 207, Ljubljana.

Petek, 1. julij 2022, ob 8.30:
Kako s coachingom veliko lažje in hitreje priti do cilja

Petek, 8. julij 2022, ob 8.30:
Kako postaviti ali posodobiti spletno stran podjetja

Petek, 15. julij 2022, ob 8.30:
Digitalna fotografija v praksi

Petek, 22. julij 2022, ob 8.30:
Varna in zakonsko skladna hramba dokumentov

Petek, 29. julij 2022, ob 8.30:
Proces iskanja in selekcije kadrov

Kam je izginil izkopani material iz Poslovne cone Ločica?

Roman Viršek, občinska uprava

Ker se v javnosti porajajo številna, pogosto tudi nepravilna ali celo namerno zavajajoča ugibanja glede izkopanega materiala iz II. dela PC Ločica, v predmetni zadevi dajemo naslednje pojasnilo.

Občina je v letu 2020 v odkup ponudila presežno mineralno surovino v poslovni coni. Za to se je odločila zaradi dveh jasnih razlogov:

Namesto da bi pri izravnavi platoja imeli stroške z izkopom, odvozom ter plačilom deponijske takse, smo se odločili, da bi poskusili kamninsko surovino prodati. Ocena geomehanikov je namreč bila, da je material pod površjem dovolj kvaliteten, da bi se bi se ga dalo uporabiti za gradnjo.

Že poravnani plato je za potencialne investitorje v coni zagotovo privlačnejši kot zemljišče v surovem stanju.

Na ponudbo so se odzvali trije ponudniki; najvišjo ceno na m³ pa je ponudilo podjetje Komunalne gradnje d. o. o. Pred začetkom del je bil izdelan geodetski posnetek celotnega zemljišča, ki je bil izhodišče za

končni izračun izkopanih količin. Ob zaključku izkopa je bil izveden ponoven geodetski posnetek, količina izkopanega materiala pa seveda izračunana kot razlika med obema volumnoma. Končna cena za izkopani material je bila 122.166,00 € z DDV in predstavlja prihodek Občine.

Izkop je trajal znatno dlje, kot je bilo prvotno načrtovano, k čemur so botrovale razmere v povezavi s covidom-19 ter številne mehanske okvare strojev za drobljenje trdega materiala. Ker to konec koncev ni problem Občine ampak izvajalca, smo se z njim izpogajali, da na račun zamude brezplačno, torej kot donacijo, zgradi šolsko otroško igrišče v Robu. Igrišče je v tem trenutku že dokončano in naši malčki so ga lahko še pred koncem šolskega leta že dodobra preizkusili.

Delovni čas Zdravstvene postaje Velike Lašče

Obveščamo vas, da bo v času rednih letnih dopustov spremenjen ordinacijski čas ambulant družinske medicine na Zdravstveni postaji Velike Lašče.

Starc – Vidrih Milena, dr. med. spec. druž. med. bo odsotna od 27. 6. 2022 do 15. 7. 2022.

Nadomeščala jo bo **Dražetić Nives, dr. med. spec. druž. med.** po svojem urniku:

- **ponedeljek: 12.30 – 19.30**
- **torek: 12.30 – 19.30**
- **sreda: 6.30 – 13.30**
- **četrtek: 6.30 – 13.30**
- **petek: 6.30 – 13.30**

T: 01/7889 974

E: splosna.drazetic@zdribnica.si

V času od 18. 7. 2022 do 5. 8. 2022 pa bo odsotna Dražetić Nives, dr. med. spec. druž. med.

Nadomeščala jo bo **Starc – Vidrih Milena, dr. med. spec. druž. med.** po naslednjem urniku:

- **ponedeljek: 12.15 – 19.15**
- **torek: 12.15 – 19.15**
- **sreda: 7.15 – 14.15**
- **četrtek: 7.15 – 14.15**
- **petek: 7.15 – 14.15**

T: 01/788-10-38

E: splosna.starc-vidrih@zdribnica.si

Delovni čas laboratorija v času rednih letnih dopustov

Od 1. 7. 2022 do 19. 8. 2022 ob ponedeljkih na Zdravstveni postaji Velike Lašče ne bo laboratorijskih odvzemov za biokemične preiskave.

intervju: Franc Dejak;
Zavod za gozdove, KE Velike Lašče

Skrbno z gozdom v dobro narave in ljudi

Angelca Petrič

Les ima v naši širši regiji veliko vlogo za razvoj obrti, gradbeništvo in kot energent, zato je ključnega pomena zagotavljati stalno oskrbo z lesom, ki ga pridobivamo iz gozdov. Ob tem, da imamo na voljo dovolj lesa, moramo skrbeti za ohranjanje in sonaravni razvoj gozdov. To je naloga javne gozdarske službe v okviru Zavoda za gozdove Slovenije.

Kako je organiziran Zavod za gozdove?

Zavod za gozdove je na državnem nivoju organiziran s sedežem na centralni enoti v Ljubljani, na regionalni ravni v 14 območnih enotah, na lokalnem nivoju pa je razdeljen na 93 krajevnih enot. Krajevna enota Velike Lašče, ki jo vodim, je del območne enote Kočevje. Nadalje je delo krajevne enote razdeljeno na pet revirjev: Mačkovec, Karlovica, Kopolje, Dobropolje in Struge. Sedež imamo v Velikih Laščah, na Šolski ulici 12, in izpostavo z revirno pisarno za Dobropolje še v Predstrugah.

Koliko gozdarjev je v Velikih Laščah?

Na krajevni enoti nas je skupaj pet gozdarjev. Vsak gozdar ima svoj revir; tudi jaz poleg vodenja krajevne enote opravljam tudi delo v enem od revirjev.

Koliko časa delujete v Velikih Laščah?

V Velikih Laščah delam že 25 let. Zavod za gozdove je bil ustanovljen leta 1994.

Gospodarjenje z gozdom je odgovornost do naslednjih generacij.

Katera področja pokrivate?

Sem vodja krajevne enote in vodja revirja Mačkovec.

Kako bi opisali vaše delo?

Glavne naloge, ki jih opravljamo, so predpisane z Zakonom o gozdovih. Na tej osnovi smo med drugim zadolženi za odločanje o izbiri drevja za posek, ki ga izvajamo na ravni krajevnih enot. Ker je večina gozdov na območju KE Velike Lašče za razliko od nekaterih drugih delov območne enote Kočevje v zasebni lasti, je naša naloga predvsem delo s številnimi lastniki gozdov.

To pomeni, da smo v stalnih stikih z lastniki gozdov, ki nas pokličejo in povedo, kaj bi želeli delati v gozdu, ali kaj potrebujejo od gozda. Največkrat gre za željo po sečnji. Naša vloga je,

da mu na osnovi stanja v njegovih gozdovih, ciljev in usmeritev, zapisanih v gozdnogospodarskih načrtih, ter ukrepov, predvidenih z gozdnogojitvenimi načrti, strokovno svetujemo, kaj je mogoče. Na terenu potem na teh osnovah skupaj označimo drevesa za posek. Če je potrebno in smiselno, svetujemo tudi vlaganje v gozdove v obliki negovalnih del ali obnove gozdov.

Za vse dogovorjene ukrepe v okviru rednega gospodarjenja lastniki gozdov prejmejo odločbe. V primeru raznih napadov škodljivcev, npr. lubadarjev, ali različnih ujm, kot so bile v zadnjih letih žledolom in vihar, kjer gre za nujne sečnje, pa se odločbe za sanitarni posek drevja izdajajo tudi po uradni dolžnosti s krajšimi roki za izvedbo, ki preprečujejo nadaljnje širjenje škodljivih posledic; njihova izvedba je za lastnike gozdov obvezna.

Je bilo po ujmah (žledolomu, vetrolomu) potrebno pogozdovanje?

Naj vas popravim, pogozdovanje

Po vetrolomu je bila na udaru predvsem smreka, zato se sestava spreminja v korist listavcev oz. bolj proti vrstam, ki so po naravi prisotne na tem območju.

javor iz velikolaških gozdov na licitaciji v Slovenj Gradcu dosegel ceno več kot 10.000 EUR za m³, kar si verjetno želijo vsi lastniki. Tega brez ustrezne nege gozda ni mogoče doseči. Poleg vzgoje najkakovostnejših gozdno lesnih sortimentov v zadnjem času stopa v ospredje tudi nega gozda, s katero krepimo stabilnost in odpornost gozda proti negativnim posledicam podnebnih sprememb ter istočasno ohranjamo njegovo biotsko pestrost.

Kakšno je stanje naših gozdov?

Za območje KE Velike Lašče je značilno, da so pretežno naravno ohranjeni, nekaj pa je tudi gozdov z umetno vneseno smreko. Gozdovi imajo v splošnem dokaj visoke lesne zaloge in priraščanje glede na povprečje v Sloveniji. Zaradi obilice vode in vodnih virov so tudi dokaj vitalni.

To je tudi zasluga dobrega dela s strani lastnikov gozdov v preteklosti. Tudi v času po najhujših ujmah so se uspeli dobro organizirati in preprečiti še hujše posledice, ki bi lahko sledile zaradi izbruha lubadarja.

Naslednji korak od lastništva gozda je industrija oz. predelava. Les je navsezadnje tudi energent. V to smer gre tudi načrtovana kotlovnica na lesne sekance. Zakaj menite, da je les pri nas tako slabo izkoriščen?

Problem je, da so večja lesna podjetja po spremembi sistema leta 1991 večinoma propadla, ker država s svojo gospodarsko politiko ni odreagirala. Trenutno smo na skupnem evropskem trgu in nismo dovolj konkurenčni, da bi konkurirali s tovarnami v Avstriji in vzhodu Evrope. Če bo lastnik prodal dober les, mora tisti, ki ga kupi, imeti dober produkt. Izgubili smo tudi bivši jugoslovanski trg, kamor je lesna industrija največ izvažala. Poleg tega smo izvažali nizkocenovne produkte, v ka-

terih je bilo malo dodane vrednosti. Ob konkurenci naša industrija enostavno ni bila pripravljena za zahodni trg. Dobro delajo manjši mizarski obrati, ki znajo oplemeniniti kvaliteten les.

Kakšno je stanje gozdov v primerjavi s preteklostjo?

Z obnovo gozdnogospodarskih načrtov na vsakih 10 let temeljito preverimo stanje gozdov in ugotovimo, ali gre razvoj gozdov v smeri zastavljenih ciljev. Na podlagi podatkov iz leta 2020 se je lesna zaloga na območju Velikih Lašč povečala. Površina gozdov je ostala približno enaka. Negovanost v zasebnem gozdu je minimalno zadovoljiva. Lastniki čedalje manj hodijo v gozd. Starejši ljudje so za gozd bolj skrbeli. Včasih je ogromno lastnikov delalo v svojih gozdovih; danes se najema izvajalce. Splošno gledano je glede na danosti stanje dobro. Gozdovi so pred velikimi izzivi. Nekoliko nas skrbijo vplivi podnebnih sprememb; temperature se višajo; v poletnem času ni padavin in vse to vpliva na gozd.

Kakšen bo gozd v prihodnosti? Ostaja sestava gozda enaka?

Ravno na podlagi teh ujm, zlasti po vetrolomu, ko je bila na udaru predvsem smreka, se sestava spreminja v korist listavcev in prihajajo bolj proti vrstam, ki so po naravi prisotne na tem področju. Zato lahko rečemo, da se povečuje delež listavcev.

Gozd se bo moral do določene vrste prilagoditi. Če so višje temperature, bodo določene vrste izginjale in določene prihajale. Izginja smreka, saj je pri višjih temperaturah prisotnih več škodljivcev; poleg tega jo dodatno uničujejo še ujme. Zato težimo k temu, da je gozd čim bolj naraven. Nekatere drevesne vrste vremenske spremembe lažje prenašajo. Raziskave s tega področja so tudi še v teku; načeloma naj bile drevesne vrste, ki sedaj rastejo v Mediteranu bolj prilagojene, npr. grška jelka.

Kako gledate na problematiko odlaganja odpadkov v gozdove?

V današnjem času, ko bi se že res morali zavedati negativnih posledic takšnih dejanj, se z njimi še vedno sre-

je strokovni izraz, s katerim opisujemo sadnjo gozdnega drevja na zemljiščih, ki niso gozd. To, kar je bilo ponekod potrebno izvesti po ujmah na gozdnih zemljiščih, pa imenujemo obnova gozda. Na večini površin se je gozd začel uspešno obnavljati sam. Kjer pa obnova ne poteka dobro, lastnikom gozdov svetujemo, da izvedejo umetno obnovo ter jim pomagamo tudi z dobavo ustreznih sadik gozdnega drevja in materiali za njihovo zaščito.

Katere vrste dreves se dobro obnavljajo?

V prvi vrsti so se pomladile bukve, tudi smreka, beli gaber, na določenih področjih tudi gorski javor in jelka, ki pa imata težave zlasti zaradi objedanja s strani divjadi. Pa tudi kakšne druge drevesne vrste se v primernih razmerah lepo pomlajujejo.

Kaj je nega gozda?

Za razliko od sečnje, kjer lastniki takoj občutijo ekonomski učinek, torej zaslužek od prodaje lesa, je nega nekaj, kar delamo dolgoročno, skoraj za naslednjo generacijo in je temelj skrbnega gospodarjenja. Izjemno pomembna je kot orodje za usmerjanje razvoja gozda, s katerim oblikujemo prihodnost gozdov. Zato je pomembno, da se lastniki gozdov tega zavedajo in vsaj določen del dela in časa v gozdu posvetijo tudi negi. Na primer, pred dvema letoma je gorski

foto: Stane Draškovič Pelc

Lastniki čedalje manj hodijo v gozd; starejši ljudje so za gozd bolj skrbeli. Včasih je ogromno lastnikov delalo v svojih gozdovih; danes se najema izvajalce.

čujemo. Dejstvo je, da odpadki ne sodijo v gozd. Gozdarji opozarjamo nanje in takšna ravnanja tudi prijavljamo pristojnim inšpekcijskim službam. Nezakonito odlaganje odpadkov je prekršek, lahko celo kaznivo dejanje, in ima lahko dolgotrajne negativne zdravstvene, ekonomske in socialne posledice. Glede na zakonodajo je v primeru neodkritosti storilca tega prekrška odgovornost žal na strani lastnika zemljišča.

Glede na to, da je narava živa, drevesa rastejo in se čez nekaj let vse spremeni, kako se določa meja v gozdovih?

Gozdarji nismo tisti, ki bi lahko določali meje med posestmi. Za točno določitev parcelnih meja so pristojne geodetske službe in za to predpisani postopki.

V primeru postopkov, ki jih z lastniki gozdov vodimo gozdarji, za meje parcel vedno odgovarjajo lastniki gozdov.

Imamo pa gozdarji za svoje delo na voljo dovolj dobre karte in orodja, da si pri orientaciji v prostoru in pri svojem delu lahko z njimi pomagamo. Nekaj pripomore tudi, če so gozdarji v revirju stalni, da poznajo določene posesti in tudi lastnike gozdov.

Kako pa je z dostopnostjo do parcel v gozdu?

Dostop v smislu tega, da lahko lastniki gozdov posekan les spravijo iz gozda, je urejen preko gozdnih vlak in naprej na gozdne ceste. Gozdne vlake so v nekaterih parcelah urejene; druge parcele jih nimajo ali pa so stare neustrezne za uporabo z moderno mehanizacijo. Načeloma so gozdovi dobro odprti. Malo je predelov, kjer je še treba delati vlake. Več je potrebno vlagati v redno vzdrževanje, zlasti po sečnji, ko je potrebno vlako urediti v prvotno stanje in jo s tem ohraniti za daljši čas. Če pa parcela ni odprta z vlakami, se na pobudo lastnika gozda izdelava ustrezen elaborat, ki je osnova za gradnjo gozdnih vlak. Financiranje izgradnje je

na lastnikovi strani. Obstajajo pa določene možnosti sofinanciranja s strani občine, države ali EU.

So gozdne ceste ustrezno označene, da se obiskovalci v gozdu ne izgubijo?

Gozdne ceste so prednostno namenjene gospodarjenju z gozdom. Uporabniki morajo gozdne ceste uporabljati v skladu z režimom uporabe, ki ga določi Zavod za gozdove Slovenije v sodelovanju z lastniki gozdov in lokalno skupnostjo. Začetki so označeni z znakom, da gre za gozdno cesto; s posebnimi usmerjevalnimi tablamami večinoma niso opremljene.

V kakšni meri so gozdovi dostopni obiskovalcem? Smo ljudje v gozdu moteči ali dobrodošli?

Gozdovi so v Sloveniji v skladu z Zakonom o gozdovih prosto dostopni za vse, z izjemo omejitev v gozdnih rezervatih ali kako drugače zaščiteneh območjih. Torej se vanje vsak lahko poda peš in kot pohodnik, nabiralec, občudovalec.

Prost dostop v gozdove je pridobitev in pravica, ki je prebivalci večine drugih evropskih državah nimajo. Toda v gozdu je treba upoštevati tudi neka-

tere omejitve in predvsem poskrbeti, da gozd po obisku zapustimo takšen, kot je bil, ko smo vanj stopili.

Na Zavodu za gozdove smo oblikovali skupek pravil, imenovan Gozdni bonton, v obliki navodil, ki naj jih obiskovalci gozda pri obisku upoštevajo. Predvsem se je treba zavedati, da ima vsak gozd lastnika. V gozdu smo gostje, zato upoštevajmo navodila gozdarjev in spoštujmo lastnike gozdov.

V zadnjih letih je obiskovalcev v gozdu vse več. Še posebej je bilo to zaznavno v času omejitev zaradi epidemije. In žal se vsi ne obnašajo več v skladu s pravili in navodili. Predvsem je vse bolj zaznavna nedovoljena vožnja s motornimi štirikolesniki po vlakah in brezpotjih. To je problematika, ki se jo le s težavo rešuje, a povzroča več škodljivih posledic.

Vedno aktualna problematika pri nas je problem divjadi in tudi škoda, ki nastane zaradi divjih zveri. Kaj je tu sploh mogoče narediti?

Ja, trenutno se povečuje stalez jelejnjadi. Zaznavamo povečevanje obsega škode, tako v gozdu in kmetijstvu. Prihajajo tudi nekatere vrste, ki so v prostoru nove ali pa že dlje časa niso bile prisotne: šakal, štorčlje, vidre, nutrija ...

Kar se tiče upravljanja z velikimi zvermi, bo verjetno potrebno najti določene rešitve v okviru pristojnega ministrstva za okolje in prostor ter predmetne zakonodaje.

Nam lahko kratko predstavite, kako je v potekal teden gozdov?

Teden gozdov je potekal kot vsako leto zadnji teden v maju. Letošnja tema je bila nega gozda: danes za jutri, za naravo, za ljudi.

Pred naš gozd so namreč postavljene veliki izzivi. Imamo čedalje večje potrebe družbe po materialnih dobrinah in po drugi strani tudi po nematerialnih: klima, voda, rekreacija ... Na drugi strani so tudi zaradi podnebnih sprememb vse večje motnje. Naš ključni izziv je, da se pravilno odzovemo in pravilno prilagodimo gospodarjenje z gozdovi, da bomo lahko zagotovili uresničevanje funkcij gozdov v prihodnosti.

Gozdovi v Sloveniji so v skladu z Zakonom o gozdovih prosto dostopni za vse. Upoštevati je treba nekatere omejitve in predvsem gozd po obisku zapustiti takšen, kot je bil, ko smo stopili vanj.

Katere so glavne funkcije gozda?

Gozd je zelo zapleten ekosistem, ki ima velik vpliv na okolje. Že zelo zgodaj je človek odkril, da lahko gozd uporablja za različne namene (les za kurjavo, gradnjo bivališč, skrivališč ...). Že stari Rimljani so npr. gozdove delili na gozdove, primerne za svinjsko pašo, in na ostale gozdove.

Danes delimo vloge gozda na tri skupine: proizvodne (lesno-proizvodna, lovsko-gospodarska, nabiralništvo), okoljske ali ekološke (protierozijska, zaščitna, vodna, podnebna, zdravstvena ...) ter socialne (rekreacijska, turistična, dediščinsko-varstvena, obrambna, estetska) vloge gozda.

Človek stremi k temu, da vse denarno ovrednoti. Nekatere vloge gozda je enostavno ovrednotiti, druge nemogoče. Proizvodno vlogo lahko enostavno ovrednotimo, saj na koncu preštejemo denar, ki ga dobimo s prodajo lesa. Nemogoče pa je denarno ovrednotiti npr. estetsko vlogo gozda, ki je predvsem v bližini mest in naselij zelo pomembna.

Imamo ljudje ustrezen odnos do gozda oz. kakšen bi ta moral biti?

Večinoma je odnos obiskovalcev in lastnikov do gozda ustrezen. Kot že rečeno, pa so med njimi še vedno izjeme. Želimo si dobrega sodelovanja tako z lastniki gozdov kot z lokalno skupnostjo.

Pomembno je, da bi se vsi lastniki zavedali, da je gospodarjenje z gozdom tudi odgovornost do naslednjih generacij in da z njim ravnaajo tako, da bodo tudi naši potomci še imeli na voljo vse dobrine iz gozda, tudi les. Tudi gozdarji se trudimo v skladu s sloganom: Skrbno z gozdom, v dobro narave in ljudi.

foto: Bojan Kocjan

Pasji iztrebki in drugi odpadki ne spadajo na travnike in pašnike

Dragica Heric

Odsotnost pobiranja pasjih iztrebkov in smeti ter spuščanje psov po kmetijskih površinah v rastni dobi je težava, ki vpliva na življenje vseh, ki sobivamo v nekem okolju.

Če se zdi pobiranje pasjih iztrebkov v mestu nekaj nujnega, lastniki psov na pobiranje le-teh na kmetijskih območjih pogosto pozabijo. Pozabijo tudi na dejstvo, da so njive in travniki namenjeni pridelavi hrane. Tako lahko z malce domišljije počutje živali, ki na svojem krožniku – pašniku ali odprti bali – odkrije pasji iztrebek, primerjamo z občutkom sprehajalca, ki stopi na »pasjo mino«.

Poleg tega, da sprehajalci delajo škodo na obdelovalnih površinah, za njimi ostajajo iztrebki ter odpadki. Napačno je razmišljanje, da bo travnik s pasjimi iztrebki bolj pognojen. Pasji iztrebki lahko povzročijo pri rejnih živalih številne zaje-davske bolezni, saj je pes vmesni gostitelj za kar nekaj zaje-davcev (metljaj, trakulja, gliste ...). Psi lahko s svojimi iztrebki prenašajo več bolezni; med njimi so tudi zoonoze, ki se prenašajo na ljudi in tudi druge vrste živali, predvsem prežvekovalce. V zadnjih letih se je v svetu in pri nas razširila bolezen, ki je povezana s psi in njihovimi iztrebki, to je Neosporozo caninum. Gre za protozojski parazit, ki ga v literaturi navajajo in v praksi srečujemo kot pogost vzrok za abortuse pri govedu in tudi pri drugih prežvekovalcih (koze, ovce, konji, jelenjad). Viri navajajo, da se pri kravah, ki so okužene z Neosporo Caninum, 3- do 7-krat pogosteje pojavlja abortus kot pri kravah, ki niso okužene s tem parazitom. V Sloveniji je znano, da so

že našli tako pse kot govedo okuženo s tem parazitom. Neospora Caninum se prenaša na dva načina. Pri vodoravnem ali horizontalnem prenosu so psi in tudi druge prostoživeče vrste iz družine Canidae (volk, lisice, šakali ...) končni gostitelj tega parazita. Okuženi psi z blatom izločijo jajčeca oz. oociste, ki lahko v naravi tako v zemlji, krmi ali vodi preživijo še dolgo po tistem, ko blato psa razpade. Govedo je vmesni gostitelj in se okuži pri zauživanju krme, ki je okužena z jajčeci. Parazit se naseli v tkiva in celice gostitelja (govoda), kjer se hitro razmnožuje in se preko krvnega obtoka seli v ostala tkiva živali. Imunski sistem okužene živali začne prepoznavati parazita, zato se ta skriva v ciste in tam miruje. To je faza, ko se upočasnjuje razvoj parazita in ta čaka, da poje končni gostitelj (pes) meso, posteljico ali abortirani plod, v katerem so ciste in v njem parazit neospore. S tem se njen vodoravni spolni razvojni cikel konča. Pri navpičnem ali vertikalnem prenosu se plod lahko okuži preko matere v času celotne brejosti. Stopnja okuženosti in posledice na teletih so odvisne od količine prisotnega parazita, trajanja okuženosti in učinkovitosti materinega ali plodovega imunskega odziva na okužbo. Pri navpični okužbi je abortus ali smrt teleta redka; v veliki večini po rojstvu preživijo in so okužena celo življenje. Ženska teleta tudi prenašajo okužbo naprej na svoje potomce in tako se širi parazit z nespolnim ciklusom naprej med živalmi po čredi.

Klinični znaki okužbe z Neosporozo caninum so pri teletih lahko različni; odvisni so predvsem od tega, v katerem obdobju brejosti se mati okuži pri vodoravni okužbi (z okuženimi iztrebki psov). V zgodnejšem obdobju brejosti, ko se mati okuži, je večja verjetnost, da bo prišlo do zgodnjega odmrtja plodu ali abortusa. Pri okužbi v drugem ali tretjem tromesečju brejosti so teleta ob rojstvu okužena; lahko so zelo šibka in/ali imajo nevrološke motnje. Možno je tudi, da so okužena ob rojstvu navidezno zdrava in so ženske živali v nadaljnjem življenju prenašalke parazita na svoje potomce – navpični prenos. Večina živali ostane okužena vse življenje; cepiva ali uspešnega zdravila trenutno še ni na voljo. Poleg abortusov so možne tudi druge posledice okužbe; predvsem nastane gospodarska škoda zaradi padca prireje mleka po abortusu, mrtvorojena, oslabiljena in prizadeta teleta, večje izločitve živali in zato večjega obrata črede, nižje vrednosti črede zaradi okužbe (v državah, kjer se načrtno borijo proti okužbi) in stroškov analiz.

Pobiranje pasjih iztrebkov kaže na (ne) kulturno obnašanje posameznika

Ravnanje lastnikov psov je glede iztrebkov urejeno v občinskih pravnih aktih. Ti določajo, da je treba iztrebke pobirati; določena je kazen. A to velja le za javne površine, ki so v lasti ali upravljanju občine. Drugače je na podeželju, kjer

se psi sprehajajo po kmetijskih in gozdnih zemljiščih zunaj naselja. Ta so večinoma v zasebni lasti, kjer občinski inšpektor nima pristojnosti. Na zasebnih površinah je tako pobiranje pasjih iztrebkov odvisno od vzgoje in kulturnega obnašanja posameznika, saj v sodni praksi še ni primerov odškodninske odgovornosti lastnika psa zaradi pasjega iztrebka. Pobirajte iztrebke in ne puščajte smeti!

Prav bi bilo, da bi vsi lastniki psov in ostali sprehajalci v odgovornosti do kmetov in podeželja na sprehod s svojimi ljubljenci vzeli vrečke za pobiranje njihovih iztrebkov. Vrečke s pasjimi iztrebki spadajo v za to namenjene smetnjake ali med navadne odpadke, nikakor pa ne spadajo na travnik ali v najbližji gm.

Za večje zavedanje, da sta tudi travinje in seno kmetijski pridelek, so na Kmetijsko gozdarski zbornici Slovenije v sodelovanju z Zavodom Seneno pripravili obvestilno tablo, ki malce na humoren način obvešča sprehajalce psov, da naj pobirajo pasje iztrebke in počistijo za seboj.

Travniki in pašniki so med majem in oktobrom nekomu krožnik.

Vse, kar se znajde na travniku, ob strojnem spravilu in baliranju na koncu pristane v krmi. Če obiskovalec odvrže v visoko travo pločevinko, ta ni vidna ob košnji. Kosilnica, nakladalna prikolica in balirni stroji pločevinke razrežejo na ostre trakove, ki jih živali med prehranjevanjem pogoltnejo. Krave tako male koščke kovin enostavno pogoltnejo in nato še enkrat prežvečijo. Nekatere živali so po zaužitju teh tujkov hitro poginile, v nekaj urah, druge so se mučile in če zdravljenje ni pomagalo, so morali živali uspavati. Pri primerih poginulih krav so obdukcije pokazale dele aluminija v vampu. Običajno do notranjih krvavitev pride ob telitvi, ko se krave napenjajo. Koščki kovin prerežejo steno vampa, prebavila, v določenih primerih pridejo manjši koščki po žilah dovodnicah tudi v samo srce. Če pridejo delčki do srca, se pojavi hudo

vnetje in posledično pogin. Če pa tujki potujejo po prebavilih, je mogoče žival tudi rešiti, a je treba hitro reagirati, saj se stanje krav zelo hitro slabša. Če gre za kovinske tujke, jih je v določenih primerih mogoče odstraniti z magnetom; pri aluminiju to ni mogoče.

Rejci živali nimajo nič proti sprehajalcem. Želijo si le, da odpadkov, pločevink in plastenk ne bi odmetavali na travnike, saj je težko gledati živali, kako se mučijo in počasi poginjajo.

Žalostno!

Tudi po tem, ko sem pobral poln nahrbtnik pločevink in plastike.

foto: Peter Centa

Volkovi raztrgali ovce na pašniku le nekaj sto metrov v stran od središča Velikih Lašč

Dragica Heric

Volkovi in medvedi so stalno prisotni na Kočevskem, tudi na Velikolaškem, a takšnega pokola črede ovac, kot se je zgodil na travniku v Velikih Laščah, še ni bilo. Volkovi so potolkli 10 brejih ovac in jagnjet; še enkrat toliko jih je poškodovanih v hlevu.

Trop volkov napadel in potolkel 10 brejih ovac in jagnjet.

Čeprav je bilo dan pred tem na pašniku vse v redu, je naslednje jutro Miha Vintar našel kakšnih deset obležanih živali. Po sledovih razmočenega travnika, uničenem pastirju in več raztrganih brejih ovac in jagnjet mu je bilo jasno, da je ovce napadel trop volkov. Pašnik je le 350 metrov stran od središča Velikih Lašč in 50 metrov od poljske poti, po kateri se sprehaja veliko Laščanov in tudi vzgojiteljice z otroki iz vrtca. Miha je takoj poklical Lovsko družino Velike Lašče in območno enoto Zavoda za gozdove in pristojni so šele po posredovanjih več drugih ljudi po dveh urah le prišli na pašnik in ne šele popoldan, kot so prvotno napovedali. Vseeno je bilo to za Miha, kaj šele za uboge, nekatere tudi še na pol žive ovce in jagnjeta zelo dolgo. Nerazumljivo je, da ubogim živalim ni dovoljeno

skrajšati muk in jim pomagati, pač pa je treba obležano ovco pustiti in počakati na ocenitev škode po napadu divjadi. Kaj, če bi se to dogajalo njim ali pa naravovarstvenikom, ki tako goreče zagovarjajo divjad?

Na pašniku je obležalo 10 živali, večina brejih ovac in par malih jagnjet. Ena ovca je bila napadena prav v trenutku poleanja in pogled nanjo in na vse ostale mrtve živali je bil srce parajoč za lastnika živali in za vsakogar, ki je tisti dan prišel na pašnik. Še približno deset ovac in jagnjet so volkovi obgrizli in vprašanje je ali bodo vse tudi preživele in kolikšne bodo še druge posledice vseh teh in tudi ostalih brejih ovac in jagnjet, ki so bile ob napadu volkov na pašniku. Ena od posledic takšnega napada za vse živali je zagotovo manjša plodnost in manjša rodnost.

Najbrž bi pri napadu tropa volkov obležale vse ovce, če se ne bi eden od volkov lotil ovce, ki se je ob bežanju zapletla v električno mrežo in je tudi nje-ga pregnala elektrika. Na kmetiji Žužek Vintar, po domače Vintarji, imajo okrog 100 ovac in 40 govedi, krave dojlje in pitance. Do sedaj razen uničenih pastirjev še niso imeli napada na živali, zato je bil pokol zanje še toliko hujši. Četudi dobijo odškodnino, ki je določena za odraslo ovco in za jagnje, je škoda veliko večja in kot je bilo že omenjeno, bodo posledice dolgoročne. Odškodnina se dobi po poginuli ovci ali jagnjetu, ne pa po breji ovci ali za zmanjšano brejost. Rejec za še nerojeno jagnje oziroma jagnje, ki se bo skotilo čez teden, dva ali mesece ne dobi ničesar. Tudi pri ovci, ki je poleana v času napada, se prizna le odškodnina za ovco in ne tudi jagnje. Na kmetiji Žužek Vintar so deset let odbirali mladice od najboljših ovac, nabavili ovna, da so prišli do kakovostne črede z odlično plodnostjo in rodnostjo. Danes se sprašujejo, ali so odbiro in selekcijo najboljših živali delali za to, da jih bodo požrli volkovi?

Zlasti kmetje na Kočevskem in tudi na Velikolaškem imajo vedno več škode zaradi divjadi in zveri. Žit ne seje nihče več, le tu in tam je kakšen posevek korusa, a še ta ne dočaka žetve, ker ga uničijo številčna jelenjad, srnjad ali medvedi. Travnike in pašnike pred rejnimi živalmi najprej popase jelenjad in srnjad ali se celo pasejo skupaj z njimi, vrane pa oključajo silažne bale in s tem, ko spustijo v balo zrak, uničijo silirano krmo. Odškodnina, če jo sploh dobijo, še zdaleč ne povrne nastale škode, ko kmet ostane brez živali ali brez krme za živali.

Ovca, napadena v času poleanja.

www.kzlasce.si

NAJ BODO
VAŠI

pikniki
POPOLNI

V poslovalnicah:
TURJAK, NOVA VAS in LOŠKI POTOK

TOČENO
PIVO / *Soda*

Vikend najem naprave
s sodom PIVA (Laško ali Union).

MESO

za žar

lokalno. domače. naše.

odkup
živine

odkup
mleka

trgovski
center

mesnica

kmetijska
trgovina

potujoča
trgovina

bar

odkup
palet

intervju: Danijel Novak

Tatu je zaveza

Angelca Petrič | foto: osebni arhiv

Tetoviranje ima dolgo zgodovino. V zadnjih desetletjih postaja tudi vse bolj priljubljeno in družbeno sprejemljivo. V Poslovni coni Ločica se s tem ukvarja Danijel Novak.

Kako si se navdušil za tetoviranje?

Mene je to zanimalo od nekdaj. Pri 17 sem prepričal starše, da so me peljali k tetovatorju. Dal sem si narediti prvi tatu. Seveda mi je bilo zelo všeč. Imam veliko spoštovanje do te vrste umetnosti in dolgo je trajalo, da sem se odločil, da bi pričel tudi sam z delom.

Vedno sem rad risal. Ko sem obiskoval gimnazijo, sem si želel biti veterinar. Ukvarjal sem se tudi z umetniškimi grafiti. Te sem delal z razpršilci. Delal sem tudi portrete. Vedno me je zelo zanimal fotorealizem.

Najprej sem delal air brush poslikave s pištolo na zrak, ki škropi barvo. S tem se poslikava čelade, slike, avte, motorje ... Vse se lahko poslika. To je ena izmed popularnih vrst umetnosti, ki pa ne zadostuje za samostojen posel. To sem delal amatersko in ob tem

Danijela pri ustvarjanju ni ustavila ovira, da ima samo eno oko in je brez globinskega vida.

sem hodil še v službo. Po končani gimnaziji me je premagala umetniška žilica. Vedno sem ustvarjal. Vedno me je zanimala alternativna umetnost. Temu sem se želel polno posvetiti, zato sem pustil službo in delal z air brushom.

Potem me je navdušilo tetoviranje. Začel sem se učiti in ko sem ugotovil, da sem po svojih standardih dovolj dober, sem začel delati. Kakšen tetovator mi je pokazal nekaj postopkov, a noben izmed njih me ni bil pripravljen prav celostno učiti. Največ sem se tako naučil sam. Kupil sem si amatersko napravo in vadil leto ali dve na umetni koži. Do

človeške kože imam spoštovanje in zato se mi je zdelo najbolj primerno, da se učim tako. Po tem, ko sem se počutil pripravljenega, sem si kupil profesionalno opremo in doma uredil studio. Amatersko sem začel tetovirati in ker sem že imel določen renome, je bilo kmalu na voljo veliko prostovoljcev.

Pri tetoviranju gre za segment umetnosti. Sliko preneseš na kožo. Imam se bolj za obrtnika, ampak po drugi strani še vedno delamo unikatne zadeve. Recimo obrtnik umetnik. Tetoviram tudi druge motive, ne le svoje designe. Sedaj tetoviram že sedmo leto, profesionalno pa 5 let.

Kako postaneš tatu mojster?

Prav šole za tetoviranje ni. Obstajajo sicer tečajji, ampak ti so pogosto bolj namenjeni lastnemu profitu. V pripravi

Tetovirani so bili vojaki, mornarji, zaporniki itd., da so se razlikovali med seboj in se je vedelo, kam kdo spada. To je še vedno prisotno v tolpah. Če si pokazal pripadnost takšni skupini, se je to normalno obsojalo.

je sicer NPK oz. nacionalna poklicna kvalifikacija za tatu mojstra, ampak do tega je še dolga pot. Težava je tudi dobiti ljudi, ki bi to učili. Trg je majhen in morda je to eden od razlogov, da ni zaželeno ustvariti dodatne konkurence. Tako kot glede tehnike tetoviranja ni

tudi umetniškega izobraževanja na tem področju. Vsaj ne pri nas. Lahko se izboljšaš v tehniki preko on-line izobraževanj, kar pa je tudi vse. Tehniko tetoviranja se je mogoče naučiti, za likovno plat pa je potreben talent.

Imam velik odstotek zadovoljnih strank, ki se vračajo zaradi dobrega počutja in sprejetosti. Zadeva je precej intimna. Pomembo je, da mi stranka zaupa. Dajem energijo, sprejemam energijo in veliko ljudi mi zaupa. Pri meni ljudje pustijo vse možne stvari; na nek način delujem skoraj kot terapevt in obratno, tudi jaz moram deliti stvari, saj gre za vzajemen odnos. Pomemben je dober občutek. Moja prva izkušnja s tatuji je bila slaba. Včasih so bili tetovatorji povezani z drogo, alkoholom in so si lahko privoščili še nesramnost, saj jih ni bilo veliko. Sedaj se to vse skupaj razbija.

Kako si prišel na Turjak?

Kolegica je že nekaj časa tetovirala. Skupaj odprla studio na Rašici. Prostor so postali premajhni, zato sva se selila v poslovno stavbo pri KG Dentu. Ona je sicer poslovno pot nadaljevala v Ljubljani, jaz pa nadaljujem v teh krajih. Trenutno imam vajenca, a v osnovi delam sam.

Tetoviranje je bilo prisotno tudi v zgodovini?

Ja, tatuje so našli že pri jamskih ljudeh. Plemenski tatuji so zmeraj imeli pomen. Tatu so si morali neka-ko zaslužiti. Vsak dodaten tatu je bil neke vrste čin. Kasneje tega ni bilo več. A tatuji so se ves čas pojavljali. Ko se je svet razvijal, so postali bolj stigmatizirani. Na Japonskem so šele lani legalizirali tetoviranje oz. je to postalo sprejemljivo. V novejšem svetu, v Ameriki so bili tetovirani vojaki, mornarji, zaporniki itd., da so se razlikovali med seboj in se je vedelo, kam kdo spada. To je še vedno prisotno v tolpah. Sedaj tetoviranje ni več stigmatizirano. Tatuji so postali nežnejši, lepši, bolj popularni.

Zakaj misliš, da je prišlo do stigme?

Do stigme je prišlo ravno zaradi tega, ker so se ljudje s tem označili za nekaj oz. pokazali pripadnost nečemu. Na podlagi tega je prišlo, da imajo to samo vojaki in zaporniki in če si pokazal s tem pripadnost takšni skupini, se je to normalno obsojalo. Trenutno je tetoviranje popularno in moderno. Tudi oblike in vrste tatujev so zelo podvržene modnim smernicam. Nekaj je popularno letos, nekaj bo drugo leto. V dobi interneta se modne smernice zelo hitro spreminjajo. Kakšno leto so vrtnice, drugo leto levi in živali. Razvijajo se tudi različni stili.

Je tetoviranje zdravo oz. ali je škodljivo?

Jaz lahko rečem, da ni škodljivo, saj delam pod povrhnjico. Tetoviranje se ne izvaja globoko invazivno v telo. Sedaj so določene barve prepovedane zaradi konzervansov, ki naj bi povzročali raka. A te barve se uporabljajo že 20 let, tako da je to težko dokazati. Prej bi rekel, da utegne biti tetoviranje tudi blagodejno, ker s poškodbo kože povzročiš, da se telo začne obnavljati in spodbudiš imunski sistem, zlasti pri

Tatu je zaveza. Zato želim imeti s strankami osebni odnos, da vem, čemu je ta zaveza namenjena.

večjih tetovažah. Lahko pa se pojavijo kakšne alergije. Nepravilno tetoviranje lahko uniči kožo. V osnovi ne povzročajo bolezni oz. to ni dokazano. Trenutno je večji problem, da se vse draži. Zaradi ene sestavine so se 100-odstotno podražile vse barve.

Kako rešujete problematiko barvnih tatujev?

To je rešeno z alternativnimi snovmi. Sedaj imamo zadnje leto na uporabo modro in zeleno barvo. Za naslednje leto se išče druge pigmente. Alternativno so nam letos zamenjali vso kolekcijo, a mislim, da bodo tudi to rešili.

Je tatuje možno odstraniti?

Obstaja lasersko odstranjevanje. Tatu se lahko tudi popolnoma odstrani, vendar je to dolgotrajno in drago. Če koža tega ne prenese, lahko ostanejo brazgotine. Ta poseg morajo opraviti profesionalci. Laser drobi oz. razbije delce barve na izredno majhne delčke, ki jih potem človek izloči z urinom. Normalen tatu se odstrani v 5-10 tretmajih. Odstranitev je precej bolj boleča kot tetoviranje.

Zakaj se ljudje odločajo za tetoviranje?

Za tetoviranje se odločajo na osebni ravni, ker vsaka stvar nekaj pomeni. Lahko obeležimo kakšen trenutek. Veliko ljudi se odloči za tatu ob rojstvu otroka. Tatuji so lahko namenjeni družinam. Tudi ob žalovanju je tetoviranje del prebolevanja; deluje terapevtsko kot del celjenja. Vse je lahko zelo pomensko. Nekateri pa se odločijo, da samo vizualno poudarijo del telesa in v tem primeru tatu nima posebnega pomena. Različni motivi imajo določen pomen.

Kateri so motivi?

Ženske se odločajo za motive neskončnosti, lovilce sanj, vrtnice, vitice ... Moški za leve, krone, vrtnice, volkove, drevesa, naravo.

Kakšna je cena tetoviranja?

Različni tetovatorji imajo različne tarife. Večinoma se obračunava po uri tetoviranja. Priprava designa je vključena v ceno. Tetovatorji imamo različne tarife od 50–250 EUR po uri dela. Povsem odvisno je, kdo se kako ceni, in na drugi strani tudi od tega, koliko ima stroškov. Če delaš profesionalno, so stroški visoki. Veliko opreme je namreč za enkratno uporabo.

Kje najbolj boli oz. kako močna je bolečina pri tetoviranju?

Najbolj so boleči notranji deli telesa s najtanjšo kožo oz. tam, kjer so najbolj vitalni deli ožilja, kjer smo najbolj oživčeni. Zunanji deli telesa, ki so bolj izpostavljeni, ne bolijo. Rebra, nart, zapestja, itd. – to so deli, ki bolijo in hkrati tudi deli, kjer se ženske odločajo za tetoviranje. Moram poudariti, da ženske načeloma veliko bolje prenašajo tetoviranje oz. so bolj trpežne. To ni bolečina, ampak je bolj stalen neprijeten občutek, kot bi te opeklo sonce. Ko umaknem iglo, tudi bolečina izgine. Rano se zdravi kot hudo sončno opekline. Ima pa vsak operater svoje postopke za nego tatuja po tetoviranju.

So potrebne kakšne predpriprave?

Dobro je, da se kakšen teden prej vlaži kožo. Priporočljivo je tudi, da se človek dobro naspri. Absolutno človek ne sme uživati drog in alkohola, še zlasti ne na dan tetoviranja, saj lahko v tem primeru bolj krvavi. Pomembna je tudi dobra hidracija, da je koža bolj prožna. To olajša delo in tudi koža se hitreje celi. Prav tako koža pred tetoviranjem ne sme biti opečena od sonca.

Kakšno orodje se uporablja?

To so precej moderne rotacijske naprave. Vse se dela brezžično; naprave so močne in nežne, zato so tatuji gladki in ni kakšnega mesarjenja kože.

Kakšnega pomena je higiena?

Zame je izrednega pomena. Tako od priprave delovnega prostora kot do opreme. To je ključno, da lahko ponoči spim. Pomembno je, da ne pride do infekcije. Ustrezno je potrebno pripraviti prostor; vse je za enkratno uporabo; barve so sterilno zaprte. Igle odvržemo v posebne kontejnerje, redno menjamo rokavice itd. Po odhodu stranke vse razkužim in očistim, da ne ostane nič, kar bi se lahko preneslo na naslednjo stranko. Sterilizirajo se tudi vse naprave. Za uspeh je potrebno 50 % mojega dela, 50 % pa je na strani stranke, ki mora poskrbeti za pravilno nego. Uporabljajo se določene folije, ki so paropropustne in dihajo, potem pa je treba kožo umivati in mazati z ustreznimi masli, da je koža navlažena, a hkrati diha in se sama celi.

Kako pa je s sončenjem in tatuji?

Po treh tednih, ko je tatu polno zaceljen, se lahko kožo ob primerni zaščiti izpostavi soncu. Priporočljivo

je uporabljati malo višji faktor. Največji sovražnik tatuja je sonce, ker tatu ble-di. Ko se koža obnavlja, se plast tanjša in tatu lahko postane bolj zamolkel.

Katera populacija se najpogosteje odloča za to?

Ljudje v starosti od 25 do 40 let. Veliko je tudi starejših. Ti se odločajo zadnjih 5 let, saj se v zadnjem obdobju stigma zmanjšuje. Včasih je bilo dosti več obsojanja, saj se je tetoviranje povezovalo s huliganstvom. Moja najstarejša stranka je bila stara 85 let. To je bila njena neuresničena želja. Koža se sicer z leti razteguje in normalno je starejša koža tudi bolj usnjata. Ko si star, je koža povešena ne glede na to, ali je porisana ali neporisana. Pomembno je bolj, da se tatu kvalitetno naredi. Če tetovatorji ne obvladajo tehnike, če ne znajo risati, ta tatu ne bo lep, ne na mladem ne na starem človeku. In tega ni mogoče popraviti. Če tetovator ne zna risati in želi samo zaslužiti, rezultat ne more biti dober.

Se komu odsvetuje?

Da. Vsaka stranka pred tetoviranjem podpiše izjavo. Tetoviranje ni primerno za sladkorne bolnike, nosečnice, doječe matere ... Odsvetuje se vsem, ki se jim rane ne celijo, imajo nalezljive bolezni, epileptikom ... Veliko je tistih, za katere tetoviranje ni priporočljivo. Prav je, da se stranke odločajo ob zavedanju tveganja. Sicer se izredno pazi na higieno; večina stvari je za enkratno uporabo. Neradi tudi tetoviramo mladoletne. Ko si mlad, težko veš, kaj bi ti rad za celo življenje. Če že, v spremstvu staršev, na mestu,

ki ga je mogoče prekriti, in z motivi, ki dolgoročno niso sporni.

Kateri motivi so sporni?

Nacistične simbolike ne tetoviram. Prav tako ne tetoviram žaljivih ali sovražnih motivov. Nerad tudi kakršne koli verske simbole. Če gre za spomin, še nekako. Zaradi popularnosti pa zagotovo ne. Sprašujem človeka, kaj želi povedati s tem motivom. Ne želim, da bo nekomu potem čez 10 let žal, ker je danes nekaj popularno. Lahko naredim lep tatu, a ni vredno, da to potem nekdo kasneje obžaluje.

Koliko časa ste delali najdaljši tatu?

5–6 ur je maksimum tetoviranja. Po štirih uricah postane delo težko in je škoda, da se mučiva tako stranka kot jaz. Osem ur je maksimum, kar sem delal.

Najprimernejši letni čas za tetoviranje?

Zagotovo je to konec jeseni ali zima, ker so deli telesa bolj pokriti in niso izpostavljeni soncu. Nega je odvisna od letnega časa. Najmanj primerno je poletje.

Je od tetoviranja mogoče živeti?

Ja. Povprečno imam eno leto čalkalne dobe. To je po eni strani dobro.

Če delaš profesionalno, so stroški visoki. Veliko opreme je namreč za enkratno uporabo. Pomembno je, da ne pride do infekcije.

Dobro je tudi, da ima človek po tem, ko se naroči za tetoviranje, čas, da si premisli. Prve ideje so sicer običajno najboljše, a če jih prespiš, ideja dozori. Kdaj pa kdaj se kdo preveč odloča na podlagi modnih muh.

Katera mesta so primerna za tetoviranje?

Dejansko vsa. Ne tetoviram obraza in vratu. Nerad tudi dlani in prste. Tega se izogibam, razen pri ljudeh, ki so zelo tetovirani. Tatu je obveza. Zato želim imeti s strankami osebni odnos, da vem, čemu je ta zaveza namenjena. Ne moreš se odločiti samo za to, ker je kul. Odločitev za tatu mora imeti neko globlje zadevo za seboj.

Ste kdaj koga zavrnil?

Ja. Ni mi težko zavrniti ljudi. Če vidim, da želja ni prava, če človek ne ve točno, kaj si želi ... Ni vse samo trenutek, to ostane za vedno. Nekateri se ne zavedajo, kaj to pomeni, in jim je lahko potem žal. Tega nočem. Želja mora biti prava.

Kako se tatuji spreminjajo z leti?

Bledijo lahko zaradi sonca ali nepravilne nege in tudi nepravilne izvedbe. Kakšne linije se lahko začnejo debeliti. Kakšni pigmenti slabše kvalitete lahko tudi izginejo. Odvisno je tudi, če se redimo ali hujšamo, ker se koža razteguje in krči. Zato je pomembna pozicija. Pri ženskah zagotovo ni primerno mesto na trebuhu. Mlade ženske bodo rodile; koža se razteza in to ni primerno. Sem tudi že prekrival brazgotine od carskih rezov in nosečniške strije. Z uničenjem povrhnjice se prične koža na novo obnavljati in se jih tako prikrije.

Aktivnosti drugošolcev v šolskem letu 2021/22

Branka Levstik

PROBLEM POSTANE MAJHEN,
ČE SE MU NASMEHNEMO,
POSTANE LAHEK,
ČE GA PODCENJUJEMO,
POSTANE NEZNATEN,
ČE SE ZAVEDNO NE
ZMENIMO ZANJ,
IN IZGINE,
ČE SE Z NJIM
SPRIJAZNIMO.
(E. S. Lukas)

V lanskem šolskem letu so otroci prestopili šolski prag in kmalu je šolanje potekalo na daljavo. Letos je bilo za naše drugošolce »dobro« leto, saj so celo šolsko leto hodili v šolo. Poleg vsega rednega pouka smo izpeljali vse dneve dejavnosti in petdnevni tabor.

Konec septembra smo odšli v Osilnico, kjer so imeli otroci 20-urni plavalni tečaj in različne dejavnosti. Spoznavali so Deželo Petra Klepca, opazovali sledi v gozdu, spoznavali zdravilne rastline, se preizkusili v plezanju in še marsikaj. Predvsem pa je bila to šola samostojnosti, saj so bili cel teden ločeni od staršev. Dokazali so, da so samostojni, delovni in odgovorni.

V okviru zdravstvenih vsebin je otroke obiskala medicinska sestra Anka iz ZD Ribnica. Na zelo nazoren način so spoznavali pomembne dejavnike za zdravje in se pogovarjali o zdravi prehrani. Nato smo ob delavnicah Rdečega križa spoznavali še prvo pomoč pri opeklinah, pri alergijah in pikih žuželk ter manjših poškodbah.

Pred božično-novoletnimi počitnicami smo »v mehurčkih« plesali s plesno šolo Miki.

Otroci so se vseskozi navajali na samostojnost. Pred poukom so se testirali, nosili maske, skrbeli, da so imeli masko vedno v šoli, se družili le v svojem razredu in skrbeli za higieno.

V marcu smo se »končno« odpravili z avtobusom iz šole v Ljubljano na Glasbeno matinejo.

Otroci so bili vključeni v projekt Pasavček in zato smo aprila v razred povabili policista. Obiskal nas je g. Saša s Policijske postaje Ribnica. Otrokom je najprej predstavil nevarnosti v prometu, pomen čelade pri vožnji s kolesom ali rolerji in nato smo odšli po Velikih Laščah. Vsak je samostojno prečkal magistralno cesto. Tudi pri pouku smo prometni varnosti namenili precej časa. Otroci 2. b razreda so doma s starši pisali pesmice in zgodbice o prometu in preizkušali varnostne pasove s pripenjanjem svojih igrač. Ob zaključku projekta Pasavček so otroci prejeli priznanje in simbolično darilce.

Konec maja so se otroci prve triade in PŠ Turjak udeležili delavnic na Mednarodnem festivalu Igraj se z mano, ki ga vsako leto organizira Center Janeza Levca in Društvo za kulturo inkluzije. Otroci 2. b razreda so pripravili igrice Rdeča kapica. Najprej so jo predstavili staršem, se z njimi pomerili v športnih igrah v telovadnici in nato z igrice sodelovali na Festivalu Igraj se z mano. Prvič stati na tako velikem odru je bila za otroke velika izkušnja. Igrico so z igrali še ob zaključku Ciciuhca v vrtcu in vsem ostalim otrokom v vrtcu. Nato pa so pred občinskim praznikom zaigrali še v Levstikovem domu otrokom razredne stopnje. Zahvaljujemo se Občini Velike Lašče za brezplačen najem dvorane in KUD-u za osvetlitev in tehnično podporo.

Zjutraj smo pred poukom trenirali med dvema ognjema in sestavili ekipo 1. in 2. razreda. Otroci so tekmovali v Lipici in se uvrstili na 2. mesto.

Dan dejavnosti so drugošolci preživeli tudi v živalskem vrtu. Poleg vodene dejavnosti so lahko oskrbniku pomagali pri kmljenju žirafe.

Ker so otroci 2. b razreda nastopili na prireditvi Ciciuhec, jih je knjižničarka Maja nagradila s pravljico uro v knjižnici Frana Levstika. Prebrala jim je zgodbo z naslovom Kaj storiš z idejo? Le kaj? Lahko spremeniš tudi svet.

Otrokom želim ustvarjalne in mirne počitniške dni ter veliko dobrih idej, ki naj se uresničijo med počitnicami in tudi v novem šolskem letu. Staršem pa se zahvaljujem za vso podporo in sodelovanje.

Sprejem odličnih devetošolcev pri županu

Klara Varga, Občinska uprava

Ob zaključku šolskega leta je župan sprejel najuspešnejše devetošolce. Na krajšem srečanju, ki je potekalo na Trubarjevi domačiji na Rašici, jih je nagovoril in jim čestital. Ob tem jim je podaril knjigo Boštjana Gorenca in Jake Vukotiča: Reformatorji v stripu. Letošnji prejemniki nagrad za odličen uspeh v vseh razredih osnovne šole so: Lara Jakopin, Kaja Prelesnik Znoj, Neža Gradišar, Zala Rosa Janša in Janina Tomšič. Nagrado za odličen uspeh v 9. razredu osnovne šole so prejeli: Maša Pipan, Rebeka Sever, Ana Brinjšek, Patricija Oven in Jaka Pečnik. POPSZ učenki sta Ana Mate in Janina Tomšič. Nagrado za najboljšo devetošolko je prejela Maja Štrukelj. Učence je na sprejemu pri županu spremljala v. d. ravnateljica Anja Lovšin. Iskrene čestitke odličnim devetošolcem in vsem učencem, ki so letos uspešno zaključili šolanje na Osnovni šoli Primoža Trubarja Velike Lašče.

Petošolci na ekskurziji

razredničarke Petra, Anamarija in Mimica

PROTI KONCU MAJA SMO SE Z UČENCI ODPRAVILI PROTI KOSTANJEVICI NA KRKI. NA CELODNEVNEM IZLETU SMO SPOZNAVALI NARAVNE IN DRUŽBENE ZNAČILNOSTI DOLENJSKE IN KRŠKE KOTLINE.

Naša prva postaja je bil Žužemberk. Tu smo pomalicali in pogledali notranjost grajskega obzidja. Grad je na naravno varnem mestu na vzpetini nad reko Krko. V nadaljevanju poti so nas spremljali vinogradi z zidanicami in soteska, ki se je kmalu začela širiti v dolino, od Novega mesta naprej pa v Krško kotlino.

V Malencah pri Kostanjevici smo obiskali kmetijo Jordan, ki se ukvarja s pridelavo sadja in zelenjave. Z nekaterimi pridelki oskrbujejo tudi našo šolo (za malico in Šolsko shemo). Predstavili so nam svoje delo, nato pa so nas

povabili v obsežne nasade jagod, ki so nas z močno rdečo barvo in omamnim vonjem kar vabile, da sežemo po njih. Vsak se je najedel do sitega, pa še za domov so jih nabrali vsak eno posodico. Družini Jordan se lepo zahvaljujemo za gostoljubje.

Sledila je vožnja s kanujem okoli mesta Kostanjevica in ogled kraja. Nekateri so se s kanujem prvič vozili in je bila to zanje prva tovrstna izkušnja. Nekateri so v tem bolj izkušeni, vsi pa so zelo uživali.

Za zaključek smo se zapeljali še v Pleterje. Pogledali smo film o kartuzi-

janskem samostanu, nato pa še muzej na prostem in nekaj domačih živali.

Dan je hitro minil. Učenci so dobili kar nekaj novih spoznanj; povezovali so šolsko znanje s pokrajino in se predvsem veliko družili.

64. Pohod – Pot ob žici

Tek trojk 2022

Olga Starc

Od 5.-7. maja 2022 je v Ljubljani potekal 64. pohod ob žici.

Gre za največjo športno-rekreativno prireditev pri nas, ki vsako leto privabi več kot 30.000 udeležencev. Največ udeležencev običajno privabi pohod po poti okoli Ljubljane, kjer je med 2. svetovno vojno stala žičnata ograja italijanskih in kasneje nemških okupatorjev – zato tudi ime Pot ob žici.

V sklopu 64. pohoda je v soboto, 7. maja 2022, potekal tudi Tek trojk, in sicer za članske in veteranske kategorije na 12,5 in 29 km ter tek za srednje

in osnovne šole na 3 km. Slednjega so se udeležili tudi učenci PŠ Turjak in centralne šole Velike Lašče. Prvo trojko fantov so sestavljali Jakob Starc, Maks Meglen in Patrik Štrukelj, drugo trojko punc pa so sestavljale Zala in Ema Jahn Korošec ter Neža Kovačič.

Fantje so na 3 km tekli 15 min 42 s. Od skupno 82 trojk so zasedli 30. mesto. Punce pa so tekle 17 min 31 s in so zasedle 28. mesto od skupno 115 trojk. Naši učenci so dosegli odličen rezultat.

Vsi skupaj so sklenili, da se Teka trojk udeležijo tudi prihodnje leto.

Ko smo prišli v Ljubljano, smo čakali v veliki gruči otrok. Na začetku smo se premikali počasi. Z mano sta tekli Neža in Zala. Bile smo odlične. Med tekom se mi je proga zdela tako dolga, kot da se nikoli ne bo končala. Starši so nas na cilju čakali. Na koncu smo dobili majice, sadje in pijačo.

Ema Jahn Korošec

Olga, Jakobova mamica, nas je navdušila in prijavila na tek trojk v Ljubljani. Zbrali smo se le najboljši tekači in zmagoslavno pretekli 3 km. Bilo je super; drugo leto ponovimo!

Za tek trojk sem vadil z očetom. Na dan tekmovanja smo štartali ob 9.10. Med tekom nas je spremljal Tom. Na cilju so nas postregli. Bilo je zabavno.

Maks Meglen

Tek trojk mi je bil všeč. Na začetku sem imela tempo, potem pa me je zmanjkalo. Bilo je lepo, saj sem tekla z Zalo in njeno sestro.

Po teku sem bila utrujena in drugo leto grem spet.

Neža Kovačič

V Ljubljani, na Jurčkovi cesti, sem ugotovil, da sem doma pozabil štartno številko. Oči je moral ponjo. Medtem sem si poškodoval koleno. Tekli smo tako hitro, da smo večino tekačev prehiteli. Zelo je bilo zabavno.

Patrik Štrukelj

Z očijem sva trenirala vsak dan po 4 km in pol. V soboto je bilo tekmovanje. Trojko smo sestavile jaz, Neža in Ema. Pretekli smo 3 km. Zmagoslavno smo pritekli na cilju, čeprav smo se vmes malo ustavljale. 115 trojk punc je sodelovalo in me smo dosegle 28. mesto. Na koncu smo vsi skupaj odšli na sladole. Bilo je zelo zabavno in drugo leto grem spet.

Zala Jahn Korošec

Na teku je bilo zabavno. Za tek trojk sem treniral z mami. Tati nas je celo pot spremljal na kolesu in nas vzpodbujal. Moj sošolec Patrik je doma pozabil štartno številko, na kateri je bil čip, zato je bilo na štartu kar malo nervoze. Toda oči mu je pravočasno prinesel številko.

Jakob Starc

Deželak Junak v Velikih Laščah

Angelca Petrič | foto: Boštjan Podlogar

V okviru dobrodelne akcije ZA POČITNICE OTROK je Velike Lašče obiskal Deželak Junak. Po preluknjani zračnici, zamudi in vseh ovirah so ga ob vstopu v našo Občino pričakali kolesarji KD Velike Lašče in ga spremljali, čeprav je lilo kot iz škafo. Da je bilo še huje, se je neurje razvilo v eno najhujših letos. Poleg vrtnin je toča tolkla tudi po Deželaku in njegovi ekipi, ki se ni vdala. V težkih razmerah so Junaka na trgu sprejeli gasilci in ga

usmerili v Športno dvorano, kjer je potekala zaključna prireditev Vrtca Sončni žarek. Kljub prekinitvam elektrike, strelam, ki so švigale po nebu, in toči so zbrani Deželaka navdušeno pričakali.

Občina Velike Lašče je prispevala bon v višini 1000 EUR. Prispevke so izročili tudi otroci iz vrtca, PGD Velike Lašče in ostali. Zaradi skupnega dela ljudi Velikih Lašč bo kakšen otrok več lahko užival na počitnicah na morju.

Poletna zabava v angleščini

Zakaj se učiti angleški jezik v rani mladosti?

- Priprava na prihodnost
- Spodbujanje uma
- Zabavno je!

Poletna Zabava je dnevni tabor v angleščini. Otroci se naučijo novih besed, slovnice, poslušanja in govorjenja. Vse poteka preko delavnic, raznih opravil in igre ... veliko igre.

Za več informacij:

poletnazabava@gmail.com ali
031 897 694 (med 10. in 12. uro).

Počitniško varstvo je namenjeno otrokom, ki bodo v letošnjem šolskem letu zaključili 1., 2., 3., 4. ali 5. razred OŠ in imajo stalno bivališče v občini Velike Lašče. Cena počitniškega varstva 260 EUR, za občane Velikih Lašč je varstvo sofinancirano in znaša doplačilo 240 EUR.

Velike Lašče

- od ponedeljka, 25. 7. do petka, 29. 7. 2022, 7:30 - 16:30
tema: ZDA
- od torka, 16. 8. do petka, 19. 8. 2022, 7:30 - 16:30
tema: dinosavri

Dolenja vas

- od ponedeljka, 1. 8. do petka, 5. 8. 2022, 7:30 - 16:30
tema: ZDA
- od ponedeljka, 22. 8. do četrтка, 26. 8. 2022, 7:30 - 16:30
tema: dinosavri

DOMAČI GOVOREC
IZ ZDA, KI IMA
VEČ LET IZKUŠENJ
UČENJA OTROK

Zgodbe iz Lašč: #4 Velikolaški žandarji

Žandarmerija je nastala v Habsburški monarhiji predvsem zaradi revolucionarnega vrenja v letu 1848. Le-to je spodbudilo razmišljanje o ustanovitvi varnostnih sil, ki bi delovale na celotnem območju habsburške monarhije. 8. junija 1849 je tako cesar Franc Jožef odobril ustanovitev žandarmerije, oborožene in uniformirane varnostne sile za vzdrževanje javnega reda, miru in varnosti. Pri tem se je zgledoval po francoskih orožnikih, varnostni enoti, ki je bila obujena v življenje leta 1609 in bila prvotno namenjena varovanju prestolonaslednika. Francoska žandarmerija je avstrijski posodila tudi ime: gens d'armes, oboroženi ljudje, orožniki.

Orožništvo je bilo prvotno sestavljeno iz pretežno vojaškega kadra, ki mu je bilo mogoče na podlagi preteklih izkušenj zaupati. Izjemoma so se formaciji pridružili še nekateri drugi ugledni državljani, oboroženi financarji ali občinski redarji. Orožništvo je sprva imelo dve osnovni nalogi, in sicer skrb za notranjo varnost ter nudenje pomoči državnim organom. S časoma so se vojaške prvine vse bolj odmikale policijskim, tako da se je delovanje orožništva pričelo bolj in bolj naslanjati na mrežo krajevnih postaj. Svoje delo so tedanji orožniki opravljali na orožniških postajah, ki jih je bilo takrat 72. Dežela Kranjska je bila razdeljena na 11 okrajnih glavarstev, v katerih je oro-

žnikom poveljeval »stražmojster«. Ta je bil obenem tudi vodja orožniške postaje v glavnem mestu okrajnega glavarstva.

Svojo žandarmerijo so imele tudi Velike Lašče. Delovala je v hiši krojača Alojza Venturinija na Griču. Alojz Venturini je imel svojo prvo delavnico v mansardi hiše, v pritličju pa je bila na podlagi najemne pogodbe nastanjena žandarmerijska postaja. Leta 1941 so jo Italijani premaknili v center Velikih Lašč; te prostore je do leta 1943 zasedela italijanska vojska.

Po pripovedovanju Alojzija Venturinija, današnjega lastnika hiše, je bilo v stavbi od 5 do 6 žandarjev; iz tistega časa pa se je ohranila le spodnja fotografija.

Venturinijeva hiša, v kateri je bila žandarmerija (znak na hiši), 30. leta prejšnjega stoletja.

Last: Alojzij Venturini, Velike Lašče

Model čelade iz leta 1903.

ZANIMIVOST:

Orožnik je lahko postal avstrijski državljan, star od 24 do 36 let, samskega stanu ali vdovec brez otrok, zdrave postave in gibčen, ne nižji od 170,5 cm, z znanjem deželnega jezika, branja in pisanja ter dobrega vedenja in neomadeževane preteklosti.

Zgodbe iz Lašč najdete v aplikaciji Velikolaška. Skenirajte QR kodo in si jo naložite na svoj pametni telefon. Spoznajte Velike Lašče, nekdanje obrti, pomembne stavbe in Laščane.

Pesem si 22 na Trubarjevi domačiji

Ana Porenta

Po dveh letih razdalj smo se ljubitelji in ustvarjalci poezije 4. junija 2022 znova zbrali na Trubarjevi domačiji na Rašici. Z izidom našega novega Pesem si zbornika so se letos pričela ves teden trajajoča praznovanja ob velikolaškem občinskem prazniku.

V Trubarjevi spominski sobi smo pričarali pesniško glasbeno popotovanje v tednu, ko slavimo Trubarjev 514. rojstni dan in spomin nanj, še posebej na njegovo veličastno potezo in natis prvih slovenskih knjig Katekizma in Abecednika. Po 472 letih od takrat imamo še vedno slovenske knjige in Pesem si izhaja ravno tu. Zdi se nam imenitno slaviti preteklost s sedanostjo. Šestnajsti letni zbornik Pesem si 22 obsega več kot 340 strani; v njej je izbrana poezija več kot 80 avtoric in avtorjev, ki prihajajo iz Slovenije in tudi bivše skupne države. Tudi tokrat so knjigo uredili aktualni uredniki s portala Pesem si: Luka Benedičič, Lidija Brezavšček, Ana Porenta, Sara Špelec in Helena Zemljič; pri izboru tujejezičnih nam je priskočila na pomoč še Senada Smajič. Izdajo zbornika Pesem si 22 so podprli Javni sklad za kulturne dejavnosti RS ter Občini Sodražica in Velike Lašče. Zahvaljujemo se jim, saj so omogočili, da so najboljše pesmi preteklega leta izšle v tiskani obliki tudi letos.

Na izidu 16. letnega zbornika poezije Pesem si 22 so bili z nami avtorice in avtorji, ki smo jih povabili k branju svojih pesmi iz nove knjige. Po dveh letih daljave, ki pa za Pesem si ni bila

usodna, saj je glavnina našega delovanja vendar naslonjena na splet (objave, branje in komentiranje poezije, video večeri z avtorji in Odprti zasloni), smo si želeli slišati poezijo, ki je zazvenela z glasovi njenih ustvarjalcev. Pri Trubarju na Rašici so nas po pesemski reki, ki je zdaj žuborela, se svetila, lahko poplesavala, zdaj hrumela in kazala na bregove z vojnami, boleznimi in stiskami dandanašnjika, popeljali Brankica Bošnjak in Ljubica Ribič, naši gostji iz Hrvaške, ki sta naše srečanje razširili iz vseslovenskega na mednarodno ter ustvarjalci in ustvarjalke z vseh koncev in krajev Slovenije: Ananda Boutoute, Jasna Janež Markič, Damjan Japelj, Branka Kamenšek, Felicita Medved, Alenka Mihorič, Mateja Mohorko, Marko Nemeč – Pečjak, Milan Novak, Irena Pajnik Beguš, Nada Pečavar, Janja Plevnik, Marko Skok – Mezopotamsky, Jože Vidmar, Janez Virant in Milan Žniderič. Pred vsakim posameznim sklopom branj so se predstavili prisotni soustvarjalci portala Pesem si, ki so tudi sami pesnice in pesniki. Urednica Lidija Brezavšček je v svojem nagovoru med drugim sporočila lepe želje Brede Konjar – Koni, ki se srečanja ni mogla udeležiti: »... zahvalim se tudi vsem Pe-

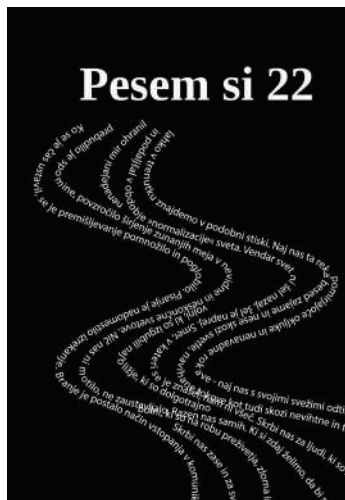

semsijkam in Pesemsijcem ter vsakemu posebej, da se beremo. Ob prav vsaki zapisani pesmi se namreč zavedam, da ni sama sebi namen, da je moja samo v času nastajanja in da takoj, ko ji odprem vrata, pripada vsem, ki jo berejo. /... / Pesem je tista, ki nas povezuje.« Urednica dr. Sara Špelec je izpostavila pomen virtualnega druženja na Pesem si, ki je blažilo samoto v času korone, saj je bilo na spletnem portalu tudi v tistih časih vedno živo in živahno. Jure Drļjepan, pesnik in najdejavnejši prevajalec na portalu, je spregovoril o pomenu prevajanja za dostopnost pesmi širšemu krogu bralcev ter o tem, kako se želi s prevodi iz južnoslovanskih jezikov v slovenščino in obratno čim bolj približati izvorniku. Skrbnik portala Gregor Grešak se je zahvalil za razumevanje ob tehničnih težavah na portalu – vsi iz uredništva pa so z nami delili tudi svojo pesem.

Glasbeno sta prireditev, ki sem jo povezovala Ana Porenta, ozaljšala pevka Nina Virant ter kitarist in pevec Meto Banko s svojo svežo, zanimivo in rahločutno glasbo. Prvič sta nastopila v duetu kot Metod gospon pa Nina ninasta in nas presenetila z naborom svoje glasbe, ki se je napajala v ljudskem izročilu, pri poeziji Janeza Ramoveša in Nine Virant. Njuna glasba se je izjemno prilagala poeziji in obiskovalci so se jima po prireditvi zahvaljevali za njun prispevek k letošnjemu srečanju Pesem si 22.

Da je prireditev imenitno uspela, je zaslužen tudi Zdenko Samsa iz KUD Primoža Trubarja Velike Lašče, ki je s tehnično opremo in prisotnostjo preprečil marsikatero zadrego, gasilca z

Rašice, ki sta priskočila na pomoč pri parkiranju, Tine Dolžan iz KGD Reciklaža, ki je posnel dogodek, ter članice in člani Društva za ohranjanje dediščine Gradež, ki so pripravili pogostitev z domačimi dobrotami, ob katerih smo se v Galeriji skedenj še dolgo družili in pomenkovali o poeziji in izzivih življenja.

Hvala vsem avtoricam in avtorjem, ki ste delili z nami svojo poezijo, in vam, ki ste ji prisluhnili in jo posvojili. Zelo veseli smo bili domačih obrazov in klepeta po poetično glasbenem večeru. Upamo, da naslednje leto znova v živo odpremo platnice naslednjega zbornika pri Trubarju. Vabljeni že sedaj. Za tiste, ki bi želeli podpreti delovanje Pesem si in prebirati poezijo, je na voljo spletna knjigarna: www.knjiga.org, kjer lahko naročite svoj izvod Pesem si 22 ali katere druge knjige Zavoda za razvijanje ustvarjalnosti.

KNJIŽNICA POD KROŠNJAMI NA TRUBARJEVI DOMAČIJI 19. junij – 28. avgust 2022

V sodelovanju z Zavodom Divja misel (Vodnikova domačija) na Trubarjevi domačiji ponovno gostimo Knjižnico pod krošnjami.

Čas za listanje: nedelje, od 19. junija naprej, od 10. do 17. ure

Dogodki ob knjižnici:

- **nedelja, 19. in 26. junija, 21. in 28. avgusta, od 15. 30 do 17. ure**
Literarna skupina KUD Primož Trubar sledi naravi. Literati bodo prisluhnili zvokom, ubesedovali videno, ujemali okuse in vonje ter dodajali spomine.
- **nedelja, 3. in 10. julij, 21. in 28. avgusta, od 10. do 12. ure**
Glasbena ustvarjalna delavnica s Tjašo Tomc (društvo Finta)
- **nedelja, 21. avgusta**
Izmenjevalnica oblačil

Spremljajte naše objave na spletni strani www.trubarjeva-domacija.si in FB domačije.

Lepo vabljeni!

PRVA IZMENJEVALNICA OBLAČIL v občini Velike Lašče

**nedelja, 21. avgust, od 10. do 17. ure,
Trubarjeva domačija, pod jelšami**

Prinesi oblačila – odnesi oblačila

Vsi vemo, da je živeti trajnostno danes ne le povsem nujno za ohranitev naše dragocene zemlje, temveč tudi izjemno "in".

Pred tem pa še nekaj navodil: Prinesite le sezonske, čiste, nepoškodovane kose – take, kakršnih bi bili veseli v dar tudi vi. Oblačil ne bo možno poizkušati, jih pa lahko s seboj domov odnesete, kolikor želite (in vrnete ob naslednjem dogodku). Za embalažo ne odgovarjamo – vabljeni, da s seboj prinesete lastno vrečko/torbico.

Vabljeni vsi, ki bi želeli prispevati kulturi izmenjevanja in ponovne uporabe. Poskrbeli bomo, da se bo nekaj našlo za vsakogar!

Organizator: Javni zavod Trubarjevi kraji

Grad Turjak

Predstavitev znanstvene monografije na Trubarjevi domačiji

Barbara Pečnik, Javni zavod Trubarjevi kraji | foto: Boštjan Podlogar

Prvi majski četrtek je na Trubarjevi domačiji potekala predstavitev znanstvene monografije *Grad Turjak*, ki jo je v dveh zajetnih zvezkih izdala Založba ZRC že v letu 2020.

Oba knjigi obsegata več kot 1.200 strani; vsebino je napisalo 26 zgodovinarjev in drugih strokovnjakov. Uredili so jo Mija Oter Gorenčič, Renata Komič Marn in Miha Preinfalk. Gre za drugo knjigo iz zbirke *Castellologica Slovenica*, skupnega projekta Zgodovinskega inštituta Milka Kosa ZRC SAZU in Umetnostnozgodovinskega inštituta Franceta Steleta ZRC SAZU. Interdisciplinarno zasnovana monografija predstavlja turjaški grad kot eno najpomembnejših in najbolj prepoznavnih grajskih arhitektur v slovenskem prostoru in tudi v širši regiji. Obravnavane so zgodovinske okoliščine nastanka grajske stavbe v srednjem veku in najstarejše omembe gradu v zgodovinskih virih, rodbina Auersperg kot edina lastnica gradu v vsej njegovi dolgi zgodovini (delovanje rodbine na Turjaku in v slovenskem prostoru ter njen pomen v slovenski zgodovini), stavbni razvoj gradu do današnjega časa, njegova nekdanja oprema ter usođa stavbe med drugo svetovno vojno in po letu 1945. Podrobno so predstavljeni tudi okolica gradu, trg Turjak, bližnja cer-

kev sv. Ahaca, turjaški arhiv in njegovi slovenski dokumenti, nastanek župnije Turjak ter vpetost gradu in njegovih nekdanjih prebivalcev v lokalno skupnost in njen zgodovinski spomin. Poglobljeno napisani prispevki so obogateni tudi s kvalitetnim slikovnim gradivom, ki v veliki meri izhaja iz zasebnih arhivov.

Decembra 2021 je monografija prejela priznanje ARRS Odlični v znanosti, ki ga podeljuje Javna agencija za raziskovalno dejavnost RS.

Na predstavitvi so knjigo oziroma svoje prispevke predstavili dr. Renata Komič Marn, dr. Barbara Žabota in dr. Miha Preinfalk.

Dr. Miha Preinfalk je eden izmed urednikov monografije in avtor več prispevkov. Zaposlen je na Zgodovinskem inštitutu Milka Kosa ZRC SAZU kot višji znanstveni sodelavec in docent. Njegovo primarno področje delovanja je plemstvo na Slovenskem in v nekdanji avstro-ogrski monarhiji. Drugo področje njegovega raziskovanja pa predstavljajo t. i. pomožne zgodovinske vede, zlasti heraldika in diplomatika.

Miha Preinfalk nam je na kratko predstavil zgodovino in pomen gradu, ne samo za slovenski, ampak tudi srednjeevropski prostor. Od ostalih grajskih stavb grad namreč izstopa po svoji starosti, videzu, prepoznavnosti ter vlogi, ki jo je odigral v zgodovini in jo ima še vedno v slovenskem zgodovinskem spominu. Zgodovina gradu je zgodovina rodbine Auersperg oz. Turjaških. Rodbina je grad zgradila in v njem neprekinjeno bivala skoraj 9. stoletij. Ima izjemen političen, gospodarski, kulturni in verski pomen. Njihova zgodovina se je ohranila tudi zaradi turjaškega arhiva, ki je bil eden najznamenitejših delov turjaškega gradu in ima zaradi svoje dobre ohranjenosti neprecenljivo vrednost za slovensko zgodovino.

Grad Turjak najbolj povezujemo s Trubarjem in posredno s Trubarjevo domačijo, ko govorimo o obdobju protestantizma in reformacije. V tem času

Moč muzejev

Mednarodni muzejski dan

18. maj 2022

Sara Košir, Javni zavod Trubarjevi kraji

so Auerspergi imeli največjo moč, ki je izhajala med drugim tudi iz specifične politične situacije, ki so jo krojili predvsem turški vpadi. Auersperge in reformacijsko gibanje v Škocjanu pri Turjaku je raziskovala dr. Barbara Žabota, zgodovinarica in arhivistka, zaposlena v Zgodovinskem arhivu v Ljubljani. Predstavila je Turjačane, ki so bili še posebej naklonjeni protestantizmu; pri tem je izpostavila vlogo turjaških žensk; dotaknila se je tudi vprašanja odnosa lokalnega prebivalstva do reformacijskega in protestantskega gibanja.

Sourednica knjige je tudi dr. Renata Komič Marn z Umetnostnozgodovinskega inštituta Franceta Steleta ZRC SAZU. Njeno raziskovalno področje obsega raziskovanje provenience umetnin, zbirateljstva in umetnostnega trga, zasebnih in javnih umetnostnih zbirk, portretnega slikarstva in ikonografije. Turjaški nimajo samo pomembne politične in gospodarske vloge. Velike sledi so pustili tudi na kulturnem področju. Renata Komič Marn je v monografiji raziskovala Portretno galerijo Auerspergov na gradu Turjak, ki je bila eden najvidnejših in najučinkovitejših elementov povečevanja pomena gradu za rodbino grofov in knezov Auerspergov. Predstavila je dve različni portretni galeriji, ki sta obstajali na gradu, kaj se je z njima dogajalo in kje lahko najdemo njihove fragmente.

Vse to in še več lahko izveste, če to, tudi na pogled izredno lepo knjigo enostavno vzamete v roke in jo preberete.

Letošnji mednarodni muzejski dan v sredo, 18. maja, je potekal pod geslom »Moč muzejev«. Z njim želimo sodelujoči muzeji sporočiti, da imajo moč doseganja trajnosti, moč inovacij na področju digitalizacije ter moč gradnje skupnosti z izobraževanjem. Na Trubarjevi domačiji smo ga vsebinsko posvetili 70. obletnici spomenika Primožu Trubarju na Rašici, o kateri govori tudi aktualna razstava v Trubarjevi čitalnici.

V tem duhu je v galeriji Skedenj potekala ustvarjalna delavnica za otroke, ki so ustvarjali Trubarjeve pečate in knjižice. V TIC-u so spoz-

navali Arturja in druge prebivalce našega kozolca ter Mišje doline.

Imeli smo prve obiskovalce novega programa Kiparsko sožitje na Trubarjevi domačiji, v okviru katerega so odkrivali kipe in skulpture na domačiji ter zgodbe njihovega nastanka. Ta program je možno izvesti tudi samostojno, brez vodnika, saj je vsebina dostopna na aplikaciji Velikolaška, ki si jo lahko vsak brezplačno naloži na svoj pametni telefon.

Muzej je imel na mednarodni muzejski dan brezplačen vstop; številni so si ogledali tudi razstavo Janeza Suhadolca.

Retrospektivna razstava Janeza Suhadolca

Helena Grebenc Gruden | foto: Boštjan Podlogar

Za uvod v praznovanje svojega osmega desetletja je Janez Suhadolc v maju v galeriji Skedenj na Trubarjevi domačiji razgalil svojo življenjsko zgodbo na zanimivi predstavitvi in razstavi del. Skozi »sten-čas« nas je podrobno popeljal od rojstva do današnjih dni z vsemi svojimi pomembnejšimi dogodki. Vse skupaj je dopolnil z literarnimi, oblikovalskimi in slikarskimi deli.

Na otvoritvi razstave nas je avtor v začetku dogajanja tudi sam popeljal z zaigranimi klavirskimi akordi. Moder in spoštovan intelektualca je Janez Suhadolc – Suhi. Je diplomirani inženir arhitekture, profesor ljubljanske univerze, pisec, občasn kolumnist, kreativni projektant, oblikovalec in izdelovalec unikatnega pohištva, risar in slikar in še kaj bi mu lahko pripisali. Vsekakor pa je prijazna, dobrodušna in močna osebnost.

Družinsko življenjsko drevo nam pove, da je njegov prednik kipar Sviatoslav Peruzzi (1881–1936) izdelal me-

daljon s podobo Frana Levstika za na spomenik pred cerkvijo v Velikih Laščah. Isti vir nas seznani z avtorjevim očetom Antonom Suhadolcem, ki je bil gradbenik in več kot 15 let sodelavec arhitekta Jožeta Plečnika (1872–1957). Zato tudi iz predstavljenega življenja in vseh razstavljenih delih našega razstavljalca veje Plečnikov vpliv. Še posebno se to odraža v stolih, ki so vrhunec avtorjevega dela. Veliko jih je izdelal in vse to je dokumentiral v petih obsežnih knjigah z naslovom od Stoli I ... do Stoli V. Od kreativne zasnove, tehničnih

risb, tipografske obdelave in slikarske predstavitve do tehnične izdelave so ti izdelki artefakti pohištvene arhitekture. Zaslovel je z dvema unikatnima stoloma, ki jih je izdelal iz masive za papeža Janeza Pavla ob obisku leta 1999 v Mariboru. In naša občina upa na Trubarjev stol, ki smo ga na Rašici tokrat že videli.

Kot redni profesor je na Fakulteti za arhitekturo do upokojitve poučeval

prostoročno risanje in razumljivo je, da je vse skupaj nadgradil in osebno prestopil mejo risanja v slikanje. Že vse njegove male skice in risbice so dobre slikarije. Kot udeleženec na mnogih vsakoletnih srečanjih likovnikov na Rašici je to tudi potrdil in na sedanjih razstavi je takih malih slikarij – pastelov veliko. Glavna motivika je arhitektura s parabolično popačenimi vertikalami; vse je zelo barvito in v veseli ekspresionistični maniri. Večje formate doseže z moderno tehnologijo in rezultat imenuje kserografija.

Poleg risanja, slikanja, izdelave arhitekturnih projektov eksterierja, interierja in notranje opreme zelo veliko razmišlja, piše in objavlja. Napisal je dve knjigi: Prostoročno risanje za arhitekta in Zakaj študij arhitekture odsvetujem. Ostalo publicistiko je strnil v tri knjige z naslovi: Nič ne bom rekel, tiho pa tudi ne bom (izšla je leta 2001), Od akropole do Ribnice in Ne ljubi se mi, smisla nima, nehati ne morem. Svojo duhovito plat izživlja z dramskimi, zabavlaškimi

teksti. Dramulete jim pravi. Namenil jih je za podeželje in drugod pod naslovi: Izdaja je naše zveličanje, En dan življenja slovenskega arhitekta ... in še nekaj jih je v nastajanju.

Ob zaključku je potrebno omeniti še nagrade. Sam je izpostavil tri najbolj odmevne. To so Zupančičeva nagrada iz leta 1972, nagrada Prešernovega sklada iz 1978 in priznanje Društva oblikovalcev Slovenije za življenjsko delo iz leta 2012.

V veselje nam je bilo, da smo spoznali življenjsko pot Janeza Suhadolca, njegova vrhunska dela, razmišljanja in malo bolj njegovo osebnost. Verjetno je mnogo stvari ostalo skritih, ampak moj osebni, splošni vtis je naslednji: odlikujejo ga bogata skromnost, prefinjena preprostost, bogato stabilen in nemiren kreativni duh, pametno nagajiva pridnost in vesela hudomušnost.

Ob lepem, okroglem jubileju mu zaželimo še veliko življenjske energije, kreativnega ustvarjanja, in vse dobro ... boljše ... najboljše!

Za lep nasmeh skrbimo že 25 let

 invisalign®

bredent
medical

- Preventivni pregledi in posveti
- Konzervativa
- Protetika
- BREUDENT SKY implantati
- Nevidni ortodontski aparat INVISALIGN
- Ortopansko slikanje zob

ZZ

Goran Petrovič dr. dent. med.
zasebna zobozdravstvena ordinacija

25 let

Adamičeva 30 | 1290 Grosuplje | T +386 1 787 34 13 | M +386 41 723 731

Berem, bereš, beremo

Knjižnice običajno povezujemo s tišino, urejenostjo, knjigami ... Ne rečem, da niso tihe in urejene. Če ne bi bile tihe, se študentje in dijaki ne bi zatekali vanje, ko potrebujejo mir za učenje. Če ne bi bile urejene, se pri toliko knjigah ne bi nihče znašel. In knjige ... no, seveda, saj so po njih knjižnice dobile ime. A knjižnica je več kot to. Je kraj, kjer lahko brezplačno počakate na avtobus in se pri tem zamotite z branjem. Je kraj, kjer lahko vsak dan odkrijete kaj novega. Od tega, kam »Z vlakom na potep«, do tega, »Kako razmišljati manj«. Lahko raziskujete »Ozadje Reporterja in Maga« ali pa »Vzporedni mehanizem globoke države«. Najdete »50 izzivov za otroke in starše« in s knjigo »Odrpta glava za številke« odkrijete, da matematika le ni tak bav-bav. In to je samo peščica letošnjih novosti.

Mladinski oddelek Zgodovina za mladino

Crossman, Victoria: Kraljice
Morfemplus, 2022

Odkrij 3000 let zgodovine ponosnih vladaric od Kleopatre do Boudike, od jamajške kraljice Nanny do Elizabete II. Naj te osupne ljubezen Marije Antoanete do razkošja, uživaj v neposlušnosti carice Aleksandre in odkrij junaški pogum bojevniciške kraljice Septimie Zenobie.

Viri: galarna.si, primus.si, sodobnost.com, morfem.si, emka.si

Mladinski oddelek Stripi za mladino
Vukotič, Jaka, ilustrator; Grilc, Uroš: Ajdi iz Wajdušne
Škratelj, 2022

Strip Ajdi iz Wajdušne pripoveduje zgodbe o svetu vilincev, škratov, ajdov in drugih strašnih prikazni, ki od nekdanj kolovratijo po okolici Ajdovščine. Knjižna junaka, Bor in Ajda, se skupaj s starši odpravita v Ajdovščino in tam spoznavata pester svet, ki ju vodi ob Učni poti ob Hublju. Zanimiva zgodba bralcu skozi raznolike junake prikazuje bogato naravno in kulturno dediščino ajdovske občine. Avtor Uroš Grilc je zgodbo zasnoval v obliki stripa, v katerem nastopa 16 junakinj in junakov. V kratkem pa se v sodelovanju z založbo Škratelj na podlagi te zgodbe obeta tudi novo turistično doživetje – po poteh ajdovskih skrivnosti.

Mladinski oddelek Fantastika
Richter, Jutta: Gospa Greta in vonj po čokoladi
KUD Sodobnost International, 2021

Ker je mama ponoči v službi, oče pa nekje daleč, Lena in Lenart dobita varuško. Ime ji je Margareta Strle. Ima tanke ustnice in srhljive oči. Poleg tega se šušlja, da v njeni prodajalni izginjajo otroci. Takšna ženska naj bi ponoči pazila na otroka? Toda kljub poznim uram Lena in Lenart ne spita. Vstopita v kraljestvo za črnimi vrati, deželo Onkrajino, o kateri jima je nekoč pripovedoval očka. In medtem ko odkrivata namene njenih prebivalcev, trolov Ostrozobarčkov in lisjaka Srebrne solze, se odstira tudi tančica skrivnosti, v katero je zavita gospa Greta.

Odrasli oddelek Znanstvena fantastika
Sapkowski, Andrzej: Zadnja želja
– prva knjiga serije Veščec
Mladinska knjiga, 2022

Zadnja želja je prva knjiga prigradov v seriji Veščec (The Witcher) v svetu že nagajane nove zvezde fantazijske književnosti. Osrednji junak Geralt je veščec, že v otroštvu izurjen za lov in ubijanje pošasti. Poklican je v kraljestvo, kjer naj bi Štrigo, plod vladarjeve svetoskrunske ljubezni, ki mori ljudi, odrešil uroka. Ali pa jo tudi ubil? Vendar ni vse, kar je videti pošastno, zlo, vse pošteno pa tudi ni dobro. Včasih je namreč težko vedeti, kdo je dober in kdo je v resnici pošast. Geralt je eden zadnjih preživelih veščecov na Kontinentu in briljanten borec. Že v mladih letih je razvil nadnaravne sposobnosti in veščine za spopad z morilskimi zvermi in jih okrepil z dolgotrajnim treningom in skrivnostnim eliksirjem. Geralt vendarle ni navaden morilec. Njegov edini namen je varovati dobro na svetu in uničiti podle zveri, ki napadajo nedolžne in pustošijo deželo.

Knjižnice smo pomembne zaradi vseh ljudi, ki imamo radi zgodbe.

Odrasli oddelek Diete, zdrava prehrana

Aviv, Jonathan E.: Odpravite težave z želodčno kislino – 28-dnevni program preprečevanja in zdravljenja refluksa
Primus, 2022

Ali ste imeli v zadnjem mesecu katero od naslednjih težav? Pekoča zgaga, tiščanje v prsih, težave s prebavo, hripavost ali težave z glasom, odkašljevanje oziroma čiščenje grla, odvečno sluz v grlu in postnazalno kapljanje, težje požiranje hrane, tekočine ali tablet, kašljanje po hrani ali ob ležanju, težko dihanje in občasno dušenje, težko, nadležno kašljanje, zatikanje hrane v grlu. Če je tako, je zelo verjetno, da imate refluks želodčne kisline, ne da bi prepoznali včasih pritajene simptome, kar lahko vodijo k resnim, dolgoročnim zdravstvenim težavam, vključno z rakom na požiralniku. V knjigi nam dr. Jonathan Aviv, vodilni specialist za diagnosticiranje in zdravljenje refluksa kisline, pomaga prepoznati te pogosto napačno razumljene simptome in hkrati ponuja preizkušene rešitve za hitro in preprosto odpravljanje posledic škodljivega delovanja kisline po vsem telesu.

 metna knjižnica ljubljana

Knjižnica Frana Levstika Velike Lašče

Poletni obratovalni čas od 27. junija do 27. avgusta 2022

ponedeljek: 12:30–19:00
torek: zaprto
sreda: zaprto
četrtek: 12:30–19:00
petek: 08:00–15:00
sobota in nedelja zaprto

Odrasli oddelek Družbeni romani
Levy, Marc: Zaljubljeni duh
Mladinska knjiga, 2022

Nov roman enega najbolj branih francoskih avtorjev vas bo popeljal na ljubezensko pustolovščino v San Francisco. Thomas je nadarjen pianist in redno nastopa na svetovnih koncertnih odrih. V osebnem življenju pa nikakor ne najde sreče. Nekega dne ga nagovori duh pokojnega očeta. Duh očeta, ki je umrl pred petimi leti, ima prošnjo zanj in Thomas se odpravi v San Francisco, da mu izpolni zadnjo željo. S tem pa se pustolovščina šele začne – Thomas namreč spozna žensko, v katero je bil njegov oče skrivaj zaljubljen, in njeno hčer.

Kogar kača piči, se zvite vrvi boji

Metka Starič

Bogata znanja etnobotanike postajajo vse bolj aktualna. Predstavljajo neprecenljivo nesnovno dediščino, ki bo slej ko prej zavarovana med znanji o naravi in okolju v Registru nesnovne kulturne dediščine Slovenije. Pa vendarle smo pri uporabi naravnih pripravkov lahko na občutljivem terenu – kar pri nekom deluje, je lahko za drugega usodno. Kako so se v velikolaških krajih v preteklosti lotevali težav z zdravjem?

»Starejši ljudje so kaj radi rekli: Kaj bo le padar pomagal? Nič. Samo da denar vzame. Če bolniku domača zdravila ne pomagajo, mu tudi padar ne bo pomagal,« zapiše dobrepoljski župnik Anton Mrkun (1876-1961) v prispevku o ljudski medicini. V Velikih Laščah je deloval zdravnik Zalokar, ki so mu ljudje rekli 'padar'. »Hodil je po naših selih in bil strog z ljudmi. Domače je ozmerjal, da ne znajo prav ravhati z bolnikom. Tudi niso poprej klicali zdravnika; le v najnujnejših primerih so ga klicali, navadno, ko je bilo že prepozno. Zato je razumljivo, da je zdravnik ljudi grajal, ker so ga klicali šele k umirajočemu, ko je bila že vsaka zdravniška pomoč brezuspešna,« pove Mrkun, ki ima ob tem verjetno v mislih Ludvika Zalokarja. Ta je kot zdravnik deloval v Velikih Laščah in je oče precej bolj poznanega ginekologa Alojzija Zalokarja (Velike Lašče, 1887 – Ljubljana, 1944); slednji je močno zasidran v zgodovino slovenskega porodničarstva.

Mrkun zapiše, da so ljudje po naših krajih nabirali naslednja zdravilna zelišča: »... bezgovo cvetje, lipovo cvetje, tavžentrože, arniko, žajbelj, kumino, kamilice, lapuh, borovnice, janež itd.

... Čaj iz lipovega cvetja so rabili za želodec in tudi za kašelj in za prsne bolezni, bezgovo cvetje za prsi, želodec in sploh za vse bolezni. Tavžentrože so rabili za slabokrvne. Arnika je dobro zdravilo za rane. Zoper prisad so rabili žajbelj. Kumino so rabili za trebušne bolezni. S kamilicami so zdravili ženske bolezni, posebno porodnice so pile kamiličen čaj. Lapuh je zdravilo za očne bolezni in za razne notranje bolezni. Suhe borovnice so dobre zoper drisko. Istotako tudi suhe hruške. Janež je zdravilo zoper razne prsne bolezni. Pljučnik za pljučne bolezni, goba na bezgu je zdravilo zoper očne bolezni. Sveže bezgovo listje je zdravilo za glavobol. Za trebušne bolezni rabijo močno žganje, kakor: brinovec, slivovko in drožnik. Čislano zdravilo sta ajbiš in pelin. Naše gospodinje nabere ajbiš in pelin, ju posuše in spravijo najrajši v kašči ali pa tudi na podstrešju za kako špiro ali v kaki stari skrinji in jih rabijo pri različnih boleznih doma ali pri sosedih. Ljudje namreč si radi pomagajo v bolezni drug drugemu. Kar se ne dobi pri eni hiši, se pri drugi. Če se pojavi bo-

lezen v hiši, ženske hitro zneso skupaj razna domača zdravila, naj bo bolezen pri ljudeh ali pa tudi pri živini.«

Na Velikem in Malem Osolniku je v 60. letih 20. stoletja nabiralništvo popisovala Pavla Štrukelj. Zabeležila je zdravljenje kašlja s cvetovi in plodovi bezga ali s pelinom; proti bolečinam v prsih pomaga "malisov kropček". Pelinov čaj je dober za moške, kamilični za ženske; slednji tudi čisti kri. Rane so zdravili s trpotcem, prebavne težave pa z borovničevim čajem ali kumino. Proti črevesnim krčem pomagajo tavžentrože; rane se zdravi z arniko, jetiko s srčno močjo, notranje bolezni s šentjanževko, oči s popeljni, glavobol s soparo z bezgom, želodčne krče pri otrocih s kumino, meliso; slednja pomaga tudi pri glavobolu.

Med zbiranjem etnografskega gradiva je Pavla Štrukelj izvedela tudi, kako so se ubranili kač in si pomagali pri kačjih pikih. V Naredih so ljudje okrog hiše potresali lupine od žegnanih jaje, da ne bi prišle kače k hiši. Na veliko soboto so močno kadili, da je šel dim daleč. To pa zato, da kače niso prišle k cim-

Materina dušica

pranjem (stavbam). Del veliko-
nočnega žegna v Naredih je bilo
tudi jabolko. Tega so razrezali na
majhne koščke in dali vsakemu
v družini, da ga je pojedel in ga
tisto leto ni pičila kača.

Pri kačjih pikih oz. ugrizih
pa so si tudi pri nas pomagali
tako, da so kačje pike »zagovar-
jali«. Zagovarjanje oziroma ča-
rovno zdravljenje ljudi ali živali
z uporabo zagovora je na vsem
slovenskem ozemlju znano iz
srednjega veka; ohranilo se je
do sredine 20. stoletja. Tudi rib-
niški graščak Jožef Rudež (1793-
1846) je zabeležil zagovor zoper
kačji pik. Ohranjen je njegov
slovenski zapis v bohoričici, ki
ga je v ribniški knjižnici našel
Fran Levec in ga leta 1886 objavil
v Ljubljanskem Zvonu kot ribni-
ški zagovor. Takole je objavljen v
knjigi Od volkodlaka do Klepca,
ki jo je uredil Ilja Popit:

*»Stoji, stoji silna škala.
Na škali leži Irbas.
K njemu pride Mati božja.
Vstani gori, ti Irbas.
Pomagaj tejmu človeku.
Če je vgrizen al popaden.
od teja červa podzemelskiga.*

Te besede mora zagovorjeva-
lec kač trikrat zapored ponoviti
bodisi potihem bodisi naglas,
vendar tako, da ga nihče ne sliši.«

O zagovorih zoper kačji pik
piše tudi Anton Mrkun. Ko je
ovce, koze ali govedo med pašo
v smrček pičil gad ali modras, je
to živalim povzročalo neznosne
bolečine. S paše so tako žival
prignali domov in poklicali člove-
ka, ki je znal gadji ugriz zagovori-
ti. Človeka, ki je znal zagovarjati
ali »panati«, so poklicali tudi tak-
rat, ko je gad ugriznil pastirja ali
koga drugega, ki je iskal lešnike
ali jagode. Človek, ki je znal zago-
varjati, je svoje znanje ohranjal
zase in le znotraj svoje družine;
znanje se je predajalo posame-
znikom iz roda v rod, piše Mrkun
in nadaljuje:

»Ivan Dren iz Ponikev mi je
povedal, da si je nekoč izposo-
dil Mohorjeve knjige pri nekem
zagovorniku. Ko je listal knjigo,
je našel listič, na katerem je bila
zapisana molitev, ki se moli pri
zagovarjanju kačjega pika. Gla-
sila se je tako:

*Tam stoji ta silna skala,
tam stoji ta silna skala,
tam stoji ta silna skala,
tam gori leži sv. Šemberjevs,
tam gori leži sv. Šemberjevs,
tam gori leži sv. Šemberjevs,
prišla je Mati božja
Marija Devica,
prišla je Mati božja
Marija Devica,
prišla je Mati božja
Marija Devica,
da zemski črv tebi ne
more nič škodovati,
da zemski črv tebi
ne more nič škodovati,
da zemski črv tebi
ne more nič škodovati.*

Nato se zmolijo trije očenaši
tako, da se vsaka beseda po trik-
rat zgovori npr. Oče, oče, oče,
naš, naš, naš, kateri, kateri, ka-
teri itd. Nato je treba tri koščke
kruha vzeti, čez nje je treba trik-
rat znamenje sv. križa napraviti
in nato dati pičenemu človeku
ali živini snesti.«

Črni bezeg

POEZIJA

Najini med brezami spomini

V steljniku se breza je zbudila,
ji pomlad je krošnjo poljubila,
gole veje je v zelenje skrila,
svoje vitko deblo obelila.

Šla sva mimo in oba čutila,
kot da veter je razprl krila;
nežno nama je pobožal lica,
v krošnji se je oglasila ptica.

Najini med brezami spomini so prepletali se v mesečini,
se ustavil je korak in na zemljo je že padel mrak.
Drug ob drugem zvesto sva hodila, želje vse v eno utopila,
srečo skrila v svoje sva dlani, čuvala jo do današnjih dni.

Spet nazaj sva k brezi se vrnila,
roki najini v objem sklenila,
za trenutke vse se zahvalila;
breza v svojo krošnjo jih je skrila.

Nataša Vybiralik Klinc

Spreminjanje podnebja je najpomembnejša stalnica v dosednji zgodovini Zemlje

Janez Škulj

Začel bi z mislijo, da ljudje mnogo vemo, še več pa je tega, česar ne vemo. To velja tudi za geološko zgodovino zemlje in zgodovino človeške vrste. Mnogo tega, kar mislimo, da vemo, je sicer podprto z dokazi, ampak novi argumenti in dokazi lahko spremenijo dotlej poznane dokaze, da dobijo nov pomen in tako spremenijo naš pogled na preteklost.

Človeško zgodovino opiramo na pisne vire in na zgodovinske najdbe. Tudi pisni viri so lahko vprašljivi. Egipčanski faraon, ki se je bojeval s Hetiti (Hetiti so med drugim prvi poznali železo iz rude) se je v besedilih na templjih, zgrajenih v njegovem času, bahal s sijajnimi zmagami nad Hetiti. Ampak ko so nedolgo tega našli v razvalinah hetitske prestolnice v Mali Aziji originalno pogodbo z Egiptom (ki sta jo podpisali obe strani), na glinenih tablicah pisanih v klinopisu, so ugotovili, da je bila reč precej drugačna, kot piše v egipčanskih templjih. Kot kaže, je že takrat postala resnica prva žrtev vsake vojne.

Še bolj je vprašljiva geološka zgodovina zemlje. Že za najmlajšo ledeno dobo velja, da zadnja ledena doba uniči večino sledov prejšnjih ledenih dob. Tudi o razpadu praeline Pangeje na današnje celine bolj sklepamo, kot vemo. Zelo verjetno je geološka zgodovina zemlje res potekala tako, kot piše v učbenikih, ampak prave gotovosti ni. Velja domneva, za čas, ki nam je bližje; imamo več podatkov in zato so trditve bolj malo verjetne.

Tudi pogled v vesolje nam pri-

naša več vprašanj kot odgovorov. Morda so najpomembnejši dogodki v geološki zgodovini zemlje in v zgodovini človeštva menjave ledenih dob z medledenimi dobami. Po doslej splošno sprejetih ugotovitvah (seveda z rezervami) so ledene dobe trajale okrog 60.000 let vsaka in medledene dobe ca. 100.000 let vsaka.

Zadnja (würmska) ledena doba se je končala pred 10.000 leti (morda 11.000 leti). Würmsko ledeno dobo označujeta dve večji poledenitvi. Vmes smo imeli malo toplejši, a še vedno ledenodoben olševien (od 45.000 let do 32.000 let pred sedanostjo). Pri nas so ledeniki takrat segali od Radovljice; pod ledom sta bila celovška kotlina in notranjski Snežnik. V nižjih območjih južneje so imeli tundro z mahovi in lišaji in z živalmi, ki so se hranile z mahovi in lišaji. Tudi nekatere ledene dobe so bile bolj mrzle od drugih in so segale bolj na jug.

Ledenike dokazujemo z ledenišskimi morenami, to je z množico kamnitega drobirja, ki ga je ledenik potiskal pred seboj in ob bokih. Ko se je ledenik umaknil, so morene ostale. Pred würmsko ledeno dobo je bila riškowürmska medledena doba, ki je trajala dobrih 100.000 let. O preteklosti sklepamo na podlagi najdb ostankov ali spremenjenih ostankov rastlin in živali.

Ostanke rastlin in živali najdemo največkrat tam, kjer jih je zasula kakšna naravna katastrofa. Gre za slučajne dogodke, ki nam nič ne povedo o razširjenosti rastlinske in živalske vrste. Več nam povedo najdbe cvetnega

peloda iz vrtnin v nekdanjih jezerih ali rudnikih. Tudi v Sloveniji poznamo nekaj vrtnin. V 60-ih letih preteklega stoletja so izvrtali 130 metrov globoko vrtnino na Ljubljanskem barju – do skalnatega dna. Ljubljansko barje je tektonska udorina, ki je bila tako globoko, da je bila dolgo brez odtoka.

Cvetnice so se domnevno pojavile na zemlji v kredi – zadnje obdobje mezozoika pred 130 milijoni let do 70 milijonov let. Veter je od rastlin, ki so rasle blizu, zanesel cvetni prah nad jezero; pelod je padel v vodo, potonil na dno, kjer so ga pokrile naplavine, ki so jih tja prinesle poplave, ki so bile mnogo močnejše in pogostejše, kot so danes. Tako se je pelod ohranil in danes lahko vemo, kakšne rastline (cvetnice) so v določenem času rasle na bregovih današnjega barja.

Ker vemo pri kakšni temperaturi rastejo določene rastline, lahko sklepamo na takratno podnebje. Iz podatkov o pelodu vemo, da smo imeli na bregovih Ljubljanskega barja v würmu redke bore; z nastopom holocena smo dobili hrastov gozd, okrog 8000 let pred sedanostjo, ki kaže na mnogo toplejše obdobje, kot ga imamo danes; nato se je zopet rahlo ohladilo, zato smo dobili mešani listnato iglasti gozd, kot ga poznamo danes. Sedanje segrevanje iglasti gozd ponovno izrinja.

S spreminjanjem rastlinstva se je spreminjalo tudi živalstvo. Bukev je z gostim listjem zatrla vso podrast in živali, ki so se hranile z njo, so se morale umakniti. V rudniku Velenje so izvrtali 160

metrov globoko vrtino, iz katere sklepamo na podnebje v würmski medledeni dobi. Podatki kažejo, da so takrat imeli najmanj dve otoplitvi, v katerih je bila temperatura vsaj za nekaj stopinj C višja od današnjih. Tudi v nam bližnjem času smo imeli večjo ohladitev, ki se je začela okrog leta 1250 in je tralala kakih 500 let. Takrat so pri nas opustili mnogo hribovskih kmetij, ker je bilo preveč mraz za poljedelstvo in živinorejo. Premog in nafta sta domnevno nastala iz organskih snovi. Njune zaloge so končne in jih bo prej ali slej zmanjkalo. Skladi premoga so ponekod debeli več metrov. Premog je domnevno nastal iz velikanskih praproti, ki so rasle skoraj po vsem svetu. To je bilo v karbonu, ki je predzadnje obdobje paleozoika – pred 360 milijoni let do 290 milijonov let (ocene so različne).

Tako velike praproti so lahko zrastle samo v veliko toplejšem podnebju kot je današnje. V zraku je bilo tudi več ogljikovega dioksida. Vsak dan se vozimo s pomočjo naftnih derivatov. Nafta je domnevno nastala iz odmrlih alg in podobnih živih bitij, ki naj bi potonile na dno morja, kjer so

jih prekrile naplavine, ki so bile mnogo večje od današnjih. Tudi alge in podobna bitja so v takih množinah lahko nastajale samo v toplejšem podnebju. Alge so najbolj zaslužne za to, da imamo danes na zemlji tako malo ogljikovega dioksida v zraku (0,03 % zraka piše v moji knjigi iz leta 1984). Tudi luna je bila domnevno nekdanj bližje zemlji, kot je danes (v povprečju 384 400 kilometrov). Zaradi plimovanja morja nastaja trenje (plimovanje povzroča luna s svojo gravitacijo). Zato se luna vsako leto odmakne od Zemlje za 3,5 cm. Zemlji bližja luna je povzročala velikanske plime, ki so potisnile morske vode daleč od obale v notranjost in z oseko odnašale v morje vse, kar se je dalo odnesti. Ledene in medledene dobe si razlagamo s (periodičnim) spreminjanjem razdalje zemlje od sonca. Za otoplitev v medledenih dobah nimamo pojasnila.

Končal bi z mislijo, s katero sem začel. Naše sedanje znanje nam na mnoga vprašanja ne daje odgovorov ali pa jih nočemo slišati. Če hočemo premostiti izziwe, ki so pred nami, bi si morali to priznati.

Bombe življenja in ljubezni in smrti padajo ...

Avtorica:
Bernardka Petrović Mager

ROCKTRONICA
13. AVGUST 2022
TRUBARJEVA DOMAČIJA, RAŠICA

M12 **KOALA VOICE**

KOSTA RADMAN **ROOTS IN SESSION** **FAT BUTLERS** **LUMBERJACK** **DRONE SOCIETY** **DJ CONTEST WINNER**

Vstopnice na voljo na www.mojekarte.si ali **bencinski servis Petrol**

Vse pandemične prepovedi in omejitve so mimo in smo jih že pozabili. Razen »standardnih obolenj«, ki jih imamo, smo zdravi in ponovno obujamo že več desetletij staro društveno pravilo, da gremo »vsak mesec nekam«. Željni smo druženja, pohajkovanja in izletov. To vedno znova dokazuje veliko število udeležencev in poln avtobus. Tako smo v aprilu obiskali Belo Krajino, v maju pa smo šli preko Ziljske doline v Dolomite. Kot vsa naša potepanja sta bila tudi tokrat namenjena izobraževanju, sprostitvi in zabavi. Običajno stavimo na dobrega vodiča z licenco, ki ima veliko splošnega znanja in obiskano destinacijo dobro pozna. Tako je bilo tudi tokrat.

Naš vodič Edi Zgonc

Mogoče menite, da je Bela krajina blizu in smo vsi bili tam že mnogokrat. Res je. Tudi upokojenskih izletov je bilo v preteklosti tja že kar nekaj. Vendar čas teče. Smo v obdobju, ko želi vsak kraj svoje znamenitosti prikazati drugače, najti nove tržne niše in obiskovalca presenetiti z ljubeznivo dobrodošlico. Srčni Belokranjci to zelo dobro znajo. Posebno težo vsemu je dal gospod Edi Zgonc, ki se je naši prošnji za vlogo vodiča prijazno odzval in jo sprejel. Eno je doživeti belokranjsko jurjevo na lep sončen dan, drugo pa Zgončevo bogato pripoved. Spoznali smo, da o naših skoraj sosedih vseeno ne vemo veliko. Mogoče si nismo zapomnili vseh podatkov, letnic, imen ... Številnih stvari

pa vseeno ne bomo pozabili. Naša relacija je bila čisto preprosta. Peljali smo se čez Hočevje, do Krke in Žužemberka ter si ga ogledali. Nato smo pot smo nadaljevali mimo Dvora in Podturna do Semiča, kjer je bila dobrodošlica, ogled kraja in obisk Kulturnega centra. Preko Krupe, kjer smo se sprehodili do izvira, smo prispeli v Metliko in si ogledali mesto. Ohladili smo se v cerkvi in pili vino v gradu. Obiskali smo tudi galerijo Kambič in se nato vračali čez Krvavčji vrh in Črešnjevca v Semič, kjer smo imeli kosilo. Domov smo šli po isti poti. Program je bil mogoče enostaven. Bil pa je bogato izobraževalno-andragoško usmerjen, zanimiv in nismo še videli vsega. V Belo krajino se bomo gotovo še vračali. Nekaj razglednic dodajamo za razumevanje in spomin.

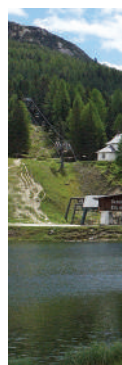
Majski izlet je bil čisto nekaj drugega. Obiskali smo Avstrijo in Italijo. Zgodaj smo šli od doma. Visoko v »hribe« smo se peljali in veliko kilometrov smo naredili. Bila je prava ekskurzija. Čez Karavanke v Avstrijo in do Lienza smo pot že poznali. Izhodišče je bilo podobno kot lani, ko smo bili na Grossglocknerju. Samo letos nismo šli v Alpe; obrnili smo v italijansko smer in se po Ziljski dolini peljali proti Dolomitom. V malo drugačen gorski svet, v drugo kulturo, vendar lepota gora, jezer in pokrajine prevzame in očara. Očitna pa je razlika med »pedantno urejeno, lepo vzdrževano« Avstrijo in malo bolj prvinsko Italijo. Pa to ni motilo. Nasprotno, kulisa vrhov tri-

tisočakov vedno naredi mogočno podobo in dolomitska jezera so znamenita, na višini med 1.700 in 1.800 m jih je kar šest. Mi smo v soncu občudovali jezero Misurina in se nato odpeljali še do mondenega, smučarskega središča Cortina d'Ampezzo. Pozimi je seveda tam čisto drugače, ampak turistična infrastruktura vseeno kaže na eno najbolj ekskluzivnih gorskih lokacij v Evropi. Polni lepih vtisov in kar malo utrujeni smo se vračali po drugi strani mimo Fiamsa in Cimabanche do Tolbacha in nato mimo Beljaka domov. Tudi tokrat je bil naš vodič gospod Kolar, ki nas je vso pot seznanjal z mnogimi umetnostno-zgodovinskimi, etnološkimi, zemljepisnimi in drugimi lokalnimi zanimivostmi.

Kdor je želel, je lahko slišal mnogo novega, pridobil veliko znanja in nikoli ni prepozno. Bodite radovedni, pozorno poslušajte in ne motite razlage ter bodite spoštljivi do tistih, ki se za nas trudijo! Vodičema obeh izletov se zahvaljujemo, da sta nas popeljala v neznan-znani svet za odlično pripravo in prezentacijo celotne problematike.

Cortina, center

Protiv Cortini

Cortina z Venčem

Kosilo Pri Osvaldu v Žirovnici

Malica v Misurini

Hotel objezeru Misurina

Opravičilo in popravek v zapisu: Danica Vrh, Kako lepo je živeti, če znaš življenje sprejeti

Spoštovana gospa Danica!

V poplavi dogodkov in dogajanj smo kar malo pozabili na popravek v tekstu in dolgujemo vam obrazložitev. V marčevski Trobli je bil objavljen intervju z vami. Računalniški skrat pa nam je že v pri prvem vprašanju o vašem otroštvu zagodel pri odgovoru. Namesto ... virus, ki mi je uničil del življenja ... bi moral zapisati ... virus, ki mi je uničil del živčevja ... Za napako se opravičujemo in vam želimo še veliko življenjskih lepot.

V imenu DU-ja: Franja Sedej in Helena Grebenc Gruden

Vsi paketi A1 Net + TV

Prvo leto samo
19⁹⁹ €
na mesec

Hitrosti do
500 Mb/s

A1 Grosuplje
Brvace 1a, Grosuplje
A1.si M 040 979 788

Posebno ponudbo lahko izkoristijo vsi novi naročniki A1, ki do 31. 7. 2022 sklenejo novo naročniško razmerje na kateremkoli paketu A1 Net + TV. Po isteku 12-mesečnega obdobja promocijske cene se uporabniku prične zaračunavati redna cena naročniškega paketa. Popusti se med seboj izključujejo. Programski sklop VOYO je brezplačno vključen v vse pakete A1 Net + TV. Za ponudbo veljajo Posebni pogoji A1 fiksnih paketov, posebni pogoji promocije »vsi paketi« ter drugi posebni in splošni pogoji. Ki so skupaj s cenami ostalih storitev ter pogoji ponovne vezave na voljo na A1.si. Vse cene vključujejo DDV. A1 Slovenija, d. d.

PETER HREN, S.P.
GRADEŽ 14, 1311 TURJAK
GSM: 031/356 668
TEL:01/7881 366

STEKLARSTVO

- Brušenje stekla
- Fazetiranje stekla in ogledal
- Peskanje stekla
- Izdelava izolacijskega termopan stekla
- Kaljeno steklo
- Tuš kabine (po meri, s tesnili)
- Ogledala
- Izdelava taljenega stekla z vzorci (fusing tehnika)
- Montaža vsega navedenega
- Ostale steklarske storitve

Smrečje 2022

Srečo Knafelc

Smrečje 2022 je dočakalo spet že poznano pozornost množice ljudi, ki je s seboj prinesla posebno energijo. Svoje je naredilo še pomladansko sonce, mladozeleno drevje v spominskem parku in prisotnost mladosti učencev podružnične šole na Turjaku. Skupaj več kot 150 ljudi je prisostvovalo najprej pri himni in polaganju venca ob prisotnosti častne straže Slovenske vojske, nato kratkemu nagovoru predsednika društva, ki mu je sledila častna govornica, predsednica ZZB NOB Ljubljana Julka Žibert. V govoru se je dotaknila tako medvojnih razmer in vseh tragičnih posledic, od katerih je ena tudi

dogodek, ki se je zgodil v Smrečju tik pred koncem vojne, kakor tudi aktualne politične situacije v državi. Povezovalac programa Matjaž Gruden je spretno in z njemu lastno lahkoto povezoval nato še kulturno dogajanje, ki sta mu dajala ton izkušeni zbor »Pevcev izpod Rožnika« in njegova recitatorka ter tri skupine mladih učencev iz Turjaka.

Dogodek je povezovalac Matjaž končal z odgovorom Bertranda Russella na vprašanje, kakšen bi bil njegov nasvet prihajajoči mlajši generaciji. Odgovoril je takole: »Poslal bi jim dve sporočili. Eno intelektualno in eno moralno:

Intelektualno - kadar karkoli proučujete ali razmišljate, o katerikoli filozofiji, se vprašajte samo to, kaj so dejstva in kaj je resnica, ki izhaja iz teh dejstev. Nikoli si ne dopustite, da bi vas preu-

smerilo tisto, kar bi si želeli verjeti, ali tisto, o čemer mislite, da bi lahko imelo (če bi v to verjeli), ugoden socialni vpliv. Ves čas glejte samo in edino dejstva.

Moralna stvar, ki bi jo želel povedati, pa je zelo preprosta. Ljubezen je modra; sovraštvo je neumno. V tem svetu, ki postaja vse tesneje povezan, se moramo naučiti strpnosti drug do drugega. Moramo se naučiti sprejemati dejstvo, da nekateri ljudje govorijo tisto, kar nam ne ugaja. Samo tako lahko skupaj živimo. In če bomo skupaj živeli (ne pa skupaj umrli), se moramo naučiti ljubeznivosti, dobrotelčnosti in dobrote strpnosti, ki je absolutno življenjskega pomena za nadaljevanje človeškega rodu na tem planetu.«

Spominska slovesnost se je kot vedno zaključila s pogostitvijo in tovariškim druženjem.

Predsednik Pahor v Smrečju

Predsednik društva Zarja spominov Srečo Knafelc

V soboto, 4. junija, ob 9:30 se je predsednik republike Borut Pahor na poti v Kočevski Rog ustavil tudi v Smrečju pri Turjaku in tam ob prisotnosti častne straže Slovenske vojske in kvarteta trobil položil venec k spomeniku 27 pobitih aktivistom 4. maja 1945.

Kot predsednik Društva Zarja spominov sem predsednika po ceremonialu pozdravil v imenu župana in občine Velike Lašče; potem sem mu izročil osebno pismo, v katerem sem ga še enkrat opomnil na nerešen zaplet zaradi obeležja v Karlovcih. Izmenjala sva še nekaj vljudnostnih besed, potem pa se je predsednik s spremstvom odpeljal proti Kočevskemu Rogu.

O dogodku v Kočevskem Rogu so mediji na široko poročali, dogodek v Smrečju pa je bil kot običajno omenjen v enem stavku.

Letni zbor društva Zarja spominov brez covid-19

Predsednik društva Zarja spominov Srečo Knafele

Nepričakovano hitro se je poslovil od nas covid-19 v tisti zločesti obliki zatiralca normalnega socialnega druženja. To je bilo začutiti na letošnjem letnem zboru društva Zarja spominov Velike Lašče, ki smo ga lahko spet izvedli v živo in s prijaznim druženjem na koncu delovnega uvodnega dela. V njem se je pregledalo tako preteklo delo in dogajanje v društvu kot tudi finančno poslovanje in seveda načrti za tekoče leto. Tokratnemu zboru sta prisostvovali tudi predse-

dnica ZZB NOB Ljubljana Julka Žibert in pa podpredsednica Meta Verbič. Od sosednjih društev sta prišla iz Ribnice Daniel Divjak in Breda Oražem ter iz Škofljice Milan Richter. Predsednica Žibertova je pozdravila vse prisotne s kratkim a vsebinskim nagovorom; oglasila sta se tudi oba gosta iz Škofljice in Ribnice. Ker je bil to tudi predvolilni čas, se je našega zbora udeležil in člane nagovoril tudi kandidat SD za poslanca na letošnjih državnoborskih volitvah Janez Kastelic.

Posebnost tokratnega zbora je bilo tudi sprejetje dveh novih članov v društvo. Eden od njih, Lado Ambrožič, novinar in publicist s partizanskimi koreninami (oče Lado Ambrožič - Novljan je bil general slovenske partizanske vojske) je po končanem uradnem delu odgovarjal na aktualna vprašanja okoli dogajanja na javni RTV; obenem je tudi predstavil svojo zadnjo knjigo »Spotikanja«, v kateri je kronološko in poglobljeno razdelal dogajanja na javnem zavodu od osamosvojitve do danes.

Letni zbor smo - kot vedno - zaključili v aranžmaju ekipe Janeza Lukančiča - to je bila tradicionalna klobasa z dodatkom in seveda tekočim delom.

ŠVEDSKE TOPLOTNE ČRPALKE

NAJUČINKOVITEJŠA TOPLOTNA ČRPALKA

NIBE F2120

080/71-72 | knut.si

TOPLOTNE ČRPALKE

nibe.si

KAMINI

contura.si

OKNA IN VRATA

ADAPTACIJE

**PROIZVODNJA
IN MONTAŽA**

- ✓ okna in vrata
- ✓ protivlomna vrata
- ✓ notranja vrata
- ✓ senčila
- ✓ komarniki
- ✓ žaluzije
- ✓ roloji
- ✓ plise senčila

- ✓ adaptacije stanovanj, kopalnic - od a do ž
- ✓ od skice do končnega izdelka
- ✓ komplet storitev z materialom
- ✓ hitri servis kopalnic
- ✓ kosovni odvozi in
- ✓ praznjenje stanovanj, garaž, podstrešij

☎ 070 718 718

🌐 www.maksi-oknavrata.si

☎ 070 718 718

🌐 www.adaptacije-maksi.si

-7%

Ženska konjenica, konjenica štirih občin

Barbara Cimerman | foto: Tadej Cimerman in Barbara Cimerman

Drugi vikend v juniju, 11. in 12. 6. 2022, se je skozi štiri občine slišal ropot konjskih kopit in vrisk dvajsetih žensk. S konjskimi prikolicami so se pripeljale z vseh koncev Slovenije. Nekatere z Gorenjske, Dolenjske in Štajerske, nekatere pa smo bile domačinke.

Konjenico smo otvorile v Čušperku (Grosuplje), nato pa nas je pot vodila skozi občino Dobrepolje, mimo Predstrug v vas Ponikve, kjer smo imele krajšo pavzo. Tam smo konjem ohladile noge in jih napojile v potoku Rašca. Po makadamski poti smo naprej odjahale proti velikolaški občini v Velike Lašče, kjer smo prvič razjahale in konje privezale v senco ter si odpočile. Vseskozi nas je po poti spremljal kombi z malico in pijačo. Nadaljevale smo na Veliko Slevico, kjer nam je dih zastajal ob čudovitih terenih in razgledih na mehke gozdne poti, prekrite z mahom; v podrasti so že dozorevale prve borovnice. Pot se je vila

do Karlovice, kjer smo prečkale drugi potok in naši konji so lahko spet namočili kopita. Pred nami je bila še zadnja tretjina poti, ki nas je popeljala v bloško občino, na Volčje in še naprej, in tako je tudi naša ženska konjenica prispela na ciljno destinacijo, na Runarsko. Zvečer smo se povesele; besed in smeha kar ni zmanjkalo. Prespale smo v družbi naših konj, na senu. Naslednji dan smo osedlale in odjahale po isti poti nazaj proti grosupeljski občini, v Čušperk. Čeprav je bilo na ženski konjenici dvajset žensk, nismo imele prav nič dežja, ravno nasprotno.

Zahvalile bi se rade tudi našim sponzorjem, ki so nam omogočili lažjo

realizacijo konjenice. Najlepša hvala kmetiji Puc, kmetiji Jakopič, Arhitekturi SEM DOM, Priba oknom, MM performance horses in Bdesign. Najlepša hvala tudi partnerjem, ki so nas spremljali po poti in bili z nami! Hvala tudi gostujoči kmetiji Pavčič – Pr Gudnovih, da so nam odstopili hlev za konje. Še enkrat pa bi rada pozdravila prav vse, ki ste nas z nasmehom in dvignjenih rok pozdravljali in spodbujali ob poti! Konjenico želimo ohraniti tradicionalno in obljubljam, da se vrnemo drugo leto in to še v večjem številu!

PRIBA OKNA

KVALITETA
VARNOST
VARČNOST
disajn

**VRHUNSKA KVALITETA IN
BREZČASEN DIZAJN**

051 402 780 / info@priba-okna.si / www.pribaokna.si
Obrtna cona Ločica pri Turjaku

The advertisement features a modern living room with large windows, a blue armchair, and a coffee table. A large yellow banner is overlaid on the image, containing the company name and key selling points. The background shows a bright, airy interior with a large potted plant and a circular mirror on the wall.

Dogajanje v Gasilski zvezi Velike Lašče 2021–2022

Alenka Matjašič, Gasilska zveza Velike Lašče

Letošnja skupščina Gasilske zveze Velike Lašče je bila izvedena po daljšem premoru zaradi vsem znanih okoliščin, ki so botrovale našemu vsakdanjemu življenju, a je prav, da se izpostavi, da gasilci v zadnjih 2 letih nismo ravno počivali.

Samo v lanskem letu smo imeli 20 intervencij; letos jih bo, če sklepamo po prvi polovici leta, še več.

V skladu s pogodbo o zagotavljanju javne gasilske službe smo izpolnjevali dolžnosti s področja varstva pred požari in drugimi naravnimi nesrečami. Upravni odbor je sprejel dolgoletni plan nabave opreme in vozil in ga dal v vpogled na občino. Skupaj smo ugotovili, da sedanja sredstva ne zagotavljajo ustreznega financiranja redne dejavnosti gasilcev, vendar se tudi strinjamo, da bi postopoma lahko prišli do zelenega cilja, to je vsaj 3 % občinskega proračuna (sedaj prejemamo manj kot 2 %). Čeprav morda kdo misli, da gasilci prejemamo preveč sredstev, naj omenim, da smo lani imeli obiske inšpektorjev v PGD Turjak in v PGD Rob. Ugotovljene so bile nepravilnosti predvsem v pomanjkljivi zaščitni opremi in pri zdravniških pregledih, kar pomeni, da zdajšnja sredstva ne zadoščajo niti za zakonsko določen nivo opremljenosti društev.

Lansko leto je bilo rekordno tudi na področju izobraževanja – zaključili smo 3 tečaje v izvedbi GZ Velike Lašče in tako na različnih stopnjah izobrazili kar 99 gasilcev. Veliko gasilcev se je usposabljal na izobraževanjih v organizaciji GZ Slovenije (tečaj za nosilca izolirnega dihalnega aparata, modul A, tehnično reševanje, tečaj za sodnika in tečaj za inštruktorja). Za potrebe usposabljanja smo s pomočjo Lions Kluba Ribnica kupili šolski defibrator in lutko za učenje TPO. Za komplet skrbi PGD Karlovica in je na razpolago PGD-jem in tudi ostalim organizacijam v občini.

Tradicionalno Florjanovo mašo smo lani izvedli v župnijski cerkvi v Velikih Laščah po posebnem protokolu. Na

tej slovesnosti smo tudi blagoslovili dva avtomobila: GVV-1 PGD Karlovica in GVM Rob, ki sta bila nabavljena že v letu 2020. Letos pa je bila še posebej slovesna sveta maša brez omejitve udeležbe pri Sv. Gregorju (v to župnijo namreč spada področje, ki ga pokriva PGD Škrlovica). S prapori smo se lani in letos udeležili občinske proslave, na kateri so naša društva ali zaslužni člani prejeli priznanja za svoje delo. Sodelovali smo tudi na drugih prireditvah v organizaciji občine ali drugih društev.

Mladinska komisija je letos po daljšem premoru zaradi omejitvenih ukrepov lahko ponovno pričela z delom z našimi najmlajšimi gasilci. Otroci so gasilske vrste že močno pogrešali, kar se pozna tudi pri visoki udeležbi na spomladanskih tekmovanjih – na tekmovanju v orientaciji je bilo na primer prisotnih kar 37 ekip (111 otrok). Da si boste lažje predstavljali: praktično četrtna šoloobveznih otrok iz naše občine je aktivno vključenih v gasilske organizacije. Prav je, da starši prepoznate in cenite trud in čas, ki ga gasilski mentorji namenimo vašim otrokom. To je namreč ena redkih brezplačnih interesnih dejavnosti; običajno je zanjo organiziran še prevoz, po tekmovanjih pa kakšna sladka ali slana nagrada. Tudi tukaj se »porabljajo proračunska sredstva«. Res je, a dokler bomo še kolikor toliko uspešno delovali, bo tudi delo z mladino eno od pomembnejših področij v naših gasilskih organizacijah.

V lanskem letu je žal odpadla skupna vaja, ki je sicer dober pokazatelj operativne pripravljenosti naše zveze, izvedli pa smo ocenjevanje po društvih. Tako se je tudi uspešno pregledalo stanje na terenu in glede na poročilo po-

veljnikov so se v vseh naših 9 društvih tudi v epidemiološko najstrožjih časih pod dovoljenimi ukrepi izvajale vsaj minimalne dejavnosti glede operativne pripravljenosti gasilskih enot. Slednje so se tudi udeležile lanskega tekmovanja v gasilsko-športnih tekmovalnih disciplinah v Turjaku, ki sodi v sklop obveznega operativnega delovanja.

To je le kratek in površinski pregled vsega, kar smo v zadnjem času gasilci velikolaške gasilske zveze počeli. Bliža se čas počitnic, za nas pa čas gasilskih veselic. Vabim vas, da se jih radi udeležujete, da s tem podprete domače gasilsko društvo in obenem srečate stare znance, poklepetate s sosedi, se malo poveselitate ter ob tem pozabite na skrbi, razprtije in (ker bodo večinoma pod šotori) na slabo vreme. Doma pa pred odhodom ne pozabite ugasniti štedilnikov in poskrbeti za druge potencialne vnetljive vire, da ne bo treba med Golico ali Čebelarjem odhiteti na kakšno intervencijo.

Z gasilskim pozdravom – na pomoč!

Prostovoljno gasilsko društvo Rob

vas v soboto,
9. julija 2022,
ob 20. uri, vabi na
VELIKO VRTNO VESELICO
z zanimivim srečelovom.

Zabaval vas bo
Ansambel Jureta Zajca.
Veselica bo pod šotorom,
zato naj vas morebitno slabo vreme ne ustavi.

Vabljeni!

Ekскурzija po slovenski Istri

Marina Gradišnik, Muzejsko društvo Ribnica | foto: Vasja Zidar

V zgodnjih jutranjih urah smo se člani in simpatizerji Muzejskega društva Ribnica odpravili na potep po Slovenski Istri. To je bila prva celodnevna ekskurzija društva po več kot dveh letih. Zanimanje je bilo veliko in temu primerna je bila tudi udeležba.

Naš prvi postanek je bil v Luki Koper, po kateri nas je popeljal upokojeni delavec Luke. Izvedeli smo veliko zanimivi informacij. Na primer, da je Luka Koper edino slovensko mednarodno tovorno pristanišče; nastalo je leta 1957; razcvet je doživelo po letu 1967, ko je postalo železniško povezano z zaledjem. Danes ima status mejne vstopne točke Evropske unije in proste cone. Svojo dejavnost opravlja na specializiranih terminalih: za kontejnerje, avtomobile in druga vozila, generalne tovore, hlajene tovore, les, minerale in rudnine, žita in krmila, glinico, premog in železovo rudo ter živino. Sprejme lahko ladje z nosilnostjo tudi do 180.000 ton.

Po ogledu Luke Koper se nam je na avtobusu pridružil Pavle Goja, domačin iz Krkavč, ki smo se mu prepustili pri odkrivanju krajev v zaledju Istre. Najprej nas je peljal skozi Koper na Destradijev trg, kjer je Frančiškanski samostan s cerkvijo sv. Ane. Samostansko poslopje je bilo po drugi svetovni, leta 1954, nacionalizirano in takrat so v njem uredili zapore. G. Goja nam je zaupal, da je kot mladenič tudi sam delal v tem zaporu. V teh prostorih so bili zapori vse do leta

2004, ko so se naposled preselili v novo zgradbo. Danes so ti prostori zopet v lasti frančiškanov. Po ogledu samostana smo se zapeljali do Koštabone, stare istrske vasi, ki je bila prvič v zgodovinskih virih zabeležena že leta 1186. Ime je dobila po rimski boginji Boni, boginji zdravja, plodnosti in materinstva. Po izročilu naj bi tam, kjer je danes župna cerkev sv. Kozme in Damijana, stal antični tempelj, posvečen boginji Boni. Prav ta boginja je kraju dala tudi ime – Castrum Bonae – Costa bona – Koštabona. Med sprehodom skozi vas smo si ogledali stare istrske hiše, nekdanjo šolo in tudi hišo, danes spremenjeno v kapelo, kjer naj bi se rodil blaženi diakon Elij, učenec sv. Mohorja, apostol in zavetnik Kopra in misijonar Istre. Videli smo tudi hišo, v kateri je bila rojena slovenska pevka Elda Viler. Po ogledu Koštabone smo se odpravili na kosilo v vas Puče. Glede na vročino je bil pravi čas, da smo se ohladili v stari kmečki gostilni, kjer so gostitelji poskrbeli za okusen obrok, g. Osvald pa za odlično vzdušje z igranjem na harmoniko.

Okrepčani smo pot nadaljevali proti Krkavčam, kjer smo si najprej ogledali oljarno, ki še vedno deluje, in vse zakonitosti pridelave oljčnega olja. Potem smo se odpravili na ogled vasi Krkavč. Vas je zgrajena na treh živih skalah in nudi čudovite razglede na okolico. Na trgu v jedru vasi, na dveh ogromnih naravnih kamnitih ploščah, stoji Cerkev sv. Mihaela. Gre za bogato opremljeno baročno enoladijsko cerkev z renesančno zasnovo in beneškim tipom zvonika, ki je bil včasih obrambni stolp. Na ploščadi pred cerkvijo nas je gospod Goja ohladil z domačimi češnjami in pijačo. Po ogledu cerkve je za najpogumnejše sledil še sprehod skozi vas Krkavče.

Za zaključek smo si z interpretacijo g. Goje v Novi vasi, v domu kulture »Zmaga«, ogledali poslikave domačina Emila Gaziča, ki prikazujejo kmečka opravila, vas in njene prebivalce. Od gospoda Goje smo se na tem mestu poslovili. Polni istrskih zelišč in šopkov smo krenili proti domu, a spotoma zavili še v Marezige, od koder je fascinanten pogled na Koprski zaliv in Luko Koper, kjer smo začeli naše celodnevno popotovanje. Po kozarčku avtohtonih istrskih vin na vinski fontani smo se počasi odpravili nazaj proti domu.

Posebna zahvala gre članoma društva Ivanki Peterlin in Janezu Tanku, ki sta s svojim strokovnim znanjem pripomogla k celovitosti ekskurzije, saj smo od njiju dobili ključne informacije in širšo sliko zgodovinskega in geografskega prereza časa in prostora.

Hvala vsem za prijetno druženje. Bilo je nepozabno. Jeseni se ponovno vidimo – tokrat pa gremo na Štajersko.

ORATORIJ 2022

Za božjo slavo

22. 8. – 26. 8. 2022
od 9.00 do 16.00

Dragi otroci!

Zadnje počitniške dni preživite na Oratoriju v Velikih Laščah. Ignacij Lojolski si je kot vitez in vojak prizadeval, da bi postal čim bolj slaven, priljubljen in uspešen, po spreobrnjenju pa se je začel truditi za Božjo slavo in ne več za svojo slavo in uspeh.

Prijave do 10. avgusta v župnišču,
zupnija.velikelasce@rkc.si

LIP ODKUP HLODOVINE

LIP BOHINJ

From **wood** to **wonders**.

lipbohinj.si

Vaš partner v gozdu že 70 let

Predelava hlo dovine na lastni žagi
Kratki plačilni roki in zanesljivo plačilo
Možnost izbire elektronske izmere

● BARAGA Bojan ☎ 030 634 434

● DEMŠAR Viljem ☎ 040 700 058

MEGADOM

MEGA PONUDBA VSEGA ZA
zabavno, aktivno, doživeto -

mega
poletje
DOMA!

Vse za piknik in zabavo na domačem vrtu, bazeni in vrtno pohištvo, pohodništvo in kamping oprema, klime, zabavna elektronika, vrtna mehanizacija in orodje, vse za urejen vrt in okolico...

MEGADOM RIBNICA, OB ŽELEZNICI 4, RIBNICA • tel: 01/835 1 640 • www.megadom.si
MEGADOM PODSKRAJNIK, PODSKRAJNIK 102, CERKNICA • tel: 01/705 0 705 •

Kamen, voda, burja in kraški ovčar

Ana Pia Debeljak | foto: Andrej Fele

Kras – poseben svet, dragocen biser slovenske kulturne dediščine. Podoba in dušo mu daje kamen, ki ga že od nekdaj in brez prestanka spreminjata voda in človek.

V torek, 14. junija, se je 15 slušateljev UTŽO Velike Lašče, skupina Naši kraji, pod vodstvom Barbare in Danice z udobnim mini avtobusom in »šolskimi« nahrbtniki podalo na »zaključni izlet« na Kras.

Štanjel z edinstveno veduto, slikovita srednjeveška vasica na griču, središče Komenskega Krasa, je eno najstarejših naselij na tem območju. Z vodičko Dašo smo se sprehodili po ozkih kamnitih ulicah. Najprej smo se ustavili pri zanimivi poznogotski cerkvi sv. Danijela. (V Sloveniji je sv. Danijelu posvečenih 11 cerkva.) Cerkev je bila zgrajena v 15. stoletju; značilen limonasti zvonik so dozidali 150 let kasneje, leta 1609. Nekateri menijo, da ima zvonik obliko škofovske kape.

Štanjel je poznan po izjemni stavbni dediščini. Kraška kamnoseška kultura se kaže v kraški hiši. Skrbno je bila obnovljena leta 1972. Predstavlja iznajdljivost preprostih prebivalcev, ki so za gradnjo uporabljali predvsem kamen. Deževnica je s škrlate strehe po kamnitih žlebovih speljana v vaški vodnjak, kar nam pripoveduje o pomembnosti vode za Kras. Kraška hiša je bila zgrajena v 14. in 15. stoletju. Lastniki so jo dograjevali in spreminjali glede na takratne potrebe ljudi. V hiši je urejena manjša etnološka zbirka s tremi prvina mi kraškega doma – hiša, kamra in hram.

Na vratih domov smo opazili venčke iz rož. Izdelujejo jih na nedeljo pred dnevom sv. Ivana in jih 24. junija obesijo na vrata, kjer visijo celo leto. Po stari navadi jih nato skurijo na kresu in obesijo nove. »Krancljčki« naj bi hišo varovali pred silami zla, točo in kačami.

Spustili smo se do romantičnega Ferrarijevega vrta, izjemne mojstrovine Maksa Fabiana, ki je veljal za enega najpomembnejših urbanistov avstrijske monarhije. Maks Fabiani je v Štanjelu pustil svoj pečat v času dvajsetletnega županovanja.

Vrt je zasnovan terasasto, po strukturi starega Štanjela. Na terasah so bili zasajeni zelenjavni in cvetlični vrtovi ter posajena sredozemska drevesa. Najbolj prepoznaven del vrta je ovalni bazen z otočkom, v katerega je pritekala voda iz zapletenega vodovodnega

ga sistema. Danes je Ferrarijev vrt kulturni spomenik državnega pomena (in tudi izredno priljubljena poročna lokacija).

Na Ferrarijevem vrtu smo spoznali tudi moč kraške burje, matere vseh naših vetrov. Burja ni le nadležen veter, ki najde pot skozi vsako špranjo. Je koristna, saj očisti ozračje; zlasti je koristna, kadar osuši prašičje noge.

Pot pod noge in navzgor do Gledanice, do najvišje točke v Štanjelu. Nahaja se na vrhu hriba Turn. Tu so ostanki rimskega razglednega stolpa, od koder se odpirajo pogledi na vse strani.

Na gradu Štanjel smo si v Muzeju grad Štanjel, ki je svoja vrata odprl v letošnjem aprilu, ogledali razstavo Narava in človek na Krasu. Gre za muzejsko predstavitev Nature 2000, vezane na območje Krasa.

Kamen, voda, burja, kraški ovčar, mozaična kraška kulturna krajina, jame ter človek in Kras je sedem tematskih sklopov, predstavljenih z več vidikov: naravoslovnega, arheološkega, kulturno-zgodovinskega, etnološkega, muzejskega in umetniškega. Dragocenost razstave je 12 fotografij Vena Piona, enega izmed pomembnejših slovenskih slikarjev, grafikov in fotografov 20. stoletja.

Kras je domovina kraškega ovčarja, psa, ki predstavlja naravno dediščino, psa, ki je v stoletjih skupaj s pastirji in kraškimi ovčami rezal trd kruh in je do današnjih dni ohranil svojo plemenito osebnost.

Sprehod je bil pesem za dušo; v gostilni Grča v Hrušici smo z dobrotami poskrbeli še za telo; rezine kraškega pršuta smo poplaknili z lokalnim belim vinom.

Pozno popoldne smo se ustavili na skalnatem pobočju Golca nad vasjo Branik, kjer že stoletja kraljuje mogočni grad Rihemberk, eden najstarejših v Sloveniji. Visoko v nebo sega značilen stolp valjaste oblike, v katerem so ozke spiralne stopice, in nekateri izmed nas so jih premagali in bili poplačani s čudovitim razgledom.

Prvi lastniki gradu so bili gospodje Rihemberški, rodbina tirolskega izvora. Grad je delil žalostno usodo številnih gradov na Slovenskem. Bil je požgan, miniran in po vojni niso vedeli kaj z njim početi. Zapuščeni grad je v zadnjih desetletjih dobil številčne nove prebivalce – netopirje. Grad vsako poletje uporabljajo kot »porodnišnico«.

Grad Rihemberk, stoječ na stičišču Vipavske doline in Krasa, je končno doživel začetek obnovitvenih del in je vrata za obiskovalce odprl pred dvema mesecema.

Dan je hitro minil ob ogledih, pogovorih, smehu; bili smo razigrani kot prvošolčki. Spoznali smo pomen Krasa in kamna. Vsak kamen govori svojo zgodbo. Na Krasu je kamen neizčrpen navdih; njegovo klesanje je do mojstrstva izpiljena obrt.

**KUD Primož Trubar
Velike Lašče organizira**

TEČAJ PLESA V VELIKIH LAŠČAH

**Letos oktobra se bo premierno
in prvič pričel plesni tečaj pod
vodstvom najboljšje slovenske
plesalke vseh časov in častne
občanke Velikih Lašč Katarine
Venturini.**

Osem nedeljskih večerov lahko z nami plešete tako začetniki kot tisti, ki ste se plesa že učili. Tečaj bo potekal v sejni sobi Levstikovega doma v Velikih Laščah (soba z ogledali) pod okriljem KUD Primož Trubar Velike Lašče.

**Za več informacij in prve prijave je na voljo
Jože Stritar, joze.stritar@gmail.com,
031 358 226.**

microera

Microera Jože Šilc s.p.

Hrovača 14A - 1310 Ribnica - trgovski center SPAR

☎ 01 837 31 16

☎ 051 358 762

✉ info@microera.si

www.microera.si

- ugodni mobilni paketi NAJ
- akcijski mobiteli na obroke
- ugodni fiksni paketi NEO

DELOVNI ČAS

PON - PET 8.30 - 11.30 in 14.00 - 17.00

SOBOTA 8.30 - 11.30

Telekom Slovenije

Občinsko tekmovanje dvojic v badmintonu

Niko Samsa

Po zaključku redne vadbe v šolskem letu 2021/2022 je Telesno vzgojno društvo Partizan 31. maja 2022 izvedlo občinsko prvenstvo dvojic v badmintonu. Tekmovalci niso poljubno izbirali sotekmovalca, ampak je bil par določen z žrebom. Najuspešnejši so bili:

1. mesto: Gašper Bavdek, Marko Koprivec
2. mesto: Matej Hren, Sebastjan Marolt
3. mesto: Franci Modic Žan Nedeljko

Veteranski turnir +35 v malem nogometu

Marko Žužek

Deveti veteranski turnir v dvoranskem nogometu (futsalu) bi moral biti že pred tremi leti, a ga je takrat odnesla epidemija. Nihče si ni predstavljal tako dolge pavze. Na sobotno popoldne 7. maja so se v športni dvorani v Velikih Laščah zbrale štiri ekipe: Sodražica, Draga, Lašče in Fantje iz vseh vetrov. Slednje je Boštjan Škof zbral samo za to priložnost. Očitno je imel pravi nos, saj so bili na koncu z dvema zmagama in neodločenim izidom najboljši. Glavno delo so opravili, ko so premagali Lašče, ki so na koncu zasedle drugo mesto. Tretja je bila Draga, ki je edina vzela točke zmagovalcem, in četrta Sodražica.

Nogometaši veterani so tovrstna druženja očitno zelo pogrešali, saj je bilo vzdušje na turnirju in še posebej na zaključku, ob podelitvi pokalov, zelo prijateljsko in sproščeno. V naslednjem letu bo organizator turnirja ŠD NK Velike Lašče praznoval dvajseto obletnico svojega delovanja. Jubilej bo tako lahko dvojni, saj je deseti veteranski turnir naslednjega marca že v njihovih načrtih.

Lašče	:	Sodražica	3	:	0
Draga	:	Fantje iz vseh vetrov	0	:	0
Fantje iz vseh vetrov	:	Lašče	4	:	2
Sodražica	:	Draga	1	:	2
Fantje iz vseh vetrov	:	Sodražica	3	:	1
Draga	:	Lašče	0	:	6

1. Fantje iz vseh vetrov	3	2	1	0	7
2. Lašče	3	2	0	1	6
3. Draga	3	1	1	1	4
4. Sodražica	3	0	0	3	0

Adl o tem in onem

O blagostanju

Pripravlja Jože Starič

Človek včasih sanjari, kako bi zadel glavni do-bitek na loteriji in kaj bi z njim. Ob takšnih razmišljanjih sem običajno prišel do zaključka, da bi na hitro pridobljen denar zelo verjetno »skuril« brez cilja in brez prave koristi. Če je človek na suhem, sit, ni žejen in ga ne zebe, ima urejeno družabno življenje, sprostitev in zabavo, po mojem mnenju že zadostuje. Lahko bi dodal še dobrine s področja kulture, športa in rekreacije in krog prijateljev oz. ljudi, s katerimi lokalno živiš. Pa seveda mora imeti človek dovolj, da gre lahko v gostilno in mu ni treba stiskati. Včasih mi je bilo pomembno tudi, da sem si enkrat letno lahko privoščil daljše popotovanje. To bi moralo biti dovolj. Več kot toliko ne potrebuješ.

Za mnoge je znak blagostanja, da lahko kupujejo stvari, ki jih v resnici ne potrebujejo. A to počasi mineva; ljudje bodo morali spet postati racionalni. Prihajamo v obdobje, ko se vse draži; ljudje so zaskrbljeni in ne vemo, kaj bo. Ko se draži gorivo, se posledično draži vse ostalo. Politika razmišlja, kako pomagati »ubogemu« ljudstvu. Nekateri ob napovedanih in dejanskih podražitvah skrbi, kako bodo preživeli; večina se boji za svoje udobje, da si ne bodo več mogli privoščiti vsake »igračke«, ki bo prišla na trg.

Za preživetje nas ne bi smelo skrbeti, saj smo kot Evropejci iz preteklosti vajeni hudega in smo prilagodljivi. Bojim pa se, da bo prišla kriza, v kateri bomo zapravljali manj, zaradi česar se bo zmanjšala potrošnja, ki bo pripeljala do propada malih podjetij, ki pa so kardiovaskularni sistem družbe. V teh časih bodo preživela podjetja, ki proizvajajo konkretne dobrine, ki jih ljudje potrebujemo. Mislim na podjetja, ki imajo proizvodnjo v Evropi, kajti tudi oskrba s Kitajske se je pokazala za nezanesljivo. Obdobje relativno poceni energentov in poceni izdelkov s Kitajske se je verjetno končalo.

Napovedujejo tudi pomanjkanje in višanje cen hrane. V Sloveniji se naša stopnja samooskrbnosti zmanjšuje, kar je najbrž tudi posledica slabe kmetijske politike. Mislim, da bodo ljudje zelo hitro ugotovili, česa na trgu primanjkuje in kaj ima visoko ceno; posledično bodo ljudje spet preorali travnike

in posadili in posejali rastline, ki so hrana za ljudi. Ljudje se znajdejo in bodo pridelovali tisto, kar se spleča – to je potrebno in koristno.

O solidarnosti

Koliko bo kriza prizadela najbolj ogrožene, bo odvisno od državne socialne mreže in ukrepov. Do neke mere lahko pomagajo dobrodelne organizacije, a taka rešitev ni sistemska; bolj je podobna gašenju gozdnega požara z vedrom. Država mora zagotoviti pomoč za tiste, ki jih bo kriza najbolj prizadela. Pri tem ne sme delovati samo v stilu Robina Hooda, jemati premožnejšim in dajati revnim. Država bi morala najprej omejiti zapravljanje denarja za nepotrebne in nesmiselne zadeve, ki so pogosto ideološko-politične, kar pa je odvisno od volje in politične moči.

Za pomoč najbolj potrebnim lahko največ naredimo v lokalnem okolju, v skupnosti. Skupnost mora poskrbeti za šibkejše. Pri tem ima lokalna skupnost, občina, ključno vlogo. Menim, da smo ljudje še dovolj solidarni, da stopimo skupaj in pomagamo, ko je potrebno.

O kinu

Filmi so me vedno zanimali, rad sem hodil v kino – kot »movie frik« sem bil vedno na tekočem. V Ljubljani sem praktično videl vse filme, ki so jih vrteli. Kasneje sem jih videl še v Laščah in čez leta na televiziji.

V Laščah je bil kino včasih »družabna obveznost«. Sobotni večer se je začel s kinom, potem pa se je šlo kam drugam. To je bilo nekaj, kar je dajalo kvaliteto življenja. Zame je gledanje filma v dvorani še vedno najboljša izkušnja; noben hišni kino in velik televizor tega ne moreta nadomestiti. V kinu da dodatno vrednost filmu tudi publika, med katero včasih pride do (zabavne) interakcije. Kdor je hodil v matinejo, ve, kaj imam v mislih. Ogled filma je svojevrsten kulturni in umetniški užitek.

Prvi film, ki sem si ga sam (brez staršev) ogledal v laškem kinu, je bil Sedem veličastnih. Prijatelj je rekel: »Kavbojski filma bo in streljali se bodo.« Pa smo šli. Ko sem v kino hodil s starši, se spomnim filmov o Tarzanu. Dvorana je bila vedno polna. Spomnim se, da je bila dvorana najbolj polna, ko so predvajali film V vrtincu. To je bilo še v prejšnji dvorani.

Razkritje: Adl z odprtimi očmi in ušesi spremlja svet okoli sebe, zato so pogovori z njim vedno zanimivi. Ker se mi zdi škoda, da bi vse odletelo v pozabo, pogovore snemam in nato iz njih izluščim, kar se mi zdi zanimivo. Vse, kar je napisano, je povedal Adl, možno pa je, da je zapisano v drugačnem kontekstu, zaradi česar je odvezan vsakršne odgovornosti za zapisano.

Rigler

**AVTOKLEPARSTVO
VULKANIZERSTVO**

POPRAVILO TER CENITEV VOZIL ZA VSE SLOVENSKE ZAVAROVALNICE

BREZPLAČNO NADOMESTNO VOZILO
PRIPRAVA VOZIL NA TEHNIČNI PREGLED
POLNENJE TER POPRAVILO KLIMATSKIH NAPRAV
HITRI SERVIS, VELIKI SERVIS, POPRAVILO PODVOZJA TER ZAVOR, SERVIS AVTOMATSKIH MENJALNIKOV,...

VULKANIZERSTVO TER POPRAVILO IN PRODAJA PNEVMATIK
POPRAVILO VOZIL NA RAVNALNI MIZI
POPRAVILO TER PRODAJA IZPUŠNEGA SISTEMA
AVTODIAGNOSTIKA NA SODOBNI NAPRAVI
AVTOVLEKA TER POMOČ NA CESTI 24UR
PRODAJA IN VGRADNJA REZERVNIH DELOV
PRANJE TER KEMIČNO OŠČENJE VOZIL
KLEPARSKA TER LIČARSKA POPRAVILA
MENJAVA STEKEL

INFORMACIJE IN NAROČANJE:
041-580-295 IN 041-990-868
WWW.RIGLER.SI ALI INFO@RIGLER.SI

 Triglav Asistenca

 triglav
POGODBENI SERVIS

KOMPOLJE 77
1312 VIDEM-DOBREPOLJE
WWW.RIGLER.SI WWW.AVMOSHOPSI

Kuzman

**SALON ZA NEGO PSOV
IN PASJI HOTEL**

V NAŠEM SALONU NUDIMO:

- kopanje in sušenje
- česanje, izčesanje in razvozlaavanje
- striženje, trimanje
- nega tačk, blažinic in krempjev
- kontrola paranalnih žlez

Možna izbira posameznih storitev ali celotne nege.
Vabljeni majhni in veliki kužki.

PASJI HOTEL :
V pasji hotel sprejemamo majhne kužke.
Pri nas bivajo v naših bivalnih prostorih, tako da se res počutijo kot doma.
Upoštevamo njihove navade, kot jih imajo doma.
Pred oddajo jih skopamo, po želji pa tudi opravimo celotno nego.

PREDHODNA NAROČILA NA TEL.:
031 552 095
KARMEN ŠTIMEC, MERHARJEVA ULICA 15, 1310 RIBNICA
ZA BENCINSKIM SERVISOM MOL

SPLETNA TRGOVINA

www.NalakirajNohte.si

Nail Bar

- * Gel nohti
- * Gelish nohti
- * Svetovanje

051 355 062

Štritarjeva 2 Velike Lašče

Enodnevni tečajji

29,90€

Gel & Gelish

Po volitvah v DZ 2022

Alenka Jeraj, poslanka v Državnem zboru Republike Slovenije

24. aprila 2022 smo imeli volitve poslank in poslancev v Državni zbor RS. Zmagala je stranka Gibanje svoboda, ki je pridobila 41 mandatov v mandatu 2022–2026. Na drugo mesto se je uvrstila stranka SDS s 27 mandati. Ponovno sem bila v našem volilnem okraju na listi SDS izvoljena za poslanko. Volilni rezultat smo glede na volitve 2018 izboljšali za 699 glasov.

Vsem se zahvaljujem za podporo in oddan glas.

Udeležba je bila zelo visoka, kar 78,2 %, kar je nad povprečjem v državi.

V tem okraju, ki obsega občini Iq, Velike Lašče ter dele občin Škofljica, Brezovica in MOL, je bil izvoljen tudi dr. Papič na listi Gibanje svoboda. Na Izredni seji DZ je bil potrjen za ministra za izobraževanje, šolstvo in šport. Nova Vlada RS napoveduje spremembe ministrstev. Če se bo to zgodilo, naj bi bil minister za visoko šolstvo, ki bo samostojno ministrstvo.

V novem mandatu sem podpredsednica Odbora za kulturo ter članica Odbora za zdravstvo, Odbora za izobraževanje, šolstvo in šport ter Mandatno volilne komisije.

V preteklih mandatih sem delovala tako v koaliciji kot opoziciji. Zagotovo je mogoče veliko več realizirati, če si v koaliciji, a upam, da bo mogoče sodelovanje z novimi kolegicami in kolegi in da bomo skupaj nadaljevali s projekti, ki so bili začetni. Kar nekaj jih je pomembnih tudi za občino Velike Lašče in bodo pomenili izboljšave življenja vaših občank in občanov. Veselim se novih izzivov in sodelovanja z vami tudi v prihodnje.

Za vse informacije sem na voljo na **01/478-95-80** ali GSM: **051-374-475**. Lahko se mi oglasite po el. pošti: alenka.jeraj@dz-rs.si. Lahko obiščite mojo Facebook stran, kjer objavljam aktualne misli in vse o mojem delu v DZ. Jeseni pa me boste ponovno lahko obiskali v poslanski pisarni v prostorih Občine Velike Lašče.

Naročnik oglasa Alenka Jeraj.

Junij je krasen mesec, ker praznujemo dan državnosti, rojstni dan naše domovine Slovenije. Lani, ob 30. obletnici, je bilo še posebej slovesno, tako pa bo tudi letos, saj je za osamosvojitvijo prišlo tudi mednarodno priznanje in vključitev Slovenije v različne organizacije. Želim vam prijetno in ponosno praznovanje dneva državnosti!

SUVereno!

Slovenci že četrto leto SUV modelom Hyundai pripisujejo najvišjo raven kakovosti. Tako lahko že zdaj suvereno vstopite v novo obdobje mobilnosti s tremi najsodobnejšimi modeli. KONA Electric se ponaša z izjemnim dosegom do 484 km* že z enim samim polnjenjem. TUCSON Plug-in Hybrid ponuja povsem električno vožnjo s pritisком na gumb, za daljše poti pa poskrbi še učinkovit bencinski motor. BAYON pa je na novo opredelil prostor v svojem segmentu. Vsi so zasnovani tako, da vam omogočajo suveren način premikanja v prihodnost.

Hyundai je na poti, da do leta 2045 postane podnebno nevtravno podjetje. Električna mobilnost je šele začetek.

Povprečna poraba goriva: 0,0 – 6,557 l/100 km, emisije CO₂: 0,0 – 149 g/km. Emisije onesnaževal zunanjega zraka iz prometa pomembno prispevajo k poslabšanju kakovosti zunanjega zraka. Prispevajo zlasti k čezmerno povišanim koncentracijam prizemnega ozona, delcev PM₁₀ in PM_{2,5} ter dušikovih oksidov. Slike so simbolne. Akcija velja do razprodaje zaloga. Več informacij vezanih na akcijsko ponudbo je na voljo pri pooblaščenih prodajalcih vozil Hyundai. Pogoji garancije in podatki o specifični porabi goriva in emisijah CO₂ so na voljo na www.hyundai.si. Kupci ste v raziskavi QUDAL (Quality meDAL) terenskim vozilom Hyundai podelili priznanje Najvišja raven kakovosti na slovenskem trgu. Vir: <https://www.quadal.com/SLOVENIA-653YP18>. * Doseg glede na WLPT cikel. Doseg se lahko nekoliko razlikuje glede na razmere na cesti, način vožnje in temperaturo. Odvisen je tudi od vrste pnevmatik, s katerimi je opremljeno vozilo.

Avtohiša Zalar d.o.o. Male Lašče 105, 1315 Velike Lašče

031 331 920, 040 490 070, prodaja@avtohisazalar.si, www.avtohisazalar.si, FB, Instagram, Twitter

Nekrolog ob slovesu akademskega slikarja Jožeta Cente

Zapisala in 13. maja 2022 ob odprtju grobu prebrala: Marjana Dolšina Delač | foto: arhiv Jožeta Cente

Vsak od nas je Jožeta spoznal drugače in z njim spletel vezi, ki jih lahko otipa le sam, danes pa od njega vendarle skupaj jemljemo poslednje slovo. Četudi vselej mislimo, da bomo nanj pripravljeni in naposled z njim spravljeni, smo tudi tokrat ugotovili, da nikoli nismo in da ločitev vselej pride prekmalu. Teža je neizmerna kljub lahкости, s katero je v najine strokovne pogovore nenehno vnašal vanitas in memento mori. Zavil ju je v kakšno od svojih šal, kot je bila tista o srčnem spodbujevalniku: »Še dobro, da se tako ali tako ne morem več zaljubiti, ker imam srce, ki deluje le še na baterije.« Temu sem se vselej mimogrede nasmejala, v resnici pa sem se že takrat hipno spraševala, kdo in kako bo sploh lahko zapolnil praznino, ki jo bo naposled razgrnil s svojim odhodom. Res, veliki so njegovi čevlji.

Prvič sva se srečala, ko mi je bilo kakšnih pet let, in v enem mojih najzgodnejših, verjetno nekoliko popačenih spominov sem z zanimanjem opazovala nenavadnega popotnika, ki je taval naokrog po naši mali vasi, Stritarjevi Podsmreki; malo je kadil, posedel na trhljem tramovju ob cesti, se zazrl v najbolj zanikrn kot, poraščen s koprivami, ter tu in tam odprl blok in vanj nekaj nakracal. Opazil je, da strmim vanj, zato me je poklical bliže in pred mano odprl ta skrivnostni blok. V papir je zapičil svinčnik in brezbrizno praskajoče vijugal po njem, dokler se ni iz naključnih prepletov linij izvil človeški obraz; nato je na podoben način nastala še podoba naše listni-

Jože Centa,
Bohemski avtoportret, 1988.

ce – torej prostora, kamor smo shranjevali listje. To, kar je počel, se mi je razkrilo kot prava čarovnija, ki sem ji na vsak način skušala priti do dna, verjetno tudi s študijem umetnostne zgodovine. Takole mimogrede je deloval njegov izjemni pedagoški čut. Kasneje sem še večkrat videvala njegova dela, saj jih je v velikolaškem okolju ostalo precej. Prostori javnih ustanov, gostilne in dnevne sobe zasebnikov so bile polne njegovih grafik: vazam s suhim cvetjem in podobam Male Slevice se je tu in tam pridružil tudi kakšen akvarel, gvaš ali celo olje na platnu, v katerem je iskal mehko in globino, kvaliteti, ki ju v akrilu ni našel. »Akril je izdajalska tehnika,« je rad pripomnil.

Zares sva se spoznala šele leta 2013 v malce neobetavnem srečanju, ko sem začela pripravljati gradivo za njegovo monografijo: zdel se mi je preveč mrkogled, jaz pa njemu premalo kompe-

tentna, da bi mi zaupal pisanje o svojem življenju in delu. Raje kot z resnim intervjujem sem pričela z anekdotami iz domačih krajev, v katerih je našel vso liriko svojega velikolaškega in ribniškega otroštva, zato sem kmalu poslušala o tem, kako je čreda volov lomastila sredi vasi do napajalnika z vodo, on pa se je najraje obesil največjemu na rog in pustil, da ga je nosil naokrog. Razjasnila sva tudi, da sem kot majhna deklica srečala prav njega na enem od likovnih srečanj, ko je v lovu na dobre motive, kot se je izrazil sam, kolovratil po Mišji dolini. Naposled mi je le zaupal svojo življenjsko zgodbo. Njegova monografija pa je izšla leta 2014 pod okriljem ribniške galerije Miklova hiša.

Jože Centa, ki se je rodil 15. marca 1934 v Dvorski vasi pri Velikih Laščah, je kmalu okusil grenko plat življenja. Že na prvi rojstni dan mu je umrl oče. Sledila je nenadna nasilna smrt matere v enem od vojaških spopadov, ki sicer ni ostala v njegovem zavestnem spominu, a je iz nezavednega strahu pred samoto in temo iz njega privrela z besedami: »Ne ugašajte mi luči.« Po dogodku so ga k sebi najprej sprejeli sorodniki na Mali Slevici, nato pa teta v Hrovači pri Ribnici. Tja mu je bratranec iz Amerike po pošti poslal prve oljne barve in Jože se je s slikanjem preprostih krajinskih podob ali prizorov kmečkega žanra neizmerno zabaval. Verjetno tudi zato, ker se je tako ob tetinem prizanašanju izognil puljenju korenja, ki mu ni preveč dišalo. Gimnazijo je obiskoval v Kočevju, kjer se je lotil tudi gle-

dališke dejavnosti in pisanja ter ilustriranja šolskega časopisa, celo petja. Ob slovesu prve povojne generacije maturantov je na papir za zavijanje paketov zapisal šaljivo slovo in ga opremil s podobo malega angelca. Plakat je shranil do svoje starosti in mi naročil, naj ga odnesem v šolo. Danes se v prominentni vitrini na glavnem stopnišču spogleduje z leseno skulpturo Staneta Jarma. Nagrada za vse obšolsko delo je bila monografija slikarja Gojmirja Antona Kosa, v kateri sta bili le dve barvni reprodukciji, a bilo je dovolj, da se je navdušil nad študijem na Akademiji za likovno umetnost v Ljubljani. »V moji sobi pod Ljubljanskim gradom, ki je bila bolj podobna kakšni luknji, si lahko namesto ene od sten občudoval kar skale Grajskega griča,« je opisal klavirne razmere, v katerih je bival in večino svojega časa namenjal študiju, ki ga je zaključil prav pod mentorstvom Gojmirja Antona Kosa. Po diplomi je leto dni preživel v Srbiji na obveznem služenju vojaškega roka, kjer je zaradi naklonjenosti nadrejenih večkrat lahko prijel za čopič. Dobil je nekaj barv in drugih slikarskih potrebščin in ustvarjal; če

ni šlo drugače, je namesto platna na leseni okvir napel tudi staro rjuho. Po prihodu domov se je zaposlil kot likovni pedagog in generacijam učenk in učencev privzgal kritičen pogled na umetnost in lastno ustvarjanje. Na Jožetovo pobudo so sprva podružnično šolo v Štepanjskem naselju poimenovali po enem njegovih profesorjev, Božidarju Jakcu. Ob tem se je preizkušal tudi kot ilustrator besedil za otroke: objavljal je v reviji Ciciban in Delovi prilogi Najdihojca; verjetno ste kdaj dobili v roke tudi njegovo slikanico Hvaležni medved, ki jo je izdala Mladinska knjiga.

Jože Centa, Ujeto sonce, 1973, olje na platnu.

Ob dejavni in razvejani strokovni poti se je od leta 1965 naprej tudi redno udeleževal slikarskih kolonij od Trente do Osilnice, nekaj celo v tujini. Dve pomembni tradiciji je začrtal tudi sam. Najprej je v Ribnici pričel z ribniškimi likovnimi srečanji, iz katerih je zrastle Galerija Miklova hiša s pomembno zbirko likovnih del. Druga tradicija so likovna srečanja Trubarjevi kraji, ki se bodo letos že štiri-desetič zapored zgodila na Trubarjevi domačiji na Rašici. Kljub tematskemu naslovu bodo letos posvečena spominu na Jožeta Cento in njegovo delo.

Pred kakšnimi desetimi leti je odložil čopič, a se je še vedno posvečal pisanju: publicističnemu in literarnemu in iz barvitih, grenko-sladkih življenjskih izkušenj je leta 2020 nastala knjiga Ne ugašajte mi luči, ki jo je kljub že mnogim zdravstvenim težavam še sam ilustriral.

Seveda pa Jože ni bil le slikar, ni bil le pedagog, ni bil le ilustrator, ni bil le organizator kulturnih dogodkov, ni bil le publicist in pisatelj, mož in Urbanov oče, bil je tudi človek, ki je s svojo karizmo vedno in povsod zbudil dovolj pozornosti, da je lahko z zbrano družbo delil šale in rokohitske trike, kot jih je poimenoval sam. Vsi, ki ste bili kdaj priča dogodku, kako se je njegov maček na ukaz zgrudil in se delal mrtvega, ste verjetno obnemeli. Jaz sem takrat, ko je v enem od obiskov zaigral, da si je skozi dlan zapičil žebelj. Tudi ob razlaganju prigod iz likovnega sveta sem ga včasih morala kar opomniti: »Joj, Jože, tega pa res ne smem zapisati v monografijo.« Humor ni bila edina vsebina, ki jo je obvladal, saj je bil z razgledanostjo in kritičnim umom vselej zahteven sogovornik: poleg likovne umetnosti tudi arheologija in še posebej etnologija, pa svetovna, državna in lokalna politika, glasba in kultura. Pri vsem tem sem občudovala, kako je kljub usodnim dogodkom v mladosti ideologijo ter politične, verske in kulturne predsodke umikal temeljnim etičnim razmislekom in lastni kritični presoji. Na hrbtno stran slike, ki mi jo je podaril ob razstavi, je zapisal, da jo podarja »rojakinji in marljivi strokovnjakinji v zahvalo pri iskanju resnice.« Ta je bila v njegovem svetu res zelo pomembna kategorija.

Dragi Jože, tvoj mentor Gojmir Anton Kos je nekoč zapisal: »Barva naj bo slikarju živa snov, čutiti mora z njo in v trenutkih

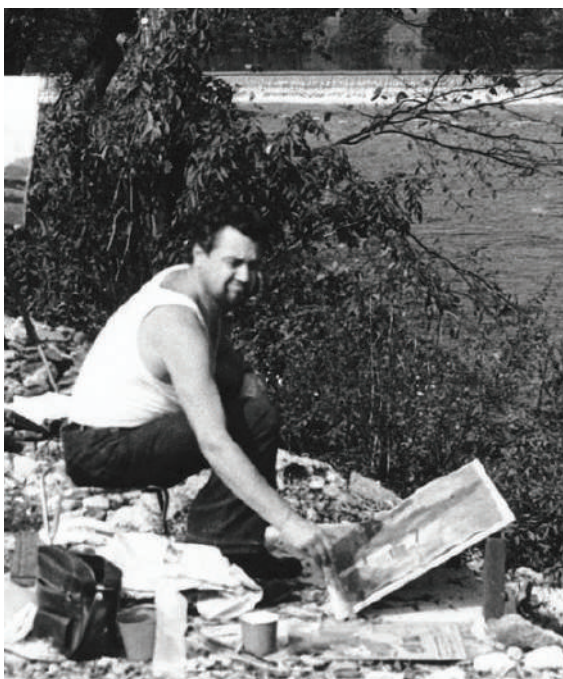
Jože Centa pri slikanju portreta Frana Levstika, danes v Levstikovem domu v Velikih Laščah.

Jože Centa v rodni Dvorski vasi.

stvariteljske sile bo le tako prešla v njegovo bistvo, da mu bo kar sama od sebe prehajala na platno in se bo mogel sproščeno predajati svojemu umetniškemu zanosu. In ko bo dobil človeka, ki bo znal vse to tudi tako močno občutiti, tedaj bo srečen, da je dal njemu nekaj tistega božanskega ognja, ki ga je žgal v najlepših trenutkih njegovega življenja.« Hvala za ta božanski ogenj, ki bo še dolgo plamtel iz tvojih del. Ker je bilo med nama točno petdeset let – in to skoraj do dneva natančno, sva se večkrat šalila, da bova, ko si malo opomoreš, skupaj priredi- la rojstnodnevno zabavo. Kot kaže, ne bova nazdravila zdaj, ampak nekoč nekje drugje. Do takrat pa počivaj v miru.

Vsem žalujočim najbližjim izrekam iskreno in globoko sožalje.

Jože Centa na eni od slikarskih kolonij ob Krki.

*Zdaj bivaš vrh višave jasne,
kjer ni mraku, kjer ni noči;
Tam sonce sreče ti ne ugasne,
resnice sonce ne stemni.
(Simon Gregorčič)*

Zahvala

nepričakovano in prezgodaj se je
od nas poslovil dragi brat in stric

ADOLF KLAVS

iz Malega Osolnika (11. 5. 1952 – 19. 3. 2022)

Zahvaljujemo se vsem sorodnikom, vaščanom Malega Osolnika, prijateljem in znancem za izrečena sožalja, darovane svete maše, cvetje in sveče. Hvala g. župniku Janezu Selanu, pevcem in pogrebni službi Zakrajšek za lepo opravljen obred zadnjega slovesa.

Hvala vsem, ki ste ga v tako velikem številu pospremili na njegovi zadnji poti.
Skupaj ga ohranimo v lepem spominu.

Žalujoči vsi njegovi

*Spomini so kot iskre,
ki pod pepelom tlijo,
a ko jih razgrneš,
vedno znova zažarijo.
(J. W. Goethe)*

Zahvala

Za vedno se je poslovil naš

JOŽE JAKLIČ

iz Podkrajja (5. 10. 1942 – 30. 5. 2022)

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem, ki so ga pospremili na zadnjo pot, za izrečena sožalja, cvetje, sveče in darovane svete maše.

Hvala pogrebni službi Zakrajšek, PGD Dvorska vas – Mala Slevica, pevcem in trobentaču ter župniku za lepo opravljen obred.

Žalujoči vsi njegovi

Nagradna križanka

SESTAVIL ANDREJ PRAZNIK	DOLINA ZAHODNO OD VELIKIH LAŠČ	SLOV. ALP. SMUČARKA (MAJDA)	IVAN TAVČAR	KRATEK POŽIREK	TANKA, MREŽASTA TKANINA	DRŽAVA V SEVERNI AFRICI	GRAFIČNI OBLIKOVALEC NOVAK
SLOV. GENERAL IN PESNIK (RUDOLF)							
SPLETKA							
ŠTEFAN KOŽUH			PREČKA NA LESTVI TISOČ METROV				
ODMEV				OMAKA IZ PAPRIK IN JAJČEVCEV	PRIMOŽ KOZMUS ENOTA ZA MOČ		
MELIŠČE							

TROBLA	PREPROSTO PLOVILO IZ HLODOV	ITALIJAN. POLITIK (ROMANO)	TEKMOVALNOST, KONKURENCA	IGNACIJ MRAK	DOSTOJANSTVO, PONOS	AMERIŠKI PISATELJ HEMINGWAY	DAN V TEDNU GOSLAČ						POLITIČNI PRIGAJNAJČ	OBMOČJE
DOKUMENT O USPEHU V ŠOLI										ČUVAJ VINOGRAD. V SL. GOR. OČKA				
VODILNI ODDELČNI ZDRAVNIK V BOLNICI													JUŽNO-AMERIŠKA TOVORNA ŽIVAL	GALJ ZDRAVILNA RASTLINA
ISKANJE, ZASLEDOVANJE DIVJADI				OSEBA, KI POSNEMA VIŠJE SLOJE										
ADELHAJDA (KRAJŠE)				SNOVNI DEL BITJA ANGLEŠKO PIVO									SUKANEC LETOVIŠČE V KOLORADU	PEVEC PESTNER MESTO V DALMACIJI
RAZKOŠNO GRAJENA HIŠA Z VRTOM					IGRALKA ČUŠIN SEZNAM UČNIH UR					TV ZASLON ŽUŽELKA, KI PIČI				
TROBLA	MNENJE, KI PODPIRA KAKO TRDITEV	PREDVIDEVANJE PREBIVAL KORČULE								VLADAR, OBLAČILO ALMA KARLIN				ROMANA TOMC
DEJAVNI UDELEŽENEC DOGAJANJA						VNETJE BEDRNEGA ŽIVCA RELIKT								PISATELJ KARLOVŠEK
CEVAST PROSTOR POD ZEMLJO				NOSITELJICA PREBIVALEC SIAMA										DEL NOGE POD GLEŽNJEM

TRGOVEC NA DEBELO														
UROŠ ČUFER			NAGLASNO MESTO KRALJ ŽIVALI											ORODJE ZA ČIŠČENJE PLUGA
POTOMKA OSLA IN KOBILE					ANTON OCVRK EDO (LJUBK.)									
PRVINA														
CITAT														
TONI NIEMINEN			RJAVA KRAVA Z BELIMI LISAMI											

Nagrajenka iz Troble št. 3 je Breda Podboj. Nagrado bo prejela po pošti. ČESTITAMO!

Rešite samo nagradnega gesla z vašim polnim naslovom pošljite na naslov uredništva Troble, Levstikov trg 1, 1315 Velike Lašče, ali ga oddajte v tajništvo občine oziroma pošljite na naslov trobla@velike-lasce.si. Rešitve sprejemamo do datuma uredniškega sestanka, 7. septembra 2022. Izžrebanec bo prejel nagradi bon in bo objavljen v Trobli št. 5. Nagrado bo izžrebanec prejel po pošti.

KOLEDAR PRIREDITEV

julij/avgust/september

GASILSKA VESELICA

sobota, 2. julij, ob 20. uri
DVORSKA VAS
(PGD Dvorska vas – Mala Slevica)

sobota, 9. julij, ob 20. uri
ROB
(PGD Rob)

sobota, 17. julij, ob 20. uri
DOLNJE RETJE
(PGD Dolnje Retje)

sobota, 23. julij, ob 20. uri
KARLOVICA
(PGD Karlovica)

poletne nedelje do 28. avgusta,
od 10. do 17. ure
Trubarjeva domačija, Rašica
**KNJIŽNICA POD
KROŠNJAMI**

(Javni zavod Trubarjevi kraji in Zavod
Divja misel)

nedelja, 31. julij, ob 8.30 uri
Velike Lašče
DAN GOSPODINJ
(DPŽ Velike Lašče)

sobota, 13. avgust,
od 15. ure dalje
Trubarjeva domačija, Rašica
**ROCKTRONIKA
2022**
– **Mi2, KOALA VOICE,
KOSTA RADMAN
IN OSTALI**
**festival rocka in
elektronske glasbe**
(Rocktronica)

sobota, 20. avgust
Grad Turjak
ORLEKI
– **glasbeni koncert**
(Delo osvobaja d. o. o.)

nedelja, 21. avgust,
Velike Lašče – Nova vas
– Loški potok
**KOLESARSKI
MARATON
2022**
(KD Velike Lašče)

nedelja, 21. avgust,
od 10. do 17. ure
Trubarjeva domačija
**IZMENJEVALNICA
OBLAČIL**
(Javni zavod Trubarjevi kraji)

petek, 26. avgust,
Grad Turjak
PERO LOVŠIN
– **glasbeni koncert**
(Delo osvobaja d. o. o.)

sobota, 3. september
Krvava Peč
**PROSLAVA OB
OBLETNICI VOJNE
ZA SLOVENIJO**
(OZZVS Velike Lašče)

sobota, 3. september,
Grad Turjak
**FESTIVAL
SLOVENSKEGA
PIVA S KONCERTOM
SKUPINE
ROK 'N' BAND**
(Delo osvobaja d. o. o.)

sobota, 3. september,
in nedelja, 4. september
Teniško igrišče Cereja
**TENIŠKI TURNIR
MOŠKI POSAMEZNO
IN DVOJICE**
(RC Cereja)

VELIKOLAŠKA TRŽNICA

na trgu pred Levstikovim domom
ob sobotah, med 8. in 11. uro
9. in 23. julij
6. in 20. avgust
3. in 17. september

Vabljeni!